

T.C
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI

Yüksek Lisans Tezi

**ULUUMAY VAKFI OSMANLI HALK KIYAFETLERİ VE TAKILARI MÜZESİ'NDE
BULUNAN GELİN ODASINDAKİ KIYAFETLERİN, DOKUMA BAŞLIKLARININ
İNCELENMESİ VE KATALOGLANMASI**

HAZIRLAYAN
ESRA KARAKULLUKÇUOĞLU

Danışman
Doç. Esra KAVCI ÖZDEMİR

İZMİR / 2019

T.C
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI

Yüksek Lisans Tezi

**ULUUMAY VAKFI OSMANLI HALK KIYAFETLERİ VE TAKILARI MÜZESİ'NDE
BULUNAN GELİN ODASINDAKİ KIYAFETLERİN, DOKUMA BAŞLIKLARININ
İNCELENMESİ VE KATALOGLANMASI**

HAZIRLAYAN
ESRA KARAKULLUKÇUOĞLU

Danışman
Doç. Esra KAVCI ÖZDEMİR

İZMİR / 2019

YEMİN METNİ

Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “*Uluumay Vakfı Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müze’sinde Bulunan Gelin Odasındaki Kıyafetlerin ve Dokuma Başlıklarının İncelenmesi*” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

28/ 06/2019

Esra KARAKULLUKÇUOĞLU

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü' nün / / tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisanüstü Öğretim Yönetmeliği' nin maddesine göre Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Esra KARAKULLUKÇUOĞLU'nun "*Uluumay Vakfı Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müze'sinde Bulunan Gelin Odasındaki Kıyafetlerin ve Dokuma Başlıklarının İncelenmesi*" konulu tezi incelenmiş ve aday / / tarihinde, saat 'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır. Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anasanat dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin olduğuna oy ile karar verilmiştir.

BAŞKAN**ÜYE****ÜYE**

ÖZET

Giyim-kuşam tarihi insanlık tarihine paralel olarak gelişim ve değişim gösterirken, içerisinde birçok kültürel ve sosyal öğeyi de barındırmaktadır. Giyinme ihtiyacı insanın temel ihtiyaçları arasında olduğu için, değişen dünya düzeninde her milletin kendi toplumsal yapısı içerisinde şekillenmiştir. Kullanılan kıyafetlerde o milletin kültürel, sosyal, ekonomik, dini izlerini görmek mümkündür. Toplumların zamanla yaşadığı coğrafyanın da etkisi ile kültürler arası başkalaşım her alanda olduğu gibi giyim-kuşam alanında da söz konusu olmuştur.

Yüksek lisans tez çalışmasına konu olan Uluumay Vakfı Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takılar Müzesi envanterinde çok zengin bir Osmanlı Halk kıyafeti koleksiyonu bulunmaktadır. İnceleme izni verilen müzenin ana bölümlerinden biri olan gelin odasındaki kıyafetler, ağırlıklı olarak Anadolu olmak üzere Osmanlı Devleti'nin hüküm sürdüğü Balkanlar'a aittir. Bu nedenle gelenekten gelen ya da komşu kültürlerden almak koşuluyla şekillenmiş müzede incelenen gelinlikler, Türk giyim-kuşam adet ve geleneklerine uygun olarak kullanılmıştır. Hatta farklı yörelere ait giyim adetleri ve gelin kıyafetleri arasındaki farklılıklar açısından da dikkati çekmektedir.

Bu çalışmada bazen gelinliğin tamamı, bazen de bir parçası olmak üzere müze envanterinde kayıtlı olan sadece teşhir alanında bulunan gelinlikler ve ait olduğu varsayılan yöre giyim özellikleri incelenmeye çalışılmıştır. Amacımız incelenen bu gelinliklerin benzer ve farklı özelliklerini ortaya koymaktır.

Müzede ayrıca gelin odasının giriş kısmında, camekân içerisinde bulunan erkek başlıkları da ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bursa yöresine ait olan bu erkek başlıkları kullanılan malzeme türüne göre sınıflandırılmış, hammadde, desen, renk, kompozisyon özelliği v.b. bilgileri ortaya çıkarılmıştır.

Yapılan araştırmalar sonucunda elde edilen veriler değerlendirilmiş, tespit edilen motiflerden yola çıkarak kilim, zili, sumak ve halı dokuma teknikleriyle 4 adet dokuma yapılmıştır. Uygulamaların dokuma yapılmasının nedeni, başlıklardaki motiflerin farklı bir yüzeyde bıraktığı etkiyi görmek ve dokuma tekniğine uygun

olmasından dolayıdır. Dokumalar dışında 4 adet duvar panosu yapılmış, buna ek olarak her bir pano tasarımının 4 adet renk varyasyonları hazırlanmıştır. Hazırlanan tasarımlar bilgisayar programında yapılmıştır.

Anahtar Kelime: Gelinlik, Halk Kıyafeti, Giyim, Tekstil, Erkek Başlık

ABSTRACT

The history of clothing has many cultural and social elements that are developing and changing in parallel with human history. Since the need for dressing is among the basic needs of man, it has been shaped within the social structure of each nation in the changing world order. It is possible to see the cultural, social, economic and religious traces of the nation in the clothes used. Intercultural metamorphosis has been in the field of clothing and clothing as well as in all other areas due to the geography of the societies.

Uluumay Ottoman Folk Clothing and Jewellery Museum, which is the subject of master thesis, has a rich collection of Ottoman Folk Clothing in its inventory. The bridal gowns in the bridal room, which constitutes one of the main parts of the museum, belong to the geography dominated by the Ottoman Empire (Anatolia and the Balkans), mainly Anatolia. For this reason, although there is an interaction from ancient traditions or from neighboring cultures, wedding dresses, which are the main subject of our study, were used in accordance with Turkish clothing and traditions. It is even remarkable in terms of the differences between the number of clothing of different regions and bridal dresses.

In this study, it is tried to examine the bridal gowns that are registered in the museum inventory, sometimes only the whole bridal gowns and sometimes a part of them, and the properties of the local clothing that are assumed to belong. Our aim is to reveal similar and different features of these wedding gowns.

In the museum, the male headgear in the window display at the entrance of the bridal room were also examined in detail. These male headgear belonging to Bursa region were classified according to the type of material used and information such as raw material, pattern, color and composition properties were revealed.

The data obtained as a result of the researches were evaluated and 4 weavings were made by using the weaving techniques (zili, kilim, sumak) based on the determined motifs. The reason for the application of weaving is to see the effect of the motifs on

the headers on a different surface and to be suitable for the weaving technique. Apart from the weavings, 4 wall panels were made and in addition, 4 color variations of each panel design were prepared. Prepared designs were made in computer program.

Key Words: Wedding Dress, Folk Clothing, Clothing, Textile, Men's Headgear

ÖNSÖZ

Bursa'nın önemli tarihi geçmişinin yanında Muradiye ilçesinde bulunan müzede yapılan tez çalışması *“Uluumay Vakfı Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesinde Bulunan Gelin Odasındaki Kıyafetlerin, Dokuma Başlıkların İncelenmesi ve Kataloglanması”* başlığında hazırlanırken öncelikle konu belirlemesinde yardımcı olan Prof. Nuray YILMAZ'a, bazı kaynaklara ulaşmamda, tezimin tüm aşamalarında büyük katkıları olan tez danışmanım Doç. Esra KAVCI ÖZDEMİR'e, dokumalar konusunda fikirlerinden yararlandığım Dr. Öğr. Üyesi Gonca KARAVAR'a dokumalarımın uygulanmasındaki her aşamada ve her saatte yardımlarını esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi İbrahim ERDEK'e teşekkür ederim. Ayrıca müze sorumlusu Kadir YAMAN'a, Esat Uluumay'ın kızı Feyza Uluumay GÖKALP'e, 45 yıldır yöre kıyafetleri konusunda araştırmalar yapan Atilla ÖZKAN'a, Arş. Gör. Mehmet KERİM'e, eğitim hayatımda önemli katkıları olan Prof. Didem ATİŞ'e, Doç. Dr. Mustafa GENÇ'e, Özel Erenler Güneş Koleji Okul Müdür Yrd. Davut AKÇAY'a ve eğitimimde emeği geçen tüm hocalarıma, Sakarya Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Kadın Eserleri Kütüphanesi görevlilerine, ayrıca tüm hayatım boyunca maddi ve manevi desteğini esirgemeyen aileme teşekkürlerimi sunarım.

Esra KARAKULLUKÇUOĞLU

28/06/2019

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	i
TUTANAK.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
FOTOĞRAF LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR.....	xvi
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM:

ULUUMAY VAKFI OSMANLI HALK KIYAFETLERİ VE TAKILARI MÜZESİ'NİN TARİHÇESİ

1.1. ULUUMAY VAKFI VE MÜZESİ'NİN TARİHÇESİ.....	6
1.1.1 Uluumay Vakfının Tarihçesi.....	6
1.1.2 Müzenin Tarihçesi.....	10

2. BÖLÜM

ULUUMAY VAKFI OSMANLI HALK KIYAFETLERİ VE TAKILARI MÜZESİ'NDE BULUNAN GELİN ODASINDAKİ KIYAFETLERİN VE DOKUMA BAŞLIKLARININ İNCELENMESİ VE KATALOGLANMASI

2.1. GELİN ODASINDAKİ KIYAFETLER.....	14
2.1.1 Akdeniz Bölgesi Gelin Kıyafetleri.....	16
2.1.2 Batı Trakya ve Balkanlar Bölgesi Gelin Kıyafetleri	21

2.1.3	Doğu Anadolu ve Güneydoğu Bölgesi Gelin Kıyafetleri	27
2.1.4	Ege Bölgesi Gelin Kıyafetleri.....	36
2.1.5	İç Anadolu Bölgesi Gelin Kıyafetleri	41
2.1.6	Marmara Bölgesi Gelin Kıyafetleri.....	57
2.2	DOKUMA BAŞLIKLAR.....	79
2.2.1	Kilim Başlıklar.....	80
2.2.2	İşleme Başlıklar.....	82
3. BÖLÜM		
TASARIM VE UYGULAMALAR		
3.1	TASARIM VE UYGULAMALAR.....	98
SONUÇ.....		115
KAYNAKÇA.....		118
TEZ SÖZLÜĞÜ.....		131
ÖZGEÇMİŞ		

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1- Şair Ahmet Paşa'yı anlatan Minyatür.....	6
Fotoğraf 2- Müze Genel Görünüm.....	7
Fotoğraf 3- Müze İç Kısmı Görünüm.....	8
Fotoğraf 4- Mehmed Esad Uluumay	8
Fotoğraf 5- Feyza Uluumay Gökalp.....	10
Fotoğraf 6- Müze Giriş Bölümü.....	14
Fotoğraf 7- Atilla Özkan.....	15
Fotoğraf 8- Burdur Genel Görünüm	17
Fotoğraf 9- Burdur Yöresel Kıyafeti.....	18
Fotoğraf 10- Burdur Yöresel Kıyafeti.....	18
Fotoğraf 11- Burdur Yöresel Kıyafeti.....	19
Fotoğraf 12- Gelin Kıyafeti.....	20
Fotoğraf 13- Batı Trakya ve Balkan Bölgesi Haritası.....	21
Fotoğraf 14- Batı Trakya Yöresel Kıyafeti.....	23
Fotoğraf 15- Batı Trakya Yöresel Kıyafeti.....	23
Fotoğraf 16- Gelin Kıyafeti.....	24
Fotoğraf 17- Gelin Kıyafeti.....	25
Fotoğraf 18- Gelin Kıyafeti.....	26
Fotoğraf 19- Erzurum Genel Görünüm.....	28

Fotoğraf 20- Erzurum Yöresel Kıyafeti.....	29
Fotoğraf 21- Erzurum Yöresel Kıyafeti.....	30
Fotoğraf 22- Gelin Kıyafeti.....	31
Fotoğraf 23- Gaziantep Genel Görünüm.....	32
Fotoğraf 24- Gaziantep Yöresel Kıyafeti.....	34
Fotoğraf 25- Gaziantep Yöresel Kıyafeti.....	34
Fotoğraf 26- Gelin Kıyafeti.....	35
Fotoğraf 27- Kütahya Genel Görünüm	36
Fotoğraf 28- Kütahya Yöresel Kıyafeti.....	38
Fotoğraf 29- Kütahya Yöresel Kıyafeti.....	38
Fotoğraf 30- Kütahya Yöresel Kıyafeti	39
Fotoğraf 31- Kütahya Yöresel Kıyafeti	39
Fotoğraf 32- Gelin Kıyafeti.....	40
Fotoğraf 33- Konya Genel Görünüm.....	41
Fotoğraf 34- Konya Yöresel Kıyafeti.....	43
Fotoğraf 35- Konya Yöresel Kıyafeti	43
Fotoğraf 36- Konya Yöresel Kıyafeti.....	44
Fotoğraf 37- Gelin Kıyafeti.....	45
Fotoğraf 38- Eskişehir Genel Görünüm.....	46
Fotoğraf 39- Eskişehir Yöresel Kıyafet.....	48

Fotoğraf 40- Eskişehir Yöresel Kıyafeti.....	48
Fotoğraf 41- Eskişehir Yöresel Kıyafeti.....	49
Fotoğraf 42- Eskişehir Yöresel Kıyafeti.....	49
Fotoğraf 43- Eskişehir Gelin Başı.....	50
Fotoğraf 44- Gelin Kıyafeti.....	51
Fotoğraf 45- Ankara Genel Görünüm.....	52
Fotoğraf 46- Ankara Yöresel Kıyafeti.....	54
Fotoğraf 47- Ankara Yöresel Kıyafeti.....	54
Fotoğraf 48- Ankara Yöresel Kıyafeti.....	55
Fotoğraf 49- Gelin Kıyafeti,,,,,,,,,,,,,.....	56
Fotoğraf 50- Balıkesir Genel Görünüm.....	57
Fotoğraf 51- Balıkesir Yöresel Kıyafeti.....	59
Fotoğraf 52- Balıkesir Yöresel Kıyafeti.....	60
Fotoğraf 53- Balıkesir Yöresel Kıyafeti.....	60
Fotoğraf 54- Balıkesir Yöresel Kıyafeti.....	61
Fotoğraf 55- Balıkesir Yöresel Kıyafeti.....	61
Fotoğraf 56- Gelin Kıyafeti.....	62
Fotoğraf 57- Gelin Kıyafeti.....	63
Fotoğraf 58- Gelin Kıyafeti.....	64
Fotoğraf 59- Bursa Genel Görünüm.....	65

Fotoğraf 60- Bursa Yöresel Kıyafeti.....	67
Fotoğraf 61- Bursa Yöresel Kıyafeti.....	68
Fotoğraf 62- Bursa Yöresel Kıyafeti.....	68
Fotoğraf 63- Bursa Yöresel Kıyafeti.....	69
Fotoğraf 64- Gelin Kıyafeti.....	70
Fotoğraf 65- Gelin Kıyafeti.....	71
Fotoğraf 66- Gelin Kıyafeti.....	72
Fotoğraf 67- Çanakkale Genel Görünüm.....	73
Fotoğraf 68- Çanakkale Yöresel Kıyafeti.....	75
Fotoğraf 69- Çanakkale Yöresel Kıyafeti.....	76
Fotoğraf 70- Gelin Kıyafeti.....	77
Fotoğraf 71- Gelin Kıyafeti.....	78
Fotoğraf 72- Müze’de Sergilenen Erkek Başlığı.....	80
Fotoğraf 73- Erkek Başlığı.....	81
Fotoğraf 74- Erkek Başlığı.....	82
Fotoğraf 75- Erkek Başlığı.....	83
Fotoğraf 76- Erkek Başlığı.....	84
Fotoğraf 77- Erkek Başlığı.....	85
Fotoğraf 78- Erkek Başlığı.....	86
Fotoğraf 79- Erkek Başlığı.....	87

Fotoğraf 80- Erkek Başlığı.....	88
Fotoğraf 81- Erkek Başlığı.....	89
Fotoğraf 82- Erkek Başlığı.....	90
Fotoğraf 83- Gelin Kıyafeti.....	91
Fotoğraf 84- Erkek Başlığı.....	92
Fotoğraf 85- Erkek Başlığı.....	93
Fotoğraf 86- Erkek Başlığı.....	94
Fotoğraf 87- Erkek Başlığı.....	95
Fotoğraf 88- Dokuma Aşamaları.....	99
Fotoğraf 89- Dokuma.....	100
Fotoğraf 90- Dokuma Aşamaları.....	101
Fotoğraf 91- Dokuma.....	102
Fotoğraf 92- Dokuma Aşamaları.....	103
Fotoğraf 93- Dokuma.....	104
Fotoğraf 94- Dokuma Aşamaları.....	105
Fotoğraf 95- Dokuma.....	106
Fotoğraf 96- Yüzey Düzenlemesi.....	107
Fotoğraf 97- Yüzey Tasarımı.....	108
Fotoğraf 98- Yüzey Düzenlemesi.....	109
Fotoğraf 99- Yüzey Tasarımı.....	110
Fotoğraf 100- Yüzey Düzenlemesi.....	111

Fotoğraf 101- Yüzey Tasarımı.....	112
Fotoğraf 102- Yüzey Düzenlemesi.....	113
Fotoğraf 103- Yüzey Tasarımı.....	114

KISALTMALAR

AŞ: Anonim şirketi

cm: Santimetre

çev: Çeviren

DİA: Diyanet İslam Ansiklopedisi

Doç: Doçent

Dr: Doktor

KK: Kaynak Kişi

Yy: Yüzyıl

vd: ve diğerleri

vb: ve benzeri

No: Numara

Öğr : Öğretim

s: sayfa

TC: Türkiye Cumhuriyeti

TTK: Türk Tarih Kurumu

Tv: Televizyon

Yrd: Yardımcı

GİRİŞ

Giyim-kuşam insanlığın varoluşu ile başlayan, tarihsel süreç boyunca da devam eden ve sürekli değişime uğrayarak devam edecek olan toplumsal bir durumdur. Şüphesiz ki tarihin başladığı en eski çağlardan günümüze kadar farklı dönemlerde her alanda olduğu gibi giyim-kuşam alanında da pek çok değişim yaşanmıştır.

Üzerinde yaşadığımız dünyanın çok farklı kıta, bölge, ülke ve kültürlerden meydana gelmesi, buralarda yaşayan insanların ve onunla birlikte giyim kuşamlarının da bu farklılıklara göre şekillenmesi söz konusudur. Ayrıca coğrafi-kültürel farklılıkların yanı sıra insanların sosyal yapıları ve inanç dünyaları da giysiler üzerinde farklılıklar ya da benzerlikler olmasına neden olmuştur. Aynı coğrafi bölgedeki toplumların üzerinde yaşadığı topraklardaki medeniyetlerin de etkisi ile zaman içerisinde değişimin yaşanması kaçınılmazdır. Örneğin Anadolu'daki giyim kültürüne bakıldığında bölgeler arası farklılıkları, zaman içerisinde giyim alanında yaşanan bu etkileri ancak müze ve özel koleksiyonlardaki dönem kıyafetlerini incelendiğinde görülmesi mümkün olmaktadır.

Bu düşünceden yola çıkarak yapılan ön araştırma kapsamında tarihe ışık tutacak müzelerdeki kıyafetler üzerine çalışma düşüncesi ortaya çıkmıştır. Özellikle Osmanlı döneminden itibaren Bursa'nın konumundan ötürü müzelerinde bulunan, giyim tarihimize ışık tutacak kıyafet örneklerini görmek ve toplumsal yapıyı da yansıtan kıyafetlerin üzerinde çalışmak istenmiştir. Bu amaç doğrultusunda ilk olarak Bursa'da araştırılabilecek özel müzeler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bursa'da bulunan müzeler (Hüsnü Züher Müzesi, 17. Yüzyıl Osmanlı Evi Müzesi, Kent Müzesi, Osmanlı Halk Kıyafetleri-Takıları Müzesi) gezilerek ön araştırmalarda bulunulmuştur. Yapılan ön çalışma ile bu müzelerdeki kıyafetler tespit edilmiş, tez çalışmasına en uygun olan müze deki sekiyona yoğunlaşmıştır. Tüm bu çalışmalar sonucunda da Bursa'da bulunan, çalışmanın konusu olan müze (Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi) belirlenmiştir. Çalışmada gözlem, görüşme ve analiz teknikleri kullanılmıştır. İlk olarak müzenin genel koordinatörü Kadir YAMAN ve Esad ULUUMAY'ın Kızı Feyza ULUUMAY GÖKALP ile görüşülmüştür. Görüşmelerin sonucunda müzenin belirli bir

kısımında araştırma yapma izni alınabilmiştir. Bu kısımda ise sadece görsel olarak inceleme yapmam uygun görülüş, depolardaki örnekleri görme imkânı verilmemiştir. Bu doğrultuda müzenin giriş kısmında yer alan gelin kıyafetleri odası dışında müze teşhirinde bulunan başlıkların incelenmesi yapılmıştır. Elde edilen bilgiler çerçevesinde de **“Uluumay Vakfı Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi’nde Bulunan Gelin Odasındaki Kıyafetlerin, Dokuma Başlıklarının İncelenmesi ve Kataloglanması”** tez konusu olarak belirlenmiştir. Müzenin gelin odası bölümünde Akdeniz, Ege, Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu, Marmara, İç Anadolu ve Batı Trakya-Balkan bölgelerine ait 18 adet gelinlik tespit edilmiştir. Bu gelinliklerin ait olduğu yöreler ve düğün adetleri hakkında detaylı açıklamalar tez içerisinde verilmemiş, konu ile ilgili dipnotta atıf yapılarak ilgili kaynak bilgileri yazılmıştır. Bunun sebebi de konunun genel akışı içerisinde detaylar ile konunun dağılmaması, genel bütünlüğün sağlanmasıdır.

Müzedeki toplam 6 bölgeye ait gelinliklerden başka teşhirde farklı giyim örneğine ve erkek başlığına rastlanmamıştır. Tez bu bölgelere ait olduğu söylenen gelinlikler ve erkek başlıkları ile sınırlandırılmıştır.

Araştırma süresince farklı yörelerin tarihi, geleneksel adetleri, giyim kuşam özelliklerini inceleyen her türlü yazılı ve görsel materyalin yanında (kitap, makale, tez, ansiklopedi, sözlük, fotoğraf) ayrıca hem müze sahipleri, hem de geleneksel giyim hakkında araştırmalar yapan kişilerle de görüşmeler yapılarak bilgi alınmıştır. Böylece literatür dışında giyim kültürümüzün devamlılığını sağlayan, bazı örneklerini kayıt altına alan kişilerin görüşlerine de yer verilmiştir.

İncelenen kıyafetlerin teşhir ve korumasını yapan, teze konu olan müzenin, tarihi ve kültürel bir görevi yerine getirdiği düşünülmektedir. Özellikle müze kurucusu olan Esad Bey, büyük bir özveri ile yaşamı boyunca gerek satın aldığı, gerekse köylerden topladığı bu özel koleksiyonu ile araştırmacıların ve ziyaretçilerin dikkatini çekmiştir. Ölümünden sonra da aynı önem ve özverili çalışmalarını kızı Feyza Uluumay Gökalp sürdürmektedir.

Elde edilen bilgi ve belgeler sonucunda tez, 3 bölümde ele alınmıştır. İlk bölümde müzenin tanıtımı, kurucusu hakkında bilgiler verilmiştir. Uluumay vakfının oluşumu hakkında tanıtım yapılmıştır. Müzenin kurulduğu yer, kuruluş aşamaları, vakfın tarihi, kurucusu Esat Uluumay hakkındaki bilgiler ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Tezin ikinci bölümünde müzenin Gelin Odası kısmında bulunan farklı bölgelere ait 18 adet gelinlik giyim özellikleri bakımından incelenmiş, karşılaştırmaları yapılmış ve bu gelinliklerin katalog çalışmalarına yer verilmiştir. Ancak gelinliklerin incelenmesi aşamasında sadece müzede teşhirde görülen gelinlikler, ait oldukları yöre gelinliklerinin benzer ve farklı yönleri ele alınmış, kendi gelenekleri içerisindeki kullanımlarına yönelik bilgilere yer verilmiştir. Araştırmada incelenen bu gelinliklerin yörelerine ait özelliklerinin belirlenmesi, müzede bulunan gelinlikler ile yöreye özgü olan gelinlikler hakkında karşılaştırma yapma imkânı sağlamıştır. Böylece müzede bulunan ve yörede kullanılan gelin kıyafetleri, yörenin tarihi, giyim kültürü hakkında bilgi vermiş, çalışma görsellerle desteklenmiştir. Ayrıca gelin kıyafetleri incelemesi yapılırken, yöre kıyafetleri araştırmacısı ve aynı zamanda üreticisi olan Atilla Özkan ile görüşerek gelin kıyafetleri teker teker ele alınmış ve karşılaştırması yapılmıştır. Buna ek olarak ikinci bölümde müzenin gelin odasının giriş bölümünde bulunan Bursa yöresine ait 15 adet erkek başlığı teknik, desen ve hammadde açısından incelenmiştir. İncelen bu başlıklar üretim tekniğine göre sınıflandırılmış, Bursa yöresi erkek baş giyimi hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Ayrıca incelenen gelinliklerin kataloglama çalışması yapılmıştır. Her bir gelinlik için kimlik formu çıkartılmış, ayrıntılı olarak bilgisi verilmiştir. Son olarak bu bölümde uygulama çalışmaları ve tasarımlara yer verilmiştir. Yapılan uygulamalarda erkek başlıklarında yer alan motiflerden yararlanılmıştır. Bu motiflerin çizimleri yapılmış ve toplam 8 adet uygulama için tasarım hazırlanmıştır. Hazırlanan tasarımlardan 4 adedi düz dokuma teknikleri kullanılarak dokunmuştur. Bu dokumalarda kilim, sumak, zili ve halı teknikleri kullanılmıştır. Hammadde olarak yün iplik kullanılan dokumaların her biri için 4 adet renk varyasyonu yapılmıştır. Diğer 4 adet tasarım ise duvar panosu olarak uygulanmıştır. Tasarımlarda bilgisayar programında yapılmıştır.

Son olarak Uygulama olarak yapılan dokuma, yüzey tasarımları ve tasarım ve uygulama süreçleri hakkında bilgiler verilmiştir. Değerlendirme sonucunda elde edilen bilgiler her başlık için ayrı ayrı belirtilmiştir.

1.BÖLÜM

ULUUMAY VAKFI OSMANLI HALK KIYAFETLERİ VE TAKILARI MÜZESİ'NİN TARİHÇESİ

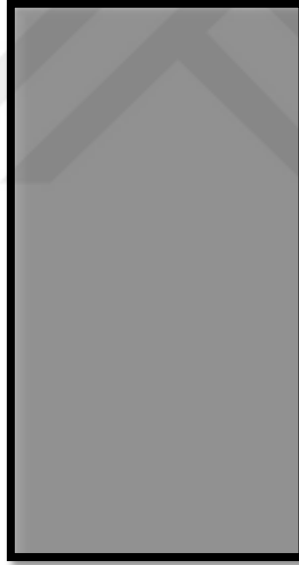
1.BÖLÜM

ULUUMAY VAKFI OSMANLI HALK KIYAFETLERİ VE TAKILARI MÜZESİ'NİN TARİHÇESİ

1.1. Uluumay Vakfı ve Müzesi'nin Tarihçesi

1.1.1. Uluumay Vakfının Tarihçesi

Uluumay vakıf binası Fatih Sultan Mehmed'in vezirlerinden Şair Ahmet Paşa'nın 1470-75 yıllarında yaptırdığı bir medrese olduğu bilinmektedir (Naci, 1986: 23). XV. Yüzyılın önemli şairlerinden biri olan Şair Ahmet Paşa'nın Hz. Hasan soyundan geldiği ve Sultan II Murad döneminde kazasker olarak bilinen Mevlana Veliyüddin Bin İlyas'ın oğlu olduğu söylenmektedir.¹

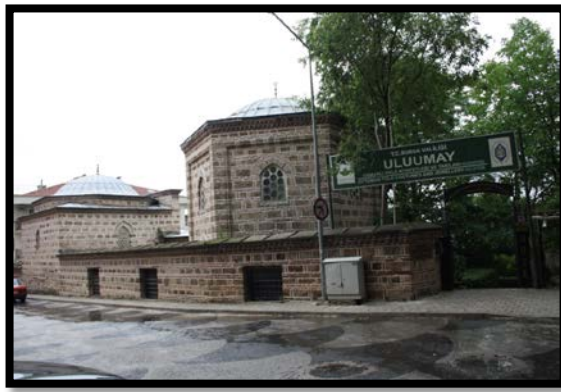

Fotoğraf 1- Şair Ahmet Paşa'yı anlatan Minyatür (Kılıç, 2010: 289)

¹İyi bir eğitim hayatının yanı sıra aklı ve zekâsı ile de önemli bir kişiliğe sahip olan Ahmet Paşa Bursa'da müderris, Edirne'de kadı, Fatih Sultan Mehmed'e hocalık ve aynı zamanda kadiasker gibi mertebelere yükselmiştir. (Tarlın, 1992: 11, 12). İlim, şiir ve ince zekâsı ile Fatih Sultan Mehmed'in takdirini ve güvenini kazanarak meclise girmiş ve vezirliğe kadar yükselmiştir. Hayatı boyunca evlenmeyen, neşeli ve hazırcı cevap kişiliği ile dikkat çeken Ahmet Paşa, Fatih Sultan Mehmet ile olan iletişimi, bu durumu çekemeyen insanlar tarafından iftira, kıskançlık ile arasını bozarak Paşanın müebbet hapis ile sonuçlanmıştır. Zindanda kaldığı süre boyunca Fatih için yazdığı Kerem Adlı Şiirin sonucunda affedilerek haptiden çıkmıştır. (İsen, 1999: 108) Değerini kaybeden Ahmet Paşa saraydan uzaklaştırılarak Tire ve Ankara'ya tayin edilmiştir (Karabey, 2000: 27-9).

Şair Ahmet Paşa'nın hangi tarihte doğduğu kesin olarak bilinmemekle birlikte elde edilen kaynaklarda 1426 yıllarında Edirne'de doğduğu düşünülmektedir (Karabey, 2000: 2). Başarılı bir eğitim hayatının göstergelerinden biri olarak, dönemin padişahı olan Beyazid tarafından Bursa'ya vali olarak ataması ile uzun yıllar Bursa'da yaşamını sürdürdüğü ve Bursa'da öldüğü için Bursalı Şair Ahmet Paşa olarak tanınmaktadır (Kut, 1989: 111-112).

1496-97 yıllarında Muradiye Camii'ne yakın olan ve bizzat kendisi tarafında yaptırılan Bursa Muradiye Medresesi'nin bir kısmı türbeye çevrilerek, Şair Ahmet Paşa vefat ettiğinde buraya defnedilmiştir. Medresenin giderleri Çanakkale Ezine ilçesinin Geyikli köyü ve civarı arazisinden gelen gelirlerden karşılanmıştır. Bundan dolayı medreseye "*Geyikli Medrese*" de denilmektedir (Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler II (Bursa İl Merkezi), 1983: 311,312). Medrese Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 1560, 1950, 1967 ve 1999 yıllarında onarım görmüş 1967 yılında onarım gördükten sonra Muradiye Halk Eğitim Merkezi olarak hizmet vermiştir (Bursa Kültür Varlıkları Envanteri: Anıtsal Eserler, 2011: 344) 1999 yılında tekrar onarım gören medrese, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası tarafından restore ettirildikten sonra 2004 yılında "Esad Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi" adıyla faaliyete geçmiştir (Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi Katalog).

Fotoğraf 2- Müze Genel Görünüm (Fotoğraf, Esra KARAKULLUKÇUOĞLU, 26. 05. 2018)

Fotoğraf 3- Müze İç Kısmı (Fotoğraf, Esra KARAKULLUKÇUOĞLU, 26.05.2018)

Geyikli medresenin müzeye dönüşmesi sürecinde Esad Uluumay'ın katkıları çok büyüktür. Müzenin kurucusu, 1930 Bursa doğumlu Mehmed Esad Uluumay, İstanbul Üniversitesi İktisat bölümünden mezun olmuştur. Küçük yaşlardan beri folklor oynaması ve folklorla olan ilgisiyle devam eden süreçte 1963 yılında Bursa Kılıç Kalkan aDerneğinin kurulmasında önemli bir rolü olmuştur. Dernek Uluumay'ın 15 yıl boyunca süren başkanlığı döneminde önemli başarılarla imza atmış, Dünya Folklor Olimpiyatlarının düzenlediği Dijon Festivalinde birincilik elde edilmiştir (<http://www.uluumay.com/> 05.04.2019).

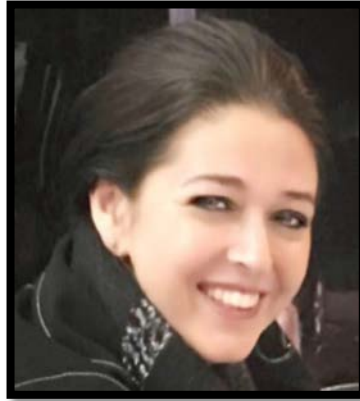

Fotoğraf 4- Mehmed Esad Uluumay (http://www.bursa.com/wiki/esat_uluumay, 05.05.2019)

Mehmed Esad Uluumay Anadolu Folklor Vakfını kurmuş, 1984-1994 Bursa Müzeleri ve Eski Eserleri Koruma Derneğinde başkanlık yapmıştır. Ayrıca 1998-1999 Bursa Atlı Spor kulübü başkanlığı yaparak başarı ile sürdürdüğü görevlerine devam etmiştir. Bu başarılı görevlerin dışında Tv programında yer almış, sergiler açmış ve konferanslar vermiştir.

2002 ve 2005 yılında Anadolu Folklor Vakfı olarak Uludağ Üniversitesine yaptığı teklif ile 1. ve 2. Bursa Halk Kültürü Sempozyumunun düzenlenmesinde aktif olarak rol oynamış ve 5 ciltlik eser kazandırmıştır (<https://linehaber.com.tr/bursali-koleksiyoner-ustat-esat-uluumay-kimdir>, 05.04.2019). Bu süre zarfında 2004 yılında açılan Esad Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesinde 1960'tan beri topladığı eşyaları sergilemiştir. Mehmed Esad Uluumay ile 02.01.2018 tarihinde yapmış olduğu TV röportajındaki açıklamalarına göre müzedeki eşyaların toplanmaya başladığı zamanlarda insanların 1960 ve 1985 yıllarında geleneksel eşyaların değerini bilmediğini vurgulamıştır. İnsanların kendine ait olan eşyaları antikacılara sattığını ve kendisinin antikacılardan satın aldığını ifade etmiştir. Müzedeki eserleri antikacılardan almasının sebebini ise ailelerin ve köylerin kendisine vermek istememeleri, almak istediğinde eşyaların değerli olduğunu düşündüklerini ve vermek istemediklerini açıklamıştır (<https://www.youtube.com/watch?v=denzOYRcfoE> , 04.05.2019).

Esad Uluumay'ın kızı Feyza Uluumay Göklop ile yapılan görüşmemizde toplama işine başlama anısını şöyle anlatmıştır; eşyaları toplamaya başlamasını küçük yaşlarda Bursa Kapalıçarşı'daki bir dükkân vitrininde gördüğü küçük ahşap matarayı istemiş ancak annesi almamıştır. Bu durumu gören dükkân sahibi küçük ahşap matarayı ücretsiz vermiş ve *“bunu iyi sakla başka bir matara gelirse senin için saklarım harçlığınıla alırsın”* demesi üzerine Esad Beyin her kapalı çarşıya gittiğinde o dükkâna uğrayıp matara almaya başlaması ve toplamaya devam etmesi ailenin koleksiyonerliğe başlangıcı olarak belirtilmiştir (K.K, Feyza Göklop Uluumay, 05.05.2019).

Fotoğraf 5- Feyza Uluumay Gökalg (<https://web.whatsapp.com/25.06.2019>)

Mehmet Esad Uluumay'ın 16.09.2018 tarihinde vefatından sonra müzenin sorumluluğunu kızı Feyza Uluumay Gökalg üstlenmiştir.

1.1.2. Müzenin Tarihçesi

Bursa, Roma ve Bizans gibi birçok medeniyetin geliştirdiği, Osmanlı Devleti'ne uzun yıllar başkentlik yapmış bir şehirdir (Süel, 1996: 26-34). Türkler 1080 yılında Bursa'ya gelmesiyle başlayan süreçte (1087-1097) Selçuklular tarafından alınan İznik Selçuklu devletinin başkenti olmuştur. 1299' de Söğüt'ün ele geçirilmesiyle sınırlar genişlemiş ve Osmanlı Beyliğinin etkisi görülmeye başlamıştır. Osmangazi ile başlayan kuşatma 1326 yılında Osmangazi'nin oğlu Orhangazi tarafından Bursa ele geçirilmiştir. 700 yıl boyunca tüm cihana yön veren Osmanlı Devletinin ilk başkenti olmuş, metropolit ve ticaret üssü olarak ön plana çıkmıştır.(Gabriel, 2010: 2,3). 1361-1371 de Edirne'nin fethinden sonra başkent in Edirne'ye taşınmasıyla, Bursa başkent olma özelliğini kaybetse de ticari ve kültürel önemini yıllar boyunca devam ettirmiştir (İnalçık, 1991: 445-449).

Bursa, Osmanlı Devleti'ne uzun yıllar başkentlik yapması nedeniyle, tarihi-kültürel birçok yapıya sahiptir. Bunların en önemlilerinden biri Ulucami çevresindeki (kozahan vb) hanlardır. Tarihi yapılardan sonra Bursa'nın önde gelen ziyaret bölgelerinden bir tanesi de Muradiye'dir. Bu özelliğini sınırları içerisinde barındırdığı külliye, türbe, tekke, medrese ve camilerden almaktadır. Bunlardan Muradiye

Külliyesi, Bursa’da Osmanlı sultanları tarafından yaptırılan son külliyesidir (Yavaş, 1996: 198, 199).

Muradiye, Sultan II. Murad tarafından 1425-1426 yılları arasında yaptırılmış ve içinde bulunduğu semte ismini vermiştir. Cami, medrese, hamam, darüşşifa ve türbeden oluşan Muradiye Külliyesi’ne Fatih Sultan Mehmed, II. Bayezid ve Kanuni Sultan Süleyman dönemlerinde yapıldığı bilinen türbeler de eklenmiştir. Külliye Osmanlı hanedan üyelerinin yer aldığı 12 adet türbe bulunmaktadır (Yavaş, 1996: 198, 199).

“Esat Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi”nin neden bu bölgede kurulduğuna dair net bir bilgi olmasa da, müzenin konumu bakımından Muradiye külliyesinin hemen karşısında bulunması, buraya gelen yerli ve yabancı turistler için müzeyi bir uğrak yer haline getirmesi düşünüldüğünde oldukça fazla ziyaretçinin gelmesine neden olmaktadır. Böylelikle müze pek çok kişinin görmek için geldiği bir müze konumundadır.

Müze ana hatları ile üç bölümden oluşmaktadır. Bunlar kıyafet, takı ve gelinlik olarak düzenlenmiştir. Şair Ahmet Paşa döneminde yatakhane olarak kullanılan on bir odalı bölümde Osmanlı Döneminde Kafkasya, Macaristan, Irak, Yemen’e kadar yaşamış halkların ve Osmanlı sınırları içinde farklı inançlara sahip halkların din adamları olan, Rum, Ermeni, Süryani, Ortodoks ve Katolik papazların kıyafetleri, Yahudi Haham, Müslüman Kadı ve Hoca efendi ile Alevi-Bektaşî kıyafetlerinden oluşan kıyafetler sergilenmiştir (www.kulturportali.gov.tr/turkiye/bursa/sair-ahmed-pasa-medresesi, 05.05.2019).

15.-20. yy aralığında toplamda 270 adet kadın, erkek ve çocuk kıyafeti sergilenmiştir. Esad Uluumay 02.01.2018 tarihinde yayınlanan Bursa’daki bir Tv programında bizzat kendisinin bahsettiği Şair Ahmet Paşa döneminde eğitim verilen bölümde 14.-20. yy aralığında toplamda 500 adet yaklaşık 75 kg. çeşitli tekniklerle yapılmış gümüş takılar sergilendiğini söylemiştir (<https://www.youtube.com/watch?v=denzOYRcfoE>, 05.05.2019).

Osmanlı el sanat ve zanaatlarının bir çok örneği içinde barındırmaktadır. Ayrıca Oya ve el dokumacılığının örnekleri ile bunların yapımında kullanılan araç-gereçler müzede sergilemektedir. Medresenin giriş kısmında ise Osmanlı döneminde kullanılan farklı yörelere ait gelin kıyafetleri ve Bursa yöresine ait erkek başlıkları bulunmaktadır (<http://www.uluumay.com/>, 27.04.2019).

2.BÖLÜM

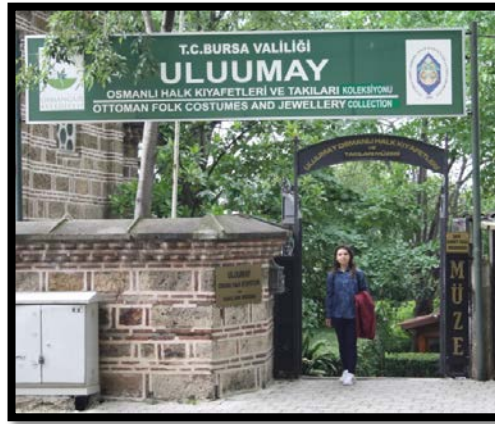
**ULUUMAY VAKFI OSMANLI HALK KIYAFETLERİ VE TAKILARI
MÜZESİ'NDE BULUNAN GELİN ODASINDAKİ KIYAFETLERİN, DOKUMA
BAŞLIKLARININ İNCELENMESİ VE KATALOGLANMASI**

2.BÖLÜM

ULUUMAY VAKFI OSMANLI HALK KIYAFETLERİ VE TAKILARI MÜZESİ'NDE BULUNAN GELİN ODASINDAKİ KIYAFETLERİN, DOKUMA BAŞLIKLARININ İNCELENMESİ VE KATALOGLANMASI

2.1. Gelin Odasındaki Kıyafetler

İncelenen gelin odasındaki kıyafetler Esad Uluumay'ın koleksiyonerliğe başladığı dönemde toplanıp toplanmadığı bilinmemektedir. Müzedeki kıyafetlerin envanter bilgileri incelendiğinde tamamının müzeye gelişi 2004 olarak belirtilmiştir. Ulaşılan bilgiler ve görüşmeler sonucunda gelinliklerin tamamının bölgedeki köy ve kişilerden toplanmış ya da satın alındığı bilgisine ulaşılmıştır. Müzede yapılan görüşmelerde gelinlik odasında ki kıyafetlerin zengin ailelere ait olduğu belirtilmiştir (KK, Kadir YAMAN: Aralık, 2018). Fakat gelin kıyafetleri incelendiğinde durumun bu şekilde olmadığı anlaşılmıştır. Çünkü gelinliklerin parçaları farklı yerlerden ve kişilerden toplanmış ve bir araya getirilerek kıyafetler oluşturulmuştur.

Fotoğraf 6- Müze Giriş Bölümü (Fotoğraf, Mehmet KERİM, 28.05.2018)

Bu çalışmada Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müze'sinde Müze'de bulunan toplam altı bölgeye ait gelinlik ve başlıkların sınıflandırılmaları yapılmıştır(Akdeniz Bölgesi, Batı Trakya ve Balkanlar Bölgesi, Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesi, Ege Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Marmara Bölgesi).

Gelin kıyafetlerinin ayrıntılı inceleme yapılmasına izin verilmemiş ancak teknik ve ölçüler müzenin genel koordinatörü Kadir Yaman tarafından verilmiştir. Müze arşivinden alınan fotoğraflar, uygun programlar kullanılarak kataloglanmaya uygun hale getirilerek kullanılmıştır. Gelin kıyafetleri gelinlik numarası, yöresi, müzeye geliş şekli, gelinlik parçaları, açıklaması, fotoğraf ve inceleme tarihi gibi bilgilerle bilgi formu oluşturulmuştur.

Araştırma ve inceleme kapsamında bu bölgelere ait şehirlerin tarihçesine ve düğün adetlerine geniş yer verilmemiş, konu ile ilgili bilgilere ulaşmak için dipnotta atıf yapılmıştır. Bu bölgelerdeki gelin kıyafetlerini anlatmadan önce her bölgedeki değişen giyim özellikleri ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Ardından da müzede bulunan gelinlikler ile kaynaklardan elde edilen yazılı ve görsel bilgilerden yararlanarak gelinliklerin karşılaştırmaları yapılmıştır. Karşılaştırma sonucunda kaynak kişilerin bilgileri de dikkate alınarak gelinliklerin benzerlikleri ve farklılıklar tespit edilmiş, doğru bilgilerin açıklanması sağlanmıştır. Yapılan görüşmede yörelerle ilgili olarak Atilla Özkan'dan edinilen bilgiler sözlü görüşmemizden elde edilmiştir.

Fotoğraf 7- Atilla ÖZKAN (Fotoğraf, Mehmet KERİM, 10.05.2019)

2.1.1. Akdeniz Bölgesi Gelin Kıyafetleri

Müzede incelenen örneklerde Akdeniz Bölgesine ait yalnızca Burdur gelin kıyafetine rastlanmıştır.

Burdur şehri coğrafi olarak Burdur nehrinin güneydoğusunda ve deniz seviyesinin yaklaşık 930-1040 metre yukarında kurulmuş ve merkezi göller yöresi olan bir şehirdir. Burdur şehri Ege bölgesinden başlayarak Akdeniz'i ve İç Anadolu'yu birbirine bağlayan adeta kavşak noktası olarak adlandırılabilen bir konumda olması hasebiyle, çağlar boyunca önemini korumuştur. Şehrin tarihi M.Ö 7000 yılına kadar uzanmakla birlikte tarihsel süreç içerisinde Hitit, Frig ve Lidya, Pers, Roma ve Türk hâkimiyetine girmiştir.²

Burdur şehrinin kendine özgü gelenekleri ve düğün adetleri vardır. Örneğin, düğün sahibi evinin en yüksek kısmında kırmızı, mavi, mor veya pembe renkte üç yazma asarak düğünün başladığını haber vermektedir.³

Fotoğraf 8- Burdur Genel Görünüm (Tuncel, 1992: 427)

² **Detaylı bilgi için bakınız:** (Özsait, 1980: 55-61, 75-77, 119-122, 129), (Turan, 1999: 37-44), (Kofoğlu, 1997: 471,472), (Kofoğlu, 2006: 146, 153, 174-190, 210), (Uzun çarşılı, 1994: 265, 266), (Tuncel, 1992: 426, 427, 428, 429), (H. 1317 Konya Vilayeti Salnamesi, 1900: 106,107), (Sezer, 2014: 18,19), (Köstüklü, 1999: 18,19), (Gönüllü, 2010: 599), (Deniz, 2011: 29), (Burdur Kültür Envanteri Merkez (2007): 18-33, 104, 156-162, 218).

³ **Detaylı bilgi için bakınız:**

(https://www.academia.edu/34275304/TRT_Ar%C5%9Fivlerinde_Burdur,19.05.2019), (<http://www.hurriyet.com.tr/karamanogullarinin-700-yillik-kutuk-atma-gelenegini-yasatiliyor-37036148>, 19.05.2019), (Yılmaz, 2005: 1461, 1462), (Şenel, 2009: 20) (Oyman, 2007: 989,999),(Şenel, 2009: 195), (<http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-154679/eski-burdur-giysileri.html>,19.05.2019), (İşbilen, 2005: 16) .

Burdur'da geleneksel gelin kıyafetlerinde sırasıyla; göynek, şalvar, üçetek (henter), zıbın, baş süslemeleri şeklindedir (Yılmaz, 2005: 1462).

Burdur yöresi kumaş dokumalarında genellikle çitari, sevai, alaca dokuma, çuha kadife kullanılmıştır (Şenel, 2009: 20). Ayrıca başka bir kaynakta ise, atlas (saten), krep, bürümcük, Amerikan bezi, kaytan, ipek, telli şeklinde belirtilmiştir (Oyman, 2007: 989). Kumaş üzerindeki süslemede ise, nakış, iğne ve tığ oylarıyla ve özellikle kordon tutturma (blonya iğnesi) tekniği ile süslenmiştir (Şenel, 2009: 195).

Burdur yöresinde giyim başa, üste ve ayağa giyim şeklinde belirtilmiştir. Başa giyilenler, fes, gırap, siyah yazma, baş altını, ciya, ak heril, üste giyilenler, göynek (iç gömlek) zıbın (içlik sıkma), iç don (top don), şalvar (bol don), bağırık (yakalık), üç etek, peştamal, acem şalı, cepken (kepe), delme yelek, şal kuşak, önecek (şiveyle öncek) arkalık kuşak veya kolan olarak da isimlendirmiştir. (İşbilen, 2005: 16).

Ayağa giyim ise, yün çorap ve çarık şeklinde geleneksel giyim materyalleridir (Oyman, 2007: 989,999), (<http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-154679/eski-burdur-giysileri.html>, 19.05.2019).

Fotoğraf 9- Burdur Yöresel Kıyafeti (Tüzün, 1986: 55)

Fotoğraf 10- Burdur Yöresel Kıyafeti (Özel, 1992: 84)

Fotoğraf 11- Burdur Yöresel Kıyafeti (Şenel, 2009: 212)

Fotoğraf 12- Gelin Kıyafeti (Müze Dijital Arşivi)

Gelinlik No	1
Yöresi	Akdeniz Bölgesi / Burdur
Müzeye Geliş Şekli	Satın alma (2004)
Gelinlik Parçaları	Başlık (çap: 14 cm yükseklik: 5 cm), yazma (en: 74 cm, boy:77 cm), bürümcük iç gömlek (en: 65 cm, boy: 85 cm) , üç etek (en: 80 cm, boy: 146 cm) cepken (en: 44 cm, boy: 44 cm) futa (en: 50 cm, boy: 76 cm), arkalık (en: 118 cm, boy: 56 cm), könçek (iç tuman / iç don) (en: 121 cm, boy: 91 cm) ayakkabıdan oluşmaktadır.
Açıklama	Başlık tepe kısmı yuvarlak gümüş kısımdan aşağıya doğru renkli boncuk işlenmiştir. Yazma mavi renkte ve kenar kısımları gül desenlerden oluşturulmuş, kenarları oyalıdır. Açık renk bürümcük gömleğinin yaka ve kol kısımlarında ince bir işleme yapılmıştır. Cepken hâkim yaka şeklinde lacivert zemin üzerine sim iplik kullanılarak makine ortamında üretilmiştir. Futa yatay şeritlerin kullanıldığı ve bu şeritlerin bazılarının orta kısmında çiçek desenleri ve kesik çizgiler kullanılmıştır. Lacivert zemin üzerine, yeşil, pembe ve beyaz renk kullanılmıştır. Futanın orta, kenar ve uç kısımlarından püsküller sarkıtılmıştır. Arkalık köşesinde 4 adet geometrik şekiller kullanılarak hesap işi tekniği ile oluşturulmuş ve kenar kısmında zikzaklar işlenmiştir, lacivert zemin üzerinde krem rengi sarı, mavi, yeşil ve kırmızı renkler kullanılarak tüm kenarlarında zemin renginde püsküller kullanılmıştır. Üç etek açık renk zemin üzerinde dikey çizgilerden oluşmuştur. Kol ve bel kısmından sonra üç eteğin tüm kısımları ince bitkisel desenle işlenmiş olup, yaka ve kol uçları daha geniş bitkisel desenler basit nakış iğneleri kullanılarak oluşturulmuştur.
Fotoğraf	Müze arşivindeki dijital çekim.
İnceleme Tarihi	19.05.2019

45 yıldır yöre kıyafetleri konusunda araştırmalar yapan Atilla Özkan ile yapılan görüşmede; müzedeki Burdur yöresine ait gelinlikte endüstriyel kumaş kullanıldığını, gelinliğin arkalık olarak kullanılan parçasının üzerinde sonradan yünden işlenmiş süslemelere bakılarak eski döneme ait bir arkalık olmadığını söylemiştir. Hatta gelinliğin bütününe bakıldığında da tamamında bir uyumun olmadığını, gelinliğin parçalarının farklı kıyafetlerden toplanıp oluşturulduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca gelin ayakkabısı Burdur yöresine ait olmadığını belirtmiştir. (KK. Atilla ÖZKAN, 10.05.2019). Bu konu ile ilgili belgeye dayalı herhangi bilgi yoktur. Diğer yörelerle ilgili olarak Atilla Özkan'dan edinilen bilgiler sözlü görüşmemizde söylemiş olduğu sözlerdir.

Ulaşılan bilgiler doğrultusunda müzede bulunan gelinlik Esad Bey'in topladığı dönemde bulunan parçaları bir araya getirerek toplama bir gelinlik oluşturduğunu ve gelinliğin eski fakat taklit yapıldığı düşünülmektedir. Ayrıca genel olarak giysinin bütününe bakıldığında sadece bir gelinlik değil, özel gün kıyafeti olarak da değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

2.1.2. Batı Trakya ve Balkanlar Bölgesi Gelin Kıyafetleri

Müzede incelenen örneklerde Batı Trakya ve Balkanlar Bölgesine ait Arnavutluk, Bulgaristan ve Batı Trakya gelin kıyafetlerine rastlanmıştır.

Fotoğraf 13- Batı Trakya ve Balkan Bölgesi Haritası (<https://kozlukebirli.tr.gg/> 17.06.2019)

Doğu ve Batı olmak üzere iki ayrı parçaya ayrılan Trakya, Türkiye, Bulgaristan ve Yunanistan topraklarının bir kısmını da içine alan geniş bir coğrafyaya verilen isimdir. Bulgaristan sınırlarını kapsayan Batı Trakya Bölgesi, Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli illerinden oluşmaktadır ve bu bölgede yaşayan insanların büyük bir kısmı Balkan bölgesinden göç ederek yerleşmişlerdir. Dolayısıyla farklı kültürlerin bir araya gelmesi ile evliliklerin oluşması birçok adet zenginliğine yol açmıştır. (Yalçın, Arık, 2017: 77). Ek olarak bölge nüfus yoğunluğunun Türk olması sebebiyle Türk gelenek ve kültürüyle etkileşim halinde olup, birtakım benzerlikleri de içinde barındırmıştır. (<https://www.batitrakya.org/bati-trakya/bati-trakya-genel-bilgiler/kulturel-yasam.html>, 21.05.2019).⁴ Örneğin, bu benzerlikler kendini düğün adetleri açısından evliliklerin genelde görücü usulü olması, düğünün yapıldığı günlerin Anadolu coğrafyasıyla benzerlik göstermesi gibi (Perşembe, Cuma) hususlarda kendini göstermektedir (Koca, 2018: 1094).⁵

Anadolu coğrafyasında olduğu gibi Batı Trakya ve Bulgaristan bölgesinde de Türk toplulukları tarafından geleneksel gelin giyimi olarak üçetek, bindallı gibi giysiler kullanılmıştır. Bulgaristan'da yaşayan Türklerde altın dizili başlıklar kullanıldığı ve bunların çeşitli örtülerle düzenlendiği ve ayrıca üç etek entari giyildiği görülmektedir (Kırzioğlu, 1994: 49). Özel gün kıyafetleri ve gelin kıyafeti arasındaki fark ise; gelin ve arkadaşları harballı (bindallı) giyerken ve sadece gelin başına hotoz takması, diğerleri ise hotoz takmamasıdır. Hotozdan sarkan gümüş tellerin bir kısmı ensede toplanıp sağ taraftan dirseğe bağlanır. Gelinin ön kısmına dal adı verilen altın işleme ile göğsü kapatmak üzere tavus kuşu şeklinde yaka iğneleri ile tutturulur. Gelinin kulaklarına ise anneden kıza, kayınvalideden geline geçen gül küpe, dana burun, hanımeli denilen

⁴**Detaylı bilgi için bakınız:** (Halaçoğlu, Eren, 1992: 144), (İnalcık, 2013: 17,18), (Todorova, 2003: 95,96), (Öztuna, 2006: 73-81, 181-189, 209-214), (Bulut, 2008: 94),

⁵**Detaylı bilgi için bakınız:** (Balaman, 1983: 135), (Moumin, 2009: 52), (Pirlanta, 2016: 551, 557) (<http://www.trakyagezi.com/trakya-dugunu/28.05.2019>), (<http://www.trakyagezi.com/trakya-dugunu/22.05.2019>), (<https://www.batitrakya.org/bati-trakya/bati-trakya-genel-bilgiler/bati-trakya-evlilik.html>, 22.05.2019).

küpelerin ve buna uygun yüzüklerin takıldığı belirtilmiştir (Dede, 1975: 179). Harballıda ise genellikle bordo, siyah, mavi ve lacivert renkleri kullanılmıştır.

Fotoğraf 14- Batı Trakya Yöresel Kıyafeti, (Mousin, 2009: 119)

Fotoğraf 15- Batı Trakya Yöresel Kıyafeti (Mousin, 2009: 120)

Fotoğraf 16- Gelin Kıyafeti (Müze Dijital Arşivi)

Gelinlik No	2
Yöresi	Batı Trakya ve Balkanlar Bölgesi / Arnavut
Müzeye Geliş Şekli	Satın alma (2004)
Gelinlik Parçaları	yazma (en: 79 cm, boy: 77 cm), cepken (en: 41 cm, boy: 30 cm), entari (en: 83 cm, boy: 113 cm) iç göynek (en: 127 cm, boy: 120 cm), şalvar, taç (15 cm) oluşmaktadır.
Açıklama	Başlıkta kullanılan taç beyaz boncuk işleme ve örgü şeklindedir. Tacın üzerinde ise beyaz renk zemin üzerine kenarları çiçek desenleri kullanılmıştır. Gelin entarisi ve cepkeni takımdan oluşmaktadır. Kırmızı zemin üzerine çeşitli hayvan figürleri (kuş, tavşan), insan figürleri ve entarinin ön kısımları bitkisel çiçek motifleri kullanılmıştır. Şalvar kırmızı renkte ve belli aralıklarla sarı renk şeritler aynı zamanda bilek kısımlarında da kullanılmıştır. Futada ise beyaz renk zemin üzerine kuş ve çiçek motifleri boncuk işlenerek oluşturulmuştur.
Fotoğraf	Müze arşivindeki dijital çekim.
İnceleme Tarihi	19.05.2019

Fotoğraf 17- Gelin Kıyafeti (Müze Dijital Arşivi)

Gelinlik No	3
Yöresi	Batı Trakya ve Balkanlar Bölgesi / Bulgaristan
Müzeye Geliş Şekli	Satın alma (2004)
Gelinlik Parçaları	Başlık, cepken (boy: 47 cm, en:47 cm), iç gömlek, şalvar, ön mendil, patik oluşmaktadır.
Açıklama	Gelin kıyafetinin baş kısmında mor renkte kenarları oyalı yazma kullanılmıştır. Cepken ve şalvar takımı mor renk zemin üzerine sim iplik kullanılmıştır. Şalvarın yan kısımlarında stilize nar motifinden yukarıya doğru çıkan bitkisel çiçek motifleri ve şalvarın diğer kısımları ise serpmeye çiçek motifleri kullanılmıştır. Cepken kısmında ise ön ve kol kısımlarında şalvarda olduğu gibi stilize nar motifinden yola çıkılarak bitkisel çiçek motifleri ile bezenmiş ve diğer kısımlarında ise serpmeye çiçek motifleri kullanılmıştır. Ayağına ise kırmızı geometrik desenli patik kullanılmıştır.
Fotoğraf	Müze arşivindeki dijital çekim.
İnceleme Tarihi	19.05.2019

Fotoğraf 18- Gelin Kıyafeti (Müze Dijital Arşivi)

Gelinlik No	4
Yöresi	Batı Trakya ve Balkanlar Bölgesi / Batı Trakya
Müzeye Geliş Şekli	Satın alma (2004)
Gelinlik Parçaları	Yazma, cepken (boy: 44 cm, en:45 cm), kadife şalvar, kemer, iç gömleği ve işlemeli ayakkabı oluşmaktadır.
Açıklama	Yazma mavi renk zemin üzerine kenarlar renkli bitkisel motifler kullanılmıştır. Cepken – şalvar takımı bordo renk zemin üzeri , yapraklı çiçek desenleri raport tekniği kullanılmıştır. Cepkende ise ön kısımları helezon formu ile dallı gül ve çiçek gibi arka kısmı ise sadece yapraklı çiçek motifleri raport tekniği kullanılmıştır. Kemerin birleşim kısımlarından çiçekler kullanılarak ip sarkıtılmıştır. Ayakkabı siyah zemin üzerine yeşil, sarı ve krem renginden oluşan yaprak ve dal motifleri kullanılmıştır.
Fotoğraf	Müze arşivindeki dijital çekim.
İnceleme Tarihi	19.05.2019

45 yıldır geleneksel yöre kıyafetleri konusunda araştırmalar yapan Atilla Özkan ile yapılan görüşmede; Batı Trakya ve Balkanlar Bölgesi gelinliğinin sadece belirtilen bölgeye ait olmadığını, renk ve üzerindeki bezeme bakımından Kütahya gelini de olabileceğini, kemerin ise gelinlerin kullandığı kemer olmadığını daha çok Bergama’da kullanılan soy kuşağı adı verilen bir kemer olduğunu belirtmiştir, Ayrıca şalvarın üzerindeki desenin ters olduğunu ve cepkenin üzerindeki desenlerin makinede uygulandığını belirtmiştir. (KK. Atilla Özkan, 10.05.2019).

Bu doğrultudan hareketle belirtilen müzedeki Batı Trakya gelin kıyafetinin sonradan işlem gördüğünü ve şalvardaki desenlere bakıldığında ters olarak kullanıldığını bilgisi ortaya çıkmaktadır. Ayrıca gelinliğe takılan yazmanın ise gelinliğe uygun olmadığı ve hotoz adı verilen bir başlık kullanılması gerektiği, ayakkabılarda ise giyime uygun kadife terlik kullanıldığını gözlemlenmiştir. Başlık bakımından gelinliğin daha çok gelinin arkadaşlarının giyimine uygun olduğu düşünülmektedir. Arnavut gelin kıyafetine genel olarak bakıldığında; baş kısmında yazma ve üzerine beyaz renk taç kullanıldığını görülmüştür. Bu durumda ise gelinliğin baş kısmının gelin giyimine uygun olmadığı, gelin kıyafeti örneğine rastlanmadığı, fakat süslü ve renkli oluşundan dolayı özel gün giyimi olduğu düşüncesi oluşmuştur. Bulgaristan gelin kıyafetinde diğer bölgelerde olduğu gibi baş kısmında kullanılan yazmanın gelin başlığına uygun olmadığı düşünülmektedir.

Batı Trakya ve Balkanlar Bölgesi ile ilgili üç gelinliğin incelenmiş olup üçü arasındaki genel duruma bakıldığında bölgede kullanılan renkler bakımından Batı Trakya gelinliğinin daha uygun görüldüğü diğer gelinliklerin ise renk bakımından örneklerine rastlanmadığı bilgisine ulaşılmıştır.

2.1.3. Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi Gelin Kıyafetleri

Müzedeki incelenen örneklerde Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesine ait Erzurum ve Gaziantep gelin kıyafetine rastlanmıştır.

Erzurum; tarihte Erzen-i Rûm, Erz-i Rûm, Arz-ı Rûm gibi pek çok isimle anılmıştır. Erzurum, aynı zamanda Doğu Anadolu bölgesinde kendi adıyla anılan

ovanın güneyinde kurulmuş bir şehirdir (Konyalı, 1960: 35). Tarihin en eski dönemlerinden başlayarak günümüze kadar sırasıyla, Ermeni, Gürcü, İran, Arap ve nihayetinde Türk hakimiyetine giren şehir, tarih ve kültür bakımından önemli bir yere sahiptir.⁶

Fotoğraf 19- Erzurum Genel Görünüm

(<http://erzurumportali.com/shf/3017/Erzurum-Ilce-Sayisina-Gore-Turkiyede-Kacinci-Sirada>, 07.06.2019)

Önemli tarihinin yanında kendine özgü düğün adetleri vardır. Örneğin, Erzurum yöresinde evlenme genellikle görücü usulü olsa da, kız kaçırma, berdel, beşik kertmesi, başlık parası gibi evlenme adetleri de mevcuttur.⁷

Erzurum yöresinde özellikle başta gelin olmak üzere kadınlar günlük hayattan farklı olarak giyimlerine özen göstermektedirler. Geleneksel Erzurum özel gün giysisi; ağırlıklı olarak bindallı, yöresel ismi ile “kadama” adı verilen bitkisel motiflerle bezenmiş elbiseden meydana gelmektedir (Koşay, 1994: 334). Ancak bunun yanında üç etek, büzgülü- kollu kürk gibi diğer geleneksel kadın giyimleri de düğünlerde görülmektedir. Üste giyilen bu elbiselerin yanında başa da başlık olarak, kofik ve leçek

⁶ Detaylı bilgi için bakınız: (Küçük, 1991: 321), (Canım, 2011: 13,14), (Küçük, 1991: 321).

⁷ Detaylı bilgi için bakınız: (Adıgüzel, 1997: 122), (Sezen, 2013: 94-120), (Konukçu vd. 1989: 385).

gibi çeşitli başlıklar giyilmektedir. Bedene giyilen bindallının yanında, kadınlar entari, cepken, gibi giysileri de üstlerine giymektedirler (Bulut, 1989: 123). Bu üst giyimlerine iç donu (dizlik) ve şalvar gibi iç giyimler eşlik etmektedir. Ayağa ise yemeni, pabuç, dizleme ve çorap giyilmektedir. Özel günlerde giyilen bu giysilere takı olarak ise altın veya gümüş kemer, mendil ve oltu taşı gibi çeşitli değerli taşlardan imal edilen takılar takılmaktadır (Salman, Atmaca, 2010: 12,13).

Fotoğraf 20- Erzurum Yöresel Kıyafeti (Salman, Atmaca, 2010: 12)

Fotoğraf 21- Erzurum Yöresel Kıyafeti (Salman, Atmaca, 2010: 12)

Fotoğraf 22- Gelin Kıyafeti (Müze Dijital Arşivi)

Gelinlik No	5
Yöresi	Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu / Erzurum
Müzeye Geliş Şekli	Satın alma (2004)
Gelinlik Parçaları	Bindallı (boy:130 cm, en: 98 cm), kemer (boy: 88 cm, en: 5 cm), yazma, bürümcük kenarları sarı oyalı gömlek, kadife işleme ayakkabıdan oluşmaktadır.
Açıklama	Yazma krem renkte kenarları pembe şeritler ve uç kısımlarında püsküller kullanılmıştır. Bindallı bordo zemin üzerine sim iplik kullanılarak bindallının ön ve arka etek kısımlarında bitkisel dal, çiçek ve gül motifleri, yaka kısmından başlayarak etek ucuna kadar s şekilden kıvrımlı dallar motifleri kullanılmıştır. Bindallının diğer alanlarında ise serpmeye şeklinde çiçek motifleri kullanılmıştır. Kemer kırmızı renkte olup bindallının kenar kısımlarında kullanılan s motifi ile aynı motif kullanılmıştır. İç bürümcük gömleğin kol uçları ve yaka kısımları sarı renk oyalıdır. Bindallının altında kullanılan bordo renk kadifeden ve üzeri sim iplikten yapılmış çiçek motifleri kullanılmıştır
Fotoğraf	Müze arşivindeki dijital çekim.
İnceleme Tarihi	19.05.2019

45 yıldır yöre kıyafetleri konusunda araştırmalar yapan Atilla Özkan ile yapılan görüşmede; Erzurum gelin kıyafetinin üzerinde bulunan kemerin bindallı ile motif olarak uygun olsa da kumaş rengi bakımından bindallının orijinal kemeri olmadığını belirtmiştir. (KK. Atilla ÖZKAN, 10.05.2019)

Ayrıca incelenen gelinliğin başlık bakımından gelin başı olmadığı günlük bir baş giyimi olduğu, bindallının üzerindeki desenler ve başlık bakımından geleneksel kadın kıyafeti örneklerine benzediğinden dolayı gelin kıyafetine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Gaziantep; Güneydoğu Bölgesinin en büyük yerleşim birimlerinden birisi olan Antep şehri, doğuda Şanlıurfa, batıda Adana, kuzeyde Kahramanmaraş ve Adıyaman, güneyde ise Suriye ve Antakya ile komşudur(Özdeğer, 1996: 466-469). Antep, Cumhuriyet öncesi yıllara kadar Ayıntab adıyla anılmıştır. Antep bölgesi ise Fransızlarca işgal edilmiştir. Şehir Fransızlar’a karşı gösterdiği direniş neticesinde özgürlüğünü elde etmiş ve 6 Şubat 1921 tarihinde TBMM tarafından “*Gazilik*” ünvanı verilmiştir. Gaziayıntab adı 1928 yılında Gaziantep olarak değiştirilmiştir.⁸

Fotoğraf 23- Gaziantep Genel Görünüm (Özdeğer, 1996: 469)

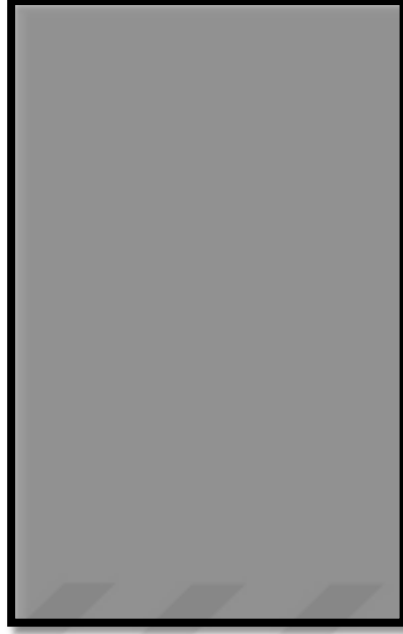
⁸Tarihi bilgi için bakınız: (Özdeğer, 1996: 466-469), (Güllü, 2010: 46, 56-67, 385-388), (Kılıç, 1999: 22).

Kendine özgü geleneksel evlenme ve giyim âdeti olan şehirde, yaygın olan başlık parası alma âdeti özellikle kırsal kesimlerde halen geçerliliğini korumaktadır (Arsunar, 1962: 13). Bazı durumlarda doğrudan kızın ailesi tarafından alınırken, bazı durumlarda ise kızın çeyizine harcanmaktadır. Bunun yanında anlaşarak evlenme, süt hakkı ya da kızın kaçması gibi çeşitli diğer evlilik yolları da mevcuttur.⁹

Geleneksel Antep gelin giyimi genellikle “Fes”, “Tepelik”, “Yemeni”, “Fermana”, “Üçetek – Zubun”, “Salma”, “Tuman”, “Külöt”, “Dizdonu”, “Gümüş Kemer”, “Yün Çorap”, “Kundura”, “Yemeni” gibi temel parçalardan oluşmaktadır. Gelin başını süslemede ise; “Teste” (altın şekke), “güzel gümüş” (hışır) “gümüş taç” ve “hotoz” gibi başlık türleri tercih edilmektedir. Gaziantep’te gelin başı bağlamaya büyük önem verilir ve gelinlerinin yüzüne telli duvak takılır. Gelinlerin ayaklarına giydikleri kunduralar siyah rugan veya deriden yapılan giysilerdir. Gümüş veya sedef kakmalı kayışları ile altın veya gümüş tel işlemleri olarak tercih edilmektedir (Kayıkçı, 2008: 776,777).

Gelin köyneğinin yaka, kol ve etek uçları “çalma” olarak adlandırılan iğne veya tığ oyası ile bezenmiştir. Gelin köynekleri büyük ölçüde ipek kumaştan imal edilmektedir ve ölçüsü gelinin kalça hizasına kadar ayarlanmaktadır. Ayrıca bu gömleklerin açık renkli, küçük motifli kumaşlardan ya da parlak renkli kumaşlardan dikilenleri de vardır. (Kayıkçı, 2008: 776,777).

⁹Detaylı bilgi için bakınız: (Özçörekçi, 1997: 80, 317, 318, 319, 323), (Sağanda, 2005: 41,42), (Korkmaz, 1999: 258,259). (Sağanda, 2005: 41,42).

Fotoğraf 24- Gaziantep Yöresel Kıyafeti (Gaziantep El ve Ev Sanatları, 1999: 48)

Fotoğraf 25- Gaziantep Yöresel Kıyafeti (Kayıkçı, 2008: 785)

Fotoğraf 26- Gelin Kıyafeti (Müze Dijital Arşivi)

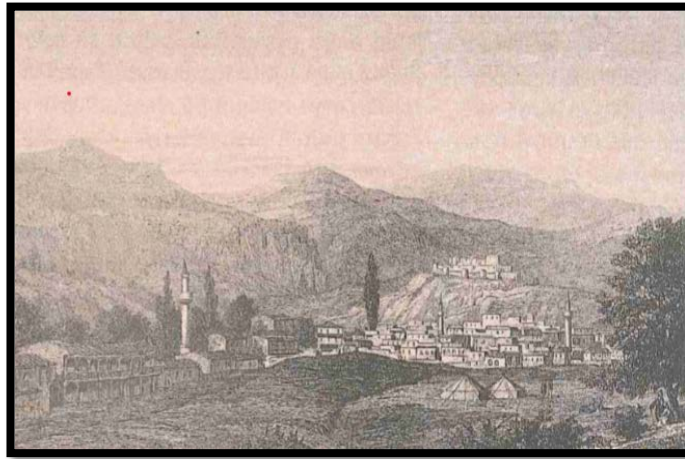
Gelinlik No	6
Yöresi	Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi / Gaziantep
Müzeye Geliş Şekli	Satın alma (2004)
Gelinlik Parçaları	Başlık, kemer, iç gömlek, şalvar, üç etek, terlikten oluşmaktadır.
Açıklama	Başlık, gümüş başlığın kenar kısımlarından çiçek motifine benzer zincirler kullanılmıştır. Başlığın ön kısmında ortası mavi renk taş kullanılmış ve alın kısmından lira sarkıtılmıştır. Başlığın arka kısmından ise beyaz, mavi, kırmızı, sarı ve mor renkte yazmalar sarkıtılmıştır. İç gömleği beyaz renk zemin üzerine küçük renkli çiçek motifleri kullanılarak oluşturulmuştur. Üç etek, siyah zemin üzerine raport teknik ile renkli çiçek motifi kullanılmıştır. Şalvar, kırmızı zemin üzerinde sarı renkli çiçek desenli kumaş kullanılmıştır. Gümüş tokalı kemer kullanılmıştır. Kıyafetin altına kahverengi kumaşın üzerine gri renge bitkisel desenden oluşan terlik kullanılmıştır.
Fotoğraf	Müze arşivindeki dijital çekim.
İnceleme Tarihi	19.05.2019

45 yıldır yöre kıyafetleri konusunda araştırmalar yapan Atilla Özkan ile yapılan görüşmede; müzedeki Gaziantep gelini için gelin başlığının Kilis yöresine ait bir başlık olduğu, üç eteğin fabrikasyon yapımı ve üç eteğin gelin kıyafetinde kullanılan bir kıyafet parçası olmadığı belirtilmiştir(KK. Atilla ÖZKAN:10.95.2019).

Bu doğrultuda gelinliğin üzerindeki üç etek örneklerine rastlanmış olup Gaziantep yöresine ait olduğu düşünülmektedir. Fakat ayak giyiminde kullanılan kundura örneğine rastlanmadığı, ulaşılan kaynaklarda genellikle rugan kullanıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Ayrıca üç eteğin gelin kıyafetine uygun olmadığı daha çok özel gün kıyafeti olduğu düşünülmektedir.

2.1.4. Ege Bölgesi Gelin Kıyafetleri

Müzedeki incelenen örneklerde Ege Bölgesine ait yalnızca Kütahya gelin kıyafetlerine rastlanmıştır. Kütahya; kendi adıyla anılan geniş ovaya doğru yayılan ve Acemdağı eteklerine kurulu bir kenttir. Tarihsel olarak antikçağlara kadar uzansa da şehir, sırasıyla Frigya, Pers, İskender ve Roma-Bizans ve Türk hâkimiyetine girmiştir.¹⁰

Fotoğraf 27- Kütahya Genel Görünüm (Varlık 2002: 584)

¹⁰**Detaylı bilgi için bakınız:** (Uçankuş, 2002: 345,346), (Varlık, 2002: 580,581), (İnalcık, 2010: 144), (Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılına Armağan Kütahya, 1981-1982: 48-50).

Uzun bir tarihsel ve kültürel geçmişe sahip olan Kütahya’da düğün ve bayram gibi özel günler için giyim büyük önem taşımaktadır¹¹. Evlenen her gelin kendi kültürünü ve geleneğe bağlılığını devam ettirmek adına yöresel giyime önem vermiştir (Koç, 2009: 245). Her bölgede olduğu gibi Ege bölgesinde de özel gün giysileri belirli kalıplar halindedir, giysiyi giyen kişi burada çok fazla seçim hakkına sahip olmamakla birlikte Kütahya giyiminde yoğun işleme ve ağırlıklı olarak kırmızı rengin hakim olduğu fakat zaman zaman mavi ve mor renklerinin de kullanıldığı da görülmüştür (Özker, 1997: 76).

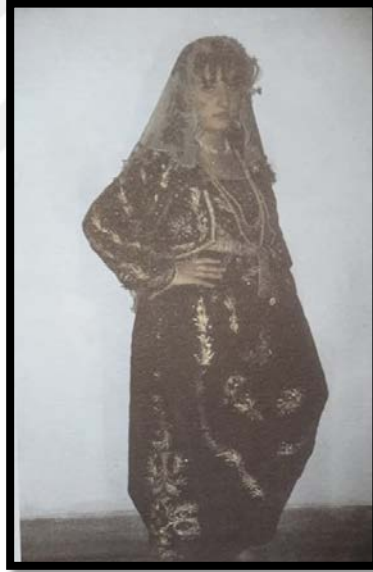
Ege bölgesinde bu gibi özel günler için giyim tarzı genellikle parlak renklerle bezenmiş giysiler şeklindedir ve başlara ise yazma takılmaktadır (Sürür, 1893: 18, 20). Ayrıca özellikle düğün kıyafetlerinin bir parçası olan takılarda büyük önem taşımaktadır. Gündelik hayatta insanlar genellikle imitasyon takıları tercih ederken, nişanlı genç kızlar ve yeni gelinler altın ve değerli taşlardan oluşan gerçek takılar tercih etmektedirler. Bu bölgede geleneksel gelin giysileri; üç etek entari ve şalvar takımları kullanılarak “*Bindallı*”, “*Hareli*”, “*Yolaklı*”, “*Fermene*”, “*Ferace*”, “*Eğrimli*”, “*Çatkılı*”, “*Tepebaşı*”, “*Pullu*”, “*Dallı Dizbağlı*” ve “*İzmirli*” olarak isimlendirilmiştir (Efe, Barlas, 1963: 24,25). Giyimin tamamlayıcısı olan takının yanında kemer ayrıca zenginlik unsuru olarak görülmüştür (Özker, 1997: 76), (<http://kutahyakultur.gov.tr/TR-69388/geleneksel-giysi.html>, 15.05.2019).

Giyim her şeyde olduğu gibi burada da statü farkının belirleyicisi olmuştur. Kütahya’nın merkezinde ve kırsal bölgelerinde kullanılan giyimde, kırsalda yaşayan kesimin kumaşları daha renkli ve kumaş kalitesi bakımından şehirde yaşanan arasından kalite farkı, kumaş üzerindeki desende kırsalda yaşanan kesimin göç durumundan ve yolun etkisi ile bitkisel, hayvansal, ucu açık ve yollu motifler, şehirdeki kesimde ise sade renkler ve çiçek, çiçek buketi, köşeli, kapalı yoğun bezeme kullanılmıştır (Koç, 2009: 252, 253). Kıyafetler merkezde kaftan, üç etek, şalvar, kırsalda ki kesim ise, cepken ve göynek kullanılmıştır (Erdem, 1948: 35-40).

¹¹ Detaylı bilgi için bakınız: (Aslıhak, Davulcu ve Durdu vd. 2010:131-137).

Fotoğraf 28- Kütahya Yöresel Kıyafeti (Sevim 1999 : 30)

Fotoğraf 29- Kütahya Yöresel Kıyafeti (Aslıhak, Davulcu ve Durdu vd. 2010:141)

Fotoğraf 30- Kütahya Yöresel Kıyafeti (Aslıhak, Davulcu ve Durdu vd. 2010:143)

Fotoğraf 31- Kütahya Yöresel Kıyafeti (Özker ,1997: 80)

Fotoğraf 32- Gelin Kıyafeti (Müze Dijital Arşivi)

Gelinlik No	7
Yöresi	Ege Bölgesi / Kütahya
Müzeye Geliş Şekli	Satın alma (2004)
Gelinlik Parçaları	Cepken(boy: 48 cm, en: 48 cm), şalvar, (en:100 cm, boy:107 cm), üç etek(boy 197 cm, en: 97 cm) başlık, yazma (boy: 145 cm, en: 45 cm)'dan oluşmaktadır.
Açıklama	Başlık külâh şeklinde tepe kısmı sivri ve pembe zemin üzerine boncuklarla üzerinde çiçek motifleri kullanılmıştır. Yazma bordo zemin üzerine kenarlarında dal şekilleri kullanılmıştır. Cepken lacivert zemin üzerine desenlerde sim iplik kullanılmıştır. Üç eteğin altına ipek atlas üzerine kırmızı gömlek kullanılmıştır. Şalvar mavi zemin üzerine pul detayları olan helezon formunda yaprak ve dallarla bezenmiş bitkisel desen kullanılmıştır. Üç etek, kırmızı zemin üzerinde sarı sim ile yaprak ve küçük dal motifleriyle oluşturulan ayrıca kenar kısımlarında yine yaprak ve çiçek motifleri kullanılarak yapılmış oyalardan meydana gelmiştir.
Fotoğraf	Müze arşivindeki dijital çekim.
İnceleme Tarihi	19.05.2019

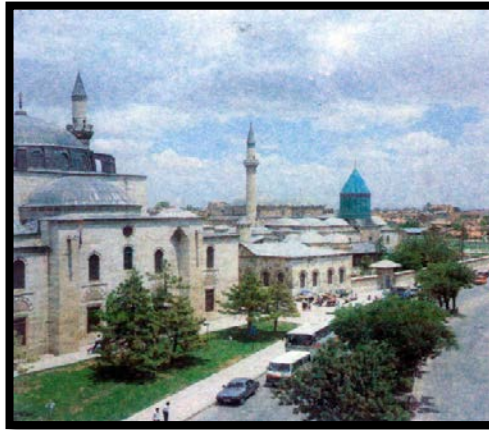
45 yıldır yöre kıyafetleri konusunda araştırmalar yapan Atilla Özkan ile yapılan görüşmede; gelin kıyafetinin önemli unsurlarından olan kemerin bulunması gerektiğini belirtmiştir (KK: Atilla Özkan).

Yapılan görüşmeler ve ulaşılan kaynaklar sonucunda müzedeki Kütahya gelin kıyafeti renk, kullanılan parçaların üzerindeki bezeme bakımından ve gelin kıyafetinin bütünü ele alındığında, toplama bir Kütahya gelin kıyafeti olduğu düşünülmektedir. Kullanılan başlık bakımından örneklerine rastlanmamıştır.

2.1.5. İç Anadolu Bölgesi Gelin Kıyafetleri

Müzedeki incelenen örneklerde İç Anadolu Bölgesine ait Konya, Eskişehir ve Ankara yörelerine ait gelin kıyafetlerine rastlanmıştır.

Konya; Anadolu'nun ortasında bulunan birçok medeniyete ev sahipliği yaparak tarihsel süreç içerisinde özellikle İslam dünyasının büyük âlimlerinin burada ikamet etmesi ve Anadolu Selçuklu Devleti'ne başkentlik yapması sebebiyle büyük öneme sahiptir (Baykara, 2002: 182,183). Kent, Anadolu'da kurulan Hitit, Frig gibi uygarlıkları, devamında ise Pers, İskender, Roma-Bizans, Emevi, Abbasi ve son olarak da Türklerin Anadolu Selçuklu- Osmanlıların hâkimiyetine girmiştir.¹²

Fotoğraf 33- Konya Genel Görünüm (<https://islamansiklopedisi.org.tr/konya>, 07.06.2019)

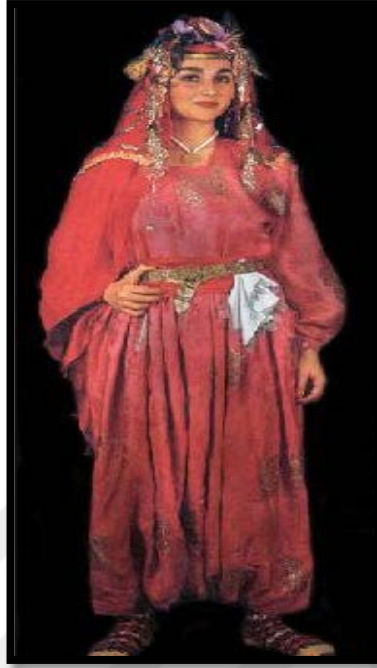
¹² **Tarihi bilgi için bakınız.** (Öztürk, 2010: 161,162,167), (Baykara, 1998: 106), (Bayram, 1999: 1-59), (İnalçık, 2011: 1999), (Avanas, 1998: 27-32).

Konya'nın tarihi öneminin yanında evlilik töreni geleneksel Türk adet ve göreneklerince uygulanmaktadır. Evlenecek yaşa gelen çocuk bir vesileyle durumu ailesine söyler. Bu aşamadan sonra erkek tarafı uygun görülen kız evine görücü olarak tabir edilen ziyarette bulunur, buna görücü gitmek denmektedir Odabaşı, 2003: 36). Eğer bu ziyarette beğenilirse bu sefer aile büyüklerinin de katıldığı ve dünürücü gitmek olarak bilinen ikinci bir ziyaret başlar.¹³

Geleneksel kadın giyimi birçok yörede olduğu gibi günlük giyim ve özel giyim olarak ayrılmaktadır. Geleneksel günlük üst giyiminde; rahat, hareket kabiliyetini etkilemeyen elbiseler tercih edilmiştir. İç giyimde “zıbın”, “üç etek”, “şalvar” gibi giyim eşyaları giyilmiştir. Yörenin iklime ve coğrafyasına uygun olarak alt giyim için ise, “potin” veya “pabuç” olarak tabir edilen ayakkabılar ile içine giyilen yünden örme çoraplar kullanılmıştır.

Özel gün giyimi ise, düğün, nişan vb. törenlerde giyilen daha özenli, gösterişli ve süslü elbiselerden oluşmaktadır (Bor, Çağdaş, 2012: 412). Bölgede; Anadolu'nun birçok yöresinde olduğu gibi özel gün giysisi olarak “mıhlama” (mıklama) veya “entari” adı verilen bindallı kullanılmaktadır. Gelin giysisi olan bindallıya gelin baş giysisi olarak süslü ve bezemeli fes ile üzerindeki duvak eşlik eder. Yine bindallı ya da mıhlamanın üzerine gümüşten veya altın kemer takmak adettendir (Özus, vd. 2014: 636). Konya'nın Sille yöresinde bindallı veya mıhlamadan başka “etekçe” olarak tabir edilen başka bir gelin giysisinden de bahsedilmiştir. Takı ve süsleme bakımından oldukça zengin olan bu elbise türü, “sevai” olarak bilenen bir tür ipek kumaştan imal edilmektedir. Bindallı veya mıhlama da kullanılan altın ya da gümüş kemer yerine etekçe giysisinde “zıbba” olarak tabir edilen bir kuşak türü yer alır (Tufan, vd. 2014: 289-30).

¹³ **Detaylı bilgi için bakınız:** (<https://konyayazilari.blogspot.com/2017/10/800x600-normal-0-21-false-false-false.html>, 2019), (Yakıcı 1992: 28)

Fotoğraf 34- Konya Yöresel Kıyafeti (<https://www.islamisohbet.gen.tr/konular/konya-orf-ve-adetleri-yoresel-kiyafetleri.26253/07.06.2019>)

Fotoğraf 35- Konya Yöresel Kıyafeti (Bor, 2011: 40)

Fotoğraf 36- Konya Yöresel Kıyafeti (Bor, 2011: 44)

Fotoğraf 37- Gelin Kıyafeti (Müze Dijital Arşivi)

Gelinlik No	8
Yöresi	İç Anadolu Bölgesi / Konya
Müzeye Geliş Şekli	Satın alma (2004)
Gelinlik Parçaları	Başlık, İç gömleği, cepken (boy: 45 cm, en: 40 cm), şalvar (boy: 1 m, en:108 cm), arkalık (boy: 145 cm, en: 45 cm), ayakkabıdan oluşmaktadır.
Açıklama	Başlık, bordo renkli fesin üzerine mor renginde olan üzeri çiçek motifleriyle süslenmiş yazmanın bağlanmasıyla oluşmaktadır. Ayrıca başlığın arka kısmından birbiri ile ekli, uzun örgülerin üzerinde düğme, boncuk ve uç kısımlarında püskül ile yine boncuk detayları kullanılan bir tür takı kullanılmıştır İç gömleği krem renkte olup, yaka ve kol kenarlarında yeşil renkte işlemeler bulunmaktadır. Cepken lacivert zemin üzerine ön, kol var arka kısımları yoğun stilize edilmiş çiçek desenleri sim iplik ile süslenmiştir. Şalvar ise küçük renkli çiçek ve yaprak motifleriyle süslenmiştir. Şalvarın uç kısmına desensiz düz bir kumaş eklenmiştir. Arkalık olarak tabir edilen kumaş çiçekli ve püskül detaylıdır.
Fotoğraf	Müze arşivindeki dijital çekim.
İnceleme Tarihi	19.05.2019

45 yıldır yöre kıyafetleri konusunda araştırmalar yapan Atilla Özkan ile yapılan görüşmede; Konya gelin kıyafetini halk giyimi olarak gördüğünü belirtmiştir. Cepkenin ve arkalık olarak kullanılan kumaşın kaliteli görüldüğünü fakat mankenin yaka kısmının geleneksel giyime uygun olmadığını ifade etmiştir (KK. Atilla ÖZKAN, 10.05.2019). Bu doğrultuda müzedeki Konya gelin giyiminin daha çok toplama özel gün kıyafeti olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

Eskişehir; Sakarya nehrinin bir kolu olan Porsuk çayı üzerinde ve bugünkü Eskişehir ovası olarak anılan ovanın güney batısında geniş bir coğrafya üzerine kurulu olan Eskişehir tarihsel süreçte paleolitik çağdan başlayarak sırasıyla Frigler, Roma-Bizans, Emeviler ve Türklerin hâkimiyetine girmiştir.¹⁴

Fotoğraf 38- Eskişehir Genel Görünüm (ALTUN 2014: 13)

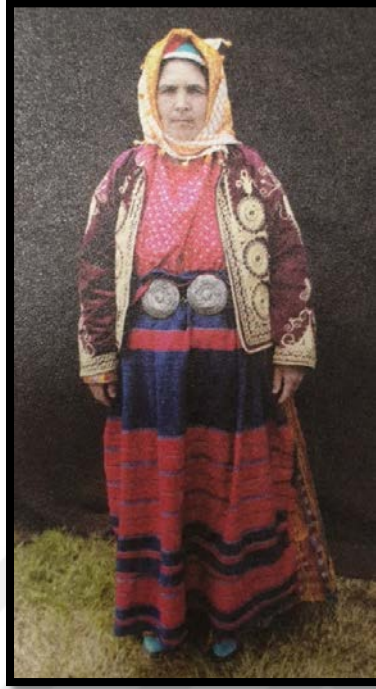
Tarihi süreç içerisinde Eskişehir’de evlilik töreni geleneksel Türk adet ve göreneklerince uygulanmaktadır. Evlilik sürecinde gelin ve damat tarafında her şey olumlu giderse söz kesilip nişan yapılır. Düğün zamanı yaklaştığında ise, akraba ve yakın çevreden yenge olarak tabir edilen kadınlar, düğüne çağırmak demek olan Okumağa Çıkma âdetini yerine getirirler ve insanları düğüne davet ederler. (Albek 1991: 245-250).

¹⁴ **Detaylı bilgi için bakınız:** (Ertekin, 1994: 2-11), (Oğuzoğlu, Emecen, 1995: 398,399), (Sarıkoyuncu, vd. 2002: 7,8,149-151), (Tuncel, 1995: 401-402).

Eskişehir sınırları içerisinde, yerlileri Manavlardan başka, Tatarlar, Çerkezler, Balkan Muhacirleri yaşamaktadırlar. Bu nedenle, Eskişehir yöresi farklı etnik gruplardan göç alan bir bölge olduğu için, çok sayıda ve çeşitte giysiyi bir arada görmek mümkündür. Eskişehir yöresinde bahsedilen göçmen gruplardan manavların, Yörük – Türkmenlerin, Kırım Tatarlarının, Kafkas halklarının geleneksel kadın giyim örneklerine rastlamak olasıdır (Koç, 2014: 240).

Giyim kullanılan kumaş türleri ise, genellikle ipek, kadife ve pamuklu kumaşlar kullanılmış olup, ekonomik açıdan bakıldığında zengin kesim ipek ve “çetayi” (altıparmak) kumaşlarından yapılan giysilerde ağır el işçiliği tercih edilmiştir. Sosyal durumdan bakıldığında ise genç, evli ve dul kişilerin giyimleri arasında da farklılıklar oluşmuştur. Genç ve evli kişilerin giyimleri daha süslü ve parlakken, dul ve yaşlı kesim için ise giysiler daha sade ve gösterişsizdir (81 ilde kültür ve Şehir Eskişehir, 2014: 141). Bu çeşitliliğe rağmen yöre kıyafetleri ana hatlarıyla, “*altı parmak*”, “*bindallı*”, “*canfez*”, “*cezi*”, “*dizbağlı*”, “*elmasiye*”, “*hint kumaşı*”, “*kiron*”, “*meydani*”, “*sarka pesend*”, “*sevai*” ve “*tamaşa*” gibi çeşitli isimlere sahip kıyafetlerden oluşmaktadır (Eskişehir Yöresi Geleneksel Halk Dansları ve Giysileri, 2015: 28-30) .

Eskişehir, Sivrihisar bölgesinde ise gelin kıyafeti genel olarak uzun entari, “*Sarka-Pesend*” ve “*Sarka-Üçetek*” takım olarak kullanılır. Sivrihisar Sarkası, yörede kullanılan gelin giysileri arasında en süslü ve işçilik bakımından en ağır olanıdır. Sarka; kadife üzerine sim, boncuk, sırma ve pulların işlenmesiyle meydana gelir. Bologna iğnesi olarak bilinen teknik ile sıvama diye tabir edilen nakış usulü ile yapılır. Giysinin arkasına eklenen tura denilen 3 adet püskül glepin burması ile yapılır ve sırta doğru sarkıtılır.

Fotoğraf 39- Eskişehir Yöresel Kıyafeti (81 ilde kültür ve Şehir Eskişehir, 2014:s.143.)

Fotoğraf 40- Eskişehir Yöresel Kıyafeti (81 ilde kültür ve Şehir Eskişehir, 2014: s.142.)

Fotoğraf 41- Eskişehir Yöresel Kıyafeti, (81 ilde kültür ve Şehir Eskişehir, 2014: s.144.)

Fotoğraf 42- Eskişehir Yöresel Kıyafeti (Eskişehir Yöresi Geleneksel Halk Dansları ve Giysileri, 2015: 4)

Gelin başında “*bağlama*” denilen sarı yaşmak, “*maşallah*” denilen gümüş süsler, “*çelme*” denilen, kırmızı ve yeşil renk kumaş, “*kepez*” denilen, renkli üst üste sıralanmış yazma, “*ağca*” denilen sıralanmış paralar kullanılır (Koç, Ayhan, 2014: 114).

Fotoğraf 43- Eskişehir Gelin Başı (Koç, Ayhan, 2014: 114).

Gelinliği süslemek ve tamamlamak için ise gelinlere bu yöreye özgü olan, Sivrihisar cebesi ve incili küpesi alınır. Cebe tamamen el işçiliğine dayalı olarak ortalama 12-14 metre telden oluşur ve yapımı 2 gün sürmektedir. İncili küpe ise 3 boyutlu olup, 6, 8 veya 12 adet inciden oluşur ve ortasında taş bulunur (Altun, 2014 239-244). Yusufkar Köyü’nde geleneksel giyim olarak gelin, kınada ve gelin suyu (ağırlık) töreni esnasında İnönü kadifesi ile şalvar takımlar giyer. Muttalıp’ta Çarşamba günü düğün başladığında kızlar, Kırın giyer ve başlarına krep örterler. Gelinler Kırını giyemezken, işlemeli kadifeyi (İnönü kadifesi) ise sadece gelinler giyebilir. Başa iğne oyalı krep örtülür (<https://www.sivrihisar.com.tr/eskisehirin-kulturel-kiyafetleri.html>, 02.06.2019). Gelin çorapları ise genellikle yünden örülme ve işlemelidir. Kadife kumaş üzerine işleme tekniği ile imal edilen sırma kaplı pabuç ve deriden düz olarak imal edilen geleneksel gelin ayakkabı çeşitleridir (Koç, Ayhan, 2014: 188).

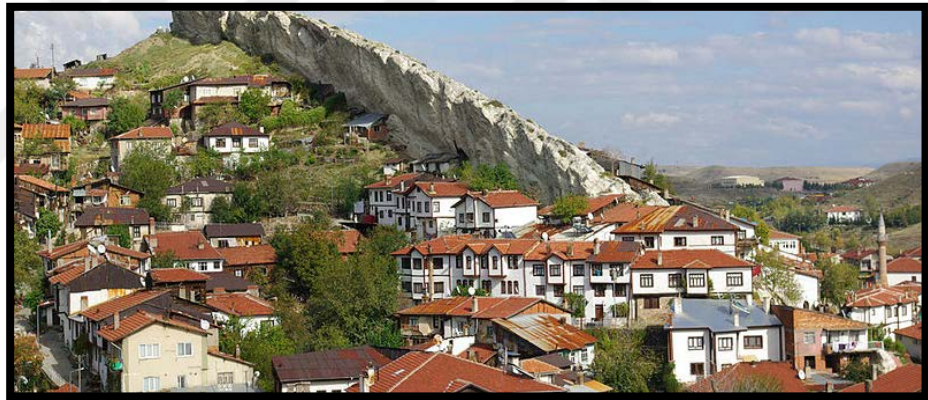

Fotoğraf 44- Gelin Kıyafeti (Müze Dijital Arşivi)

Gelinlik No	9
Yöresi	İç Anadolu Bölgesi / Eskişehir
Müzeye Geliş Şekli	Satın alma (2004)
Gelinlik Parçaları	Başlık (çap:17 cm, yükseklik:7 cm), gömlek (boy:107 cm, en:97 cm), cepken (sarka) (boy:46 cm, en:49 cm), kuşak (boy:142 cm, en:47 cm), şalvar (en:120 cm, boy:145 cm), üçetek (boy:142 cm, en 110 cm) yazma (en:74 cm, boy:74 cm) çoraptan oluşmaktadır.
Açıklama	Başlık, pembe ve yeşil renk kumaşların sarıldığı uç kısmında ise ağca denilen sıralanmış paralar ile başlığın üst kısmını kaplayan bitkisel çiçek motifleriyle oluşmaktadır. Başlığın alt kısmında ise pembe renkli, kenarları oyalı yazma bulunmaktadır. İç gömleği, beyaz renkte olup kol ve yaka detaylarına ince mavi renk işlemler yapılmıştır. Cepken, lacivert zemin üzerine gümüş ve yaldız renklerde bitkisel çiçek motifleri ile süslenmiş. Aynı detaylar kol ve sırt kısmında da gözlemlenmiştir. Üç etek mavi zemin üzerinde 4 yapraklı renkli yoncanın kenarları yine yaprak motifleri ile bezenmiş kumaş kullanılmıştır. Şalvarda ise, altıparmak veya çetayı, çitai vb. şekilde isimlendirilen kumaşın üzeri bitkisel gül ve yaprak motifleri ile kaplanmış olup, şalvarın uç kısmına ise farklı bir kumaş eklenmiştir. Kıyafetin altına ise geometrik şekillerin kullanıldığı renkli patik kullanılmıştır.
Fotoğraf	Müze arşivindeki dijital çekim.
İnceleme Tarihi	19.05.2019

Gelinlik genel itibari ile Sivrihisar’da kullanılan cepken ve üçetekten oluşan sarka-üçetek şeklindedir. Sarkada genellikle kırmızı renk kullanılırken müzedeki gelinliğin rengi nadir kullanılan lacivert rengindedir. (81 ilde kültür ve Şehir Eskişehir, 2014: 143.) Üçeteğin altında kullanılan şalvarın ise yörede kullanılan altıparmak kumaşına benzediği düşünülmektedir. Ayrıca başlıkta da “kepez” yani üst üste sıralanmış renkli yazmalar bakımından ile ağca yani sıralanmış paralar bakımından yine benzerlikler gözlemlenmiştir.

Ankara; tarihsel devirlerde Ankyra, Ankras, Angora, Engürü, Engüriye gibi isimlerle anılan şehir, Anadolu coğrafyasının ortasında olan verimli Çubuk Ovası etrafında kurulmuştur. (Erdem, 1991: 201,203) Şehrin tarihi, Kalkolitik ve Bakır Çağdan başlayıp Frig Hitit Pers, Sasani Bizans ve Türk hâkimiyetiyle devam etmiştir.¹⁵

Fotoğraf 45- Ankara Genel Görünüm

(<https://www.topragizbiz.com/konular/ankara-ili-yoresel-kiyafetleri-gelenek-ve-gorenekleri.468/>, 06.06.2019)

Tarihi süreçle birlikte Ankara yöresinde geleneksel evlilik adetleri, Anadolu-Türk evlilik adetlerinden farklı değildir. Elbette her yöreye ait farklı özellikler mevcut olsa da evlilik genellikle görücü usulü yapılır. Kız evine yapılan ziyaretten sonra, gelin adayını kız aranan özellikle sahipse kız evine dünürü gidilir Kız tarafının yaklaşımı olumluysa, söz kesilir ve ardından tatlı ikramı yapılır. Burada da birçok yörede olduğu

¹⁵ **Detaylı bilgi için bakınız:** (Özaydın, 1991: 203,204), (Özdemir, 1991: 204-209). (Erdem, 1991: 201,203).

gibi farklılıklar bulunmaktadır. Eskişehir yöresinde sözden sonra şerbet içilirken, Ankara Elmadağ'da Höşmerim tatlısı yenir.¹⁶

Ankara geleneksel kadın giyim tarzı mevsime, yaşa göre değişen elbiselerden oluşarak nesilden nesile devam etmiştir. Bunlar genel olarak, “*üç etek*”, “*çantalı entari*”, “*kuntu içi entari*” (*bindallı entari*) gibi geleneksel elbiselerden meydana gelmektedir (Dinçsoy, Seçkinöz, 1972: 20-22).

Beypazarı'nda kadın kıyafetleri Anadolu'nun birçok yöresinde görüldüğü gibi Beypazarı yöresinde de geleneksel kadın giyimi günlük giyim ve özel gün giyimi olarak sınıflandırılır. Kadınlar zamanının çoğunu bahçe veya tarlada çalışarak geçirdikleri için günlük giyimde, içerisinde rahat hareket edebilecekleri bol paçalı şalvar şeklinde “*don*” giyerler. Başlarına ise “*bürgü*” diye tabir edilen basmadan yapılmış bir başörtü örterler. Bürgü kadınların özellikle köylerde kullandığı ve dışarıda örtünmek için giydikleri bir tür çarşaftır. (Gökcesu, vd. 2007: 582-591).

Düğün günlerinde yeni evli gelinler sokağa çıktıklarında bol paçalı şalvar ve ipekli bürgü ile giyimlerini tamamlarlar (Güler ve Özdemir, 2006: 176). Düğün kıyafetleri ise başlı başına ayrı bir durumdur. Bu bakımdan geleneksel gelin elbiseleri de eski kuşaklardan gelerek ve muhafaza altına alınarak günümüze ulaşmıştır. Kadınlar özel günlerde; “*Bindallı*” “*kuyruklu*”, “*Ağışalık*”, “*Bindallı maksi elbise*”, “*Kuyruklu şalvar*” olarak yörede bilinen düğün kıyafetlerini giyerler (Gökcesu, vd. 2007: 582-591).

Kadınlar bu özel kıyafetlerin yanında altınlar, beşibiryerdelers, inci, tılsım, küpe, kolye, bilezik, iğne, altın ve gümüş kemer gibi aksesuarlar da kullanırlar (Bahar, 2013:143). Beypazarı yöresinde kadınlar özel gün ya da gelin giyimini, “*mermerşahi kumaş*” üzerine köşe motifleri zengin, dörtkenarlı bordür şeklinde gri iplikle işlenmiş kare şeklindeki başörtüsü kullanarak tamamlarlar (Yetim, 2007: 407).

¹⁶ **Detaylı bilgi için bakınız:** ((Aklanoğlu, 2010: 127, 128, 133),
(<https://www.ankara.net/blog/ankaralilarin-kiz-isteme-adetleri/06.05.2019>),
(<https://www.ankara.net/blog/ankaralilarin-kiz-isteme-adetleri/06.05.2019>),
(<https://duguntrendy.com/il-il-dugun-adetleri-105106.05.2019>),
(<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?p=53511806.05.2019>).

Fotoğraf 46- Ankara Yöresel Kıyafeti

(<http://meslekkardesligi.atamml.k12.tr/2016/12/15/ankara-ili-yoresel-kiyafetleri/> 06.06.2019)

Fotoğraf 47- Ankara Yöresel Kıyafeti

(<http://meslekkardesligi.atamml.k12.tr/2016/12/15/ankara-ili-yoresel-kiyafetleri/> 06.06.2019)

Fotoğraf 48- Ankara Yöresel Kıyafeti

(<http://meslekkardesligi.atamml.k12.tr/2016/12/15/ankara-ili-yoresel-kiyafetleri/> 06.06.2019)

Fotoğraf 49- Gelin Kıyafeti (Müze Dijital Arşivi)

Gelinlik No	10
Yöresi	İç Anadolu Bölgesi / Ankara
Müzeye Geliş Şekli	Satın alma (2004)
Gelinlik Parçaları	Başlık, yazma İç gömlek, üç etek (boy:147 cm, en:80 cm), şalvar(boy: 128 cm, en: 96 cm), cepken(en: 45 cm, boy: 45 cm), ayakkabıdan oluşmaktadır.
Açıklama	Başlık kısmında yazmanın altındaki fesin ön kısmında çeşitli renkte boncuk ve paralar sarkıtılmıştır. Fesin üzerine ise sarı renkte kenarları aynı renkte oyalanmış yazma kullanılmıştır İç gömleği krem renk, kol ve yaka kısımlarında işlemelerden oluşmaktadır. Üç etek kalın dikey şeritler halinde mor, krem, pembe ve yeşil renklerden oluşmaktadır. Bu renkli şeritlerin üst kısmı ise stilize edilmiş çiçek ve yaprak motiflerinden oluşmaktadır. Şalvarın bel ve paça kısımları beyaz renk olup diğer kısımları ise kırmızı renk ve kenar kısımlarında bitkisel yaprak motifleri işlenmiştir. Kıyafetin altında siyah deri bir ayakkabı kullanılmıştır.
Fotoğraf	Müze arşivindeki dijital çekim.
İnceleme Tarihi	19.05.2019

45 yıldır yöre kıyafetleri konusunda araştırmalar yapan Atilla Özkan ile yapılan görüşmede; Ankara Beypazarı gelinliğinde kemer ile önündeki mendil gibi aksesuarların eksik olduğu, cepkenin kollarındaki ve önündeki detayların desen bakımından uyumlu olmadığı dolayısıyla geneline bakıldığında eksik bir giyim olduğu belirtilmiştir (Atilla Özkan, 10.05.2019).

Ulaşılan bilgiler ve görüşmeler sonucunda müzedeki gelinliğin toplama bir gelinlik olduğundan dolayı uyumlu olmadığı ve kıyafet parçalarından biri olan üç eteğin örneklerine rastlanmamıştır.

2.1.6. Marmara Bölgesi Gelin Kıyafetleri

Müzedeki incelenen örneklerde Marmara Bölgesine ait Balıkesir, Çanakkale ve Bursa gelin kıyafetlerine rastlanmıştır.

Balıkesir; Ege bölgesinde geniş Balıkesir ovası üzerine kurulu olan şehir, tarihi düzlemde aynı dönemde o bölgede hâkim olan bütün medeniyetler için bölgeler arası transit geçiş noktası konumunda olmuştur (İlgürel, 1992: 12). Şehir tarihsel süreçte Friglerden başlayarak sırasıyla Pers, İskender İmparatorluğu, Seleukoslar ve daha sonra Bergama Krallığı'nın Roma-Bizans ve Türk hâkimiyetine girmiştir.¹⁷

Fotoğraf 50- Balıkesir Genel Görünüm (<https://islamansiklopedisi.org.tr/balikesir>, 08.07.2019)

¹⁷ Detaylı bilgi için bakınız: (Öden, 199:57-58), (Özdemir, Yağcı, 2007: 251,323).

Tarihsel sürecinin yanında Balıkesir geleneksel evlilik adetleri, Anadolu-Türk evlilik adetlerinden genellikle görücü usulü yöntemiyle gerçekleştirilir. Bu durumda damat tarafının kadınlarından büyükler istenilen kızın evine görücü giderler ve iş olumlu devam ederse ailenin erkek büyükleri de dünürücü gidilir. (Özer, 1957: 86). Kız isteme âdeti yerine getirilir ve bir bahane veya olumsuz bir tavır yoksa kız verilir. Akabinde el öpülür ve söz kesilir.¹⁸

Balıkesir gerek coğrafi özellikleri ve gerek İstanbul-Bursa-İzmir yol ve ticaret ağının merkezinde bulunması nedeniyle kültürel zenginliklere daima açık olmuş ve farklı kültürleri bünyesinde barındırmıştır. Onun bu özelliği giyim-kuşam için de geçerlidir. Yörede farklı kültürel gruplar, kendi giyim gelenek ve adetlerini devam ettirmektedirler. Bu gruplar en genel anlamda; Manav, Yörük Tahtacı ve Çepni olarak sıralanabilir ve giyim adetleri de bu bağlamda şekillenmiştir (Aydın, 1999: 13-42).

Ancak yine de bu kültürel farklılık giyim-kuşam adetlerinde büyük değişiklik veya farklılık meydana getirmemiştir. Modeli veya biçimi aynı olan giyimler genellikle takı-aksesuar veya işleme gibi detaylarda farklılaşmaktadır (Kahveci, vd, 2000: 2). Yörede bulunan geleneksel Manav kadın giyimi; “*tepelik*”, “*simli pullu örtü*” veya “*yaşmak*”, “*iç gömlek*”, “*dış gömlek*”, “*cepken*”, “*koca don*”, “*peşkir*”, “*kemer*”, “*yün çorap*” ve “*ayakkabı*”dan (Kaplan, 2015: 6), geleneksel yörük kadın giyimi; “*albez*”, “*alın bezi*”, “*don*”, “*göynek*”, “*göğüslük*”, “*üç etek*”, “*cepken*”, “*arkalaç*”, “*önlük*”, “*golan-dongurdak*”, “*yün çorap*” ve “*ayakkabı*”dan (Mersinoğulları, 1974: 7054-7056), Geleneksel Tahtacı kadın giyimi; “*göynek*”, “*deyre*”, “*göğüslük*”, “*kolon*”, “*önlük*”, “*könçek*”, “*yün çorap*” ve “*ayakkabı*”dan ve geleneksel çepni kadın giyimi ise; “*albez*”, “*don*”, “*göynek*”, “*göğüslük*”, “*üç etek*”, “*cepken*”, “*önlük*”, “*golan*”, “*çorap*” ve “*ayakkabı*”dan oluşmaktadır (Salman, Tarihsiz: 71).

Gelin giyimi ise modeli ve kumaşları aynı olmakla birlikte özellikle başlıklarda bulunan detaylarda, (desen, motif vb) farklılıklar gösterebilir. Farklı olarak, yörede

¹⁸**Detaylı bilgi için bakınız:** (Ayhan, 1999: 13-40), (<https://balikesirkultur.com/gelenekler/7-balikesir-de-dugun-gelenekleri.html>,05.05.2019), (<http://www.balikesir.com.tr/tr/kent-kulturu/gelenek-ve-gorenekler>, 05.05.2019), (<http://www.dugundernek.org/balikesir-yoresi-soz-nisan-dugun-adetleri/>, 05.05.2019).

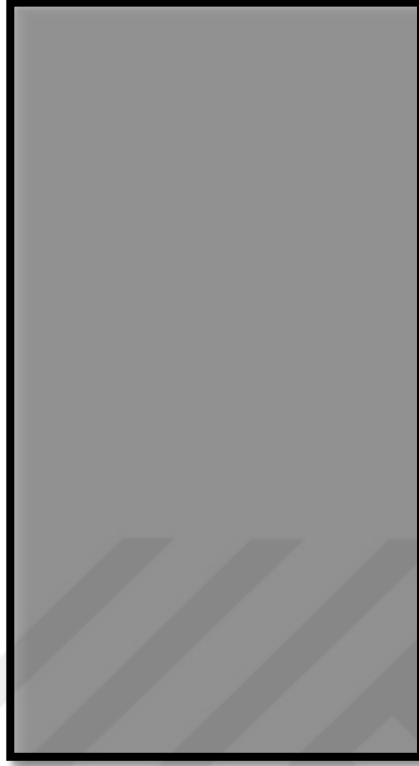
cepken ya da sarka yerine, genellikle mor, koyu mavi, kırmızı ve bordo renkteki kadifeden yapılan “*Gelin Ceket*” olarak anılan parça tercih edilir. Ölçü ve giyim ebatları ise; boyu kalça hizasına kadar olup, omuz kısmı dikişsiz ve kol yeri oyulmadan, kol altına üçgen şekilli bir ilave parça konulması yoluyla yapılır. Giysi kol boyu ise el uçlarına kadar inmekte ve yöreye göre uçlarına değişik işlemler de yapıldığı bilinmektedir. Ceket ön kısmı ise; birit, çıtçııt veya agraf olarak anılan düğmeler ile kapatılırken, giysinin yaka kısımları, etek ucu gibi uç kısımları ise simli harç, kaytan ve tel gibi değişik malzemelerle işlenmiştir (Kahveci, vd, 2000: 10).

Gelin başlıkları ise Balıkesir’in yörelerine göre değişiklikler belirtilmiştir. Balıkesir, Edremit ilçesinde altınlı başlık kullanılırken, Dursunbey ilçesinde ise örülü gelin saçı üzerine konulan çember kutu üzerine sarılan ve beyaz bez üzerine şimşir yaldız, boncuk, pul gibi süsler eklenerek bir gelin başlığı oluşturulmuştur (Kahveci, vd, 2000: 11).

Gelin çorapları ise genelde yünden imal edilmekte olup, üzerindeki desen, işleme ve nakışlar farklılık gösterebilir. Aksesuar kısmında ise çember bastı, para, yanbaş boncuk ve gerdanlıklar ile sakak, bilezik gibi süs eşyaları tercih edilmektedir. Bunların maddi değeri kişilerin maddi durumuna göre azalıp artabilir (Kahveci, vd, 2000: 14,15).

Fotoğraf 51- Balıkesir Yöresel Kıyafeti (Altuntaş, Şahin ve Kahveci, 2000: 12)

Fotoğraf 52- Balıkesir Yöresel Kıyafeti (Altuntaş, Şahin ve Kahveci, 2000: 12)

Fotoğraf 53- Balıkesir Yöresel Kıyafeti (Altuntaş, Şahin ve Kahveci, 2000: 13)

Fotoğraf 54- Balıkesir Yöresel Kıyafeti (Altuntaş, Şahin ve Kahveci, 2000: 14)

Fotoğraf 55- Balıkesir Yöresel Kıyafeti (Historical Costumes of Turkish Womens, 1986:49)

Fotoğraf 56- Gelin Kiyafeti (Müze Dijital Arşivi)

Gelinlik No	11
Yöresi	Marmara Bölgesi / Balıkesir Ayvalık
Müzeye Geliş Şekli	Satın alma (2004)
Gelinlik Parçaları	Başlık (yükseklik:11 cm), yazma, iç gömlek (boy:75 cm, en: 55 cm), üç etek (boy:139 cm, en: 60 cm), cepken (boy: 45 cm, en: 49 cm), şalvar (boy: 98 cm, en: 85 cm) çarıktan oluşmaktadır.
Açıklama	Gelin başlığının alın kısmından sarkan boncukların üst kısmı yan yana sıralanmış paralardan sonra, boncuk işlenmiş alan ve onun üzerinde yan yana sıralanmış paralar bulunmaktadır. Bu kısmın üstünde turuncu zemin üzerinde kırmızı çiçek motifleri yerleştirilmiştir. Üzerine kırmızı renkte kenarları yeşil ve beyaz renk ile işlenmiştir. İç gömleği açık renk olup yine aynı renkte yaka kısımlarında ince işleme görülmektedir. Üç etek mor zemin üzerine bitkisel çiçek motifleri, benekler ve yıldızlarla bezenmiştir. Üç eteğin, kol uçları, etek uçları ve kenarlarında işleme mevcuttur. Cepken mor zemin üzerine sarı renkte işlemelerden oluşmuştur. Şalvarın, açık renk zemin üzerinde kenar kısımların sarı, turuncu ve mavi renkte yan yana ve alt alta işlenmiş çiçek motifleri mevcuttur. Ayağında ise uç kısmı sivri çarık kullanılmıştır.
Fotoğraf	Müze arşivindeki dijital çekim.
İnceleme Tarihi	19.05.2019

Fotoğraf 57- Gelin Kıyafeti (Müze Dijital Arşivi)

Gelinlik No	12
Yöresi	Marmara Bölgesi / Balıkesir İvrinli.
Müzeye Geliş Şekli	Satın alma (2004)
Gelinlik Parçaları	Başlık (çap:17 cm, yükseklik: 8 cm), yazma (boy: 68 cm, en: 69 cm), iç gömlek, gelin elbisesi (boy:132 cm, en: 101 cm), kemer (boy: 3,5 m) ve çarıktan oluşmaktadır.
Açıklama	Başlığın alın kısmında sıralanmış yan yana paralar ve onun üzerinde borda zemin üzerine zikzak şeklinde pullar işlenmiştir. Onun üzerinde ise kenarları yeşil ve açık renk kullanılarak oyalanmış yazma sarılmış ve en üste ise kenarları oyali yazma ile başlık tamamlanmıştır. İç gömleği açık zemin üzerinde kol kısımlarında kırmızı şeritler kullanılıp kenar ve yaka kısımları küçük kırımızı ve beyaz renkte işlenmiştir. Gelin elbisesi ise kırmızı renk zemin üzerine on kısmında gül, yapraklar ve gül yapraklarından oluşan süslemeler boncuk detayları ile işlenmiştir. Süsleme elbisenin ön kısmı, kol ve arka kısmında da uygulanmıştır. Gelinliğin arka kısmındaki işlemler sade çiçek şeklindedir. Kemer ise kırmızı ve beyaz renkten uçlarından püskül kullanılmıştır. Ayak kısmında ise çarığın uç kısımları yukarıya doğru sivri şekildedir.
Fotoğraf	Müze arşivindeki dijital çekim.
İnceleme Tarihi	19.05.2019

Fotoğraf 58- Gelin Kıyafeti (Müze Dijital Arşivi)

Gelinlik No	13
Yöresi	Marmara Bölgesi / Balıkesir Edremit
Müzeye Geliş Şekli	Satın alma (2004)
Gelinlik Parçaları	Başlık (çap:19 cm, yükseklik:17 cm), yazma, iç gömlek, üç etek (boy:152 cm, en: 100 cm), cepken (boy: 41 cm en: 44 cm), şalvar (boy: 95 cm, en: 51 cm) çarıktan oluşmaktadır
Açıklama	Başlığın alın kısmında sıralanmış yan yana paralar ve üst kısmında ise pembe kumaş üzerine çeşitli materyaller kullanılarak süsleme yapılmıştır. Başlığın iki kenar kısımlarından boncuk ve paralar sarkıtılmıştır. En son üst kısımdan kenarları oyalı yazma ile başlık tamamlanmıştır. İç gömleği açık renk olup düğmelidir. Üç etek açık mavi zemin üzerine bitkisel yaprak motifleri, bazı kısımlarından pullarda kullanılarak oluşturulmuştur ve üç eteğin tüm kenar kısımlarına oya geçilmiştir. Cepken mor zemin üzerine sarı renkte yoğun işlemelerden oluşmuştur. Şalvar ise kırmızı renkte olup, kenar kısımlarında sarı renkte işlemeler mevcuttur. Ayak kısmında kadife üzeri işlemeli terlik cinsi kullanılmıştır.
Fotoğraf	Müze arşivindeki dijital çekim.
İnceleme Tarihi	19.05.2019

45 yıldır yöre kıyafetleri konusunda araştırmalar yapan Atilla Özkan ile yapılan görüşmede; Balıkesir yöresinde ait bir başlık olduğu, gelinlik parçalarının sadece Balıkesir'e ait olmadığı aynı zamanda İzmir'de de kullanıldığı fakat gelin kıyafet parçalarının Balıkesir'den alınmış olabileceği şeklinde ifade edilmiştir. Cepkenin İzmir'de de kullanıldığı, bizzat kendisinin ürettiği ürünler olduğunu belirtilmiştir (KK. Atilla ÖZKAN, 10.05.2019).

Ulaşılan bilgiler ve görüşmeler neticesinde müzedeki Balıkesir yöresine ait gelin kıyafetinin bir parçası olan üç etek örneğine rastlanılmadığı ve gelin kıyafetinin Balıkesir'den elde edilip bu şekilde isimlendirildiği düşünülmektedir.

Bursa; tarihsel süreçte Bithinya olarak adlandırılan şehir, Marmara bölgesinin güneyinde, Ege bölgesinin kuzey ucunda olup eskiçağlardan beri önemli transit geçiş yolları üzerinde kurulmuştur. M.Ö 71 yılında Prusia Pontus Kralı Mithradates'in yenilmesinden sonra Romalıların eline geçen şehir daha sonra Türk hâkimiyetine girmiştir (Süel, 1996: 26-34).¹⁹

Fotoğraf 59- Bursa Genel Görünüm

(<https://islamansiklopedisi.org.tr/bursa>, 08.06.2019)

¹⁹ **Detaylı bilgi için bakınız:** (İnalcık, 1991: 445-449), (Gabriel, 2010: 2,3), (Yücer, 2001: 69-82, 117-126), (Seyhan, 1996: 450,451).

Önemli bir tarihi geçmişinin yanında Bursa geleneksel evlenme töreni Anadolu'nun diğer yörelerinde görülen adetlerle benzer özellikler taşımaktadır. Örneğin, gelin olacak kız ya eş, dost, akraba sayesinde görücü usulü ile bulunur ya da kız ile oğlan birbirlerini önceden görüp beğenmişse, oğlan tarafı kızın evine belirlenen bir zamanda giderek kızı istemek için gider.²⁰

Bursa yöresinde geleneksel kadın giyimi; günlük giyim ve özel gün giyimi olmak üzere iki kısımda değerlendirilir. Söz, nişan, düğün, bayram gibi özel gün giyimleri günlük giyimde farklılıklar göstermektedir. Günlük giyim ise yörenin merkezinde ve taşra kısımlarında ufak değişiklikler gösterse de genelde aynıdır. Bursa'nın içinde üç etekli ve şalvar içlikli olarak bilinen iki farklı kadın giyimi mevcuttur. Bunlardan üç etekli giysi; “*top don*” “*uçkur*” (*yağlık*), “*gömlek*” (*uzun köynek*), “*cepken*”, “*şal*”, “*kuşak*”, “*gümüş kemer*”, “*çorap*”, “*çedik*” “*hotoz*”, “*başlık*” gibi kısımlardan oluşurken, şalvar içlikli olarak bilinen giyim tarzı ise; “*içlik*” “*şalvar*”, “*cepken*” ve “*ferace*”den meydana gelmektedir (<http://www.bursakulturturizm.gov.tr/TR-70278/giyim-kusam-gelenekleri.html>05.05.2019).

Bursa yöresinde özel gün giysisi ya da gelinlik olarak kullanılan giysilerin ise beyaz gelinlikler yaygınlaşana kadar genel olarak al-kırmızı renkte olduğu görülmektedir. Bursa köy düğünlerinde geline ipekli kumaştan oyalı gömlek üzerine “*kadife bindallı*” entariler tercih edilir. Ancak yörede ekonomik durumu iyi olanlar kimseler ise bindallının üzerine kürk giyip ve bellerine gümüş kemer takmaktadırlar (Altuntaş, 1993: 2). Bursa yöresinde geleneksel gelinlikler genellikle; “*boncuk*”, “*su taşı*”, “*pul*”, “*kesme boncuk*”, “*pulyat*” ve “*koza ipliği*” ile “*hesap işli şalvar*”, “*fıstan*”, “*üç etek*”, “*içlik sıktırma*”, “*güçük*” (*kapitone cepken*), “*futa*” (*önlük*) ve “*arkalık*” gibi parçalardan meydana gelmektedir (Taş, 2002: 145).

Bursa yöresinde şehir merkezi ve merkez civarı köy düğünlerinde gelinlik olarak genellikle al renkli bindallı entariler tercih edilirken, dağ köylerinde kadife

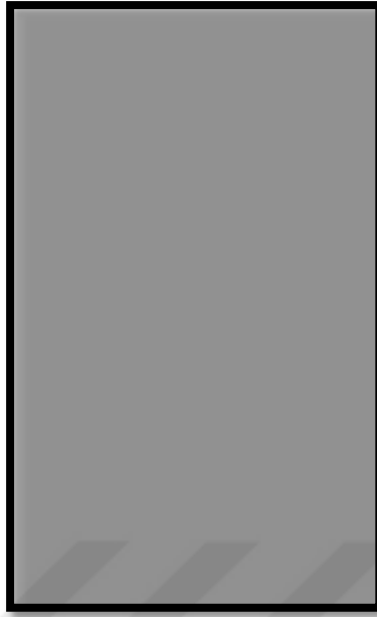
²⁰ **Detaylı bilgi için bakınız:** (Uluumay, 2008: 19), (<http://www.bursakulturturizm.gov.tr/TR-70276/evlenme-gelenekleri.html>, 05.05.2019), (<https://www.topragizbiz.com/konular/bursa-yoresel-orf-veadetlerigelenekleri.312/05.05.2019>), (<http://bgc.org.tr/ansiklopedi/dugun-bursa-da-eski-dugun-gelenekleri-.html>, 05.05.2019).

üzerine dival işi ile işlenmiş üç etek entariler tercih edilmektedir. Bursa bölgesinde bindallı giyimi oldukça yaygındır. Bindallı gelinlikler bugün genellikle kına törenlerinde kullanılsa da özellikle Osmanlı dönemi düğünlerinde yaygın olarak kullanılmaktaydı. Çoğunlukla kadife üzerine dival işi denilen sırma işleme tekniği ile oluşturulan yaprak, dal ve çiçek işlemeli giysi formundadır (Çorum, 2011: 48).

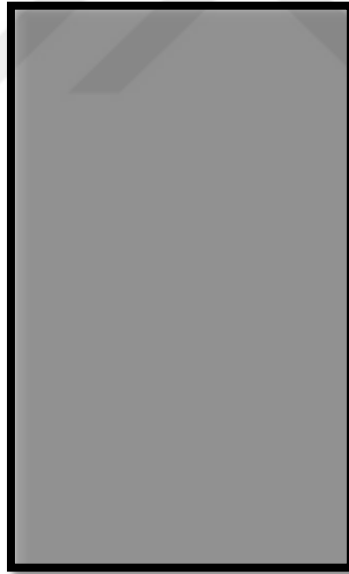
Ayrıca Bursa yöresinde gelin başlıklarına sadece gelinliğin bir parçası olarak bakılmamıştır, başlık aynı zamanda gelinin sosyal durumunu, ekonomik durumunu gösteren önemli bir unsur halini almıştır.

Fotoğraf 60- Bursa Yöresel Kıyafeti (Historical Costumes of Turkish Womens, 1986: 56)

Fotoğraf 61- Bursa Yöresel Kıyafeti (Bursalı Mısın Kadifeli Gelin, Dünden Bugüne Gelinlik, 2011: 93)

Fotoğraf 62- Bursa Yöresel Kıyafeti (Bursalı Mısın Kadifeli Gelin, Dünden Bugüne Gelinlik, 2011: 70)

Fotoğraf 63- Bursa Yöresel Kıyafeti (Bursalı Mısın Kadifeli Gelin, Dünden Bugüne Gelinlik, 2011: 104)

Fotoğraf 64- Gelin Kıyafeti (Müze Dijital Arşivi)

Gelinlik No	14
Yöresi	Marmara Bölgesi / Bursa Doğancı Köyü
Müzeye Geliş Şekli	Satın alma (2004)
Gelinlik Parçaları	Başlık (yükseklik: 31 cm, çap: 51 cm), yazma (boy: 89 cm, en: 87 cm), üç etek (boy: 97 cm, en: 52 cm), futa (boy: 87 cm, en: 48 cm), kemer, ayakkabıdan oluşmaktadır.
Açıklama	Başlığın alın kısmında renkli boncuklar işlenmiş bir kısmın üzerinde sarkan renkli pullar, kenar ve orta kısımlarından benzer sarkan boncuklardan oluşmaktadır. Başlığın üst kısmına yerleştirilen kırmızı renkte yazmanın uç kısımları siyah, beyaz ile yeşil renk şeritler kullanılıp ve yazmanın tamamı pullarla işlenmiştir. Üç etek kırmızı zemin üzerinde bitkisel çiçek ve dallı yaprak detayları mevcuttur. Üç eteğin ön ve kol kısımlarında dikey şekilde pullar işlenmiştir. Ayrıca kenar kısımlarında pullar sarkıtılmıştır. Futa, üç etekteki gibi kırmızı zemin üzerine bitkisel sim ve pul detayları görülmektedir. Yatay şekilde pul ve boncuklar sarkıtılmıştır. Kemer üzerinde çeşitli boyutta düğmeler dikilmiş olup, zincirin ucundan pullar sarkıtılmıştır. Ayakkabıda mavi ve kırmızı renkte deri kullanılmıştır.
Fotoğraf	Müze arşivindeki dijital çekim.
İnceleme Tarihi	19.05.2019

Fotoğraf 65- Gelin Kıyafeti (Müze Dijital Arşivi)

Gelinlik No	15
Yöresi	Marmara Bölgesi / Bursa (Esad Uluumay'ın annesinin gelinliği)
Müzeye Geliş Şekli	Satın alma (2004)
Gelinlik Parçaları	Başlık, yazma, iç gömlek, (etek boy: 118 cm, en: 113 cm), bluz (en: 51 cm, boy: 51 cm), kemerden oluşmaktadır.
Açıklama	Başlık fes şeklinde olup, orta kısmından mavi boncuklu broş sarkıtılmıştır. Broşun üst kısmından ise tavus kuşunun tüyü kullanılmıştır. Fesin üst kısmından ise sarı renkte ve yine sarı renk kullanılarak kenarları oyali yazma kullanılmıştır. İç gömlek açık renkte olup kol kenarları ince mavi ve beyaz renkten zincir geçilmiştir. Bluz açık pembe renk üzerinde bitkisel çiçek ve yapraklarından meydana gelen desende oluşmaktadır. Bluzun ön kısmında yakan omuza doğru iki kısma doğru sarkan parçalar ve bu parçaların uç kısımlarında dantel görülmektedir. Bluzun alt parçası olan etekte ise ön kısımdan yanlara doğru iki adet şerit kullanılmıştır.
Fotoğraf	Müze arşivindeki dijital çekim.
İnceleme Tarihi	19.05.2019

Fotoğraf 66- Gelin Kıyafeti (Müze Dijital Arşivi)

Gelinlik No	16
Yöresi	Marmara Bölgesi / Bursa (Esad Uluumay'ın eşinin gelinliği)
Müzeye Geliş Şekli	Satın alma (2004)
Gelinlik Parçaları	Başlık, yazma, etek, bluz, ayakkabıdan oluşmaktadır.
Açıklama	Başlık kısmında kenarları oyali mor yazmanın üst kısmında iğne oyasından yapılmış çiçeklerin bir arada kullanıldığı taç yerleştirilmiştir. Bluz açık zemin üzerinde yeşil ve pembe renklerde ince çiçek dalları ve çiçek motifleri kullanılmıştır. Bluzun ön kısmından omuz kısmına doğru sarkan tül detayları kol uçlarında da gözlemlenmiştir. Bluzun takımı olan eteğin ön kısmında da tül detayları, eteğin uç kısmında aynı kumaştan yapılmış fırfır detayları gözlemlenmiştir. Ayakkabı iç içe kullanılan, alt kısımda olan siyah ve dışarıda kullanılırken üst kısımdaki ise kahverengi renkte olup evin içinde kullanıldığı bilgisine ulaşılmıştır
Fotoğraf	Müze arşivindeki dijital çekim.
İnceleme Tarihi	19.05.2019

45 yıldır yöre kıyafetleri konusunda araştırmalar yapan Atilla Özkan ile yapılan görüşmede; Esad Bey'in anneannesinin gelinliğinin kumaşı (jakarlı kumaş) bir dönem yorganlarda ve döşeklerde yaygın olarak kullanıldığı bilgisini vermiştir. (KK. Atilla ÖZKAN, 10.05.2019).

Ulaşılan bilgiler ve görüşmeler sonucunda Esat Bey'in anneannesinin ve eşinin kullandığı gelinlik kıyafetleri, model ve kumaş özelliği açısından son dönemlerde kullanılan gelin kıyafetlerine benzer olduğu düşünülmektedir.

Çanakkale; şehrin bugün kurulu bulunduğu coğrafyanın tarihi Neolitik (M.Ö 6000) dönemlere kadar gitmekle birlikte, bölge tarihsel süreçte Truva, Yunan Pers ve İskender İmparatorlukları Roma-Bizans ve Türk hâkimiyetine girmiştir (Yüksel, 2006: 715-727).²¹

Fotoğraf 67- Çanakkale Genel Görünüm (<https://islamansiklopedisi.org.tr/canakkale>, 09.06.2019)

Çanakkale yöresi sınırları içerisinde Pomak, Yörük, Türkmen, Muhacir gibi farklı kültürel çevreye mensup unsurları barındırmaktadır. Bu durum gelenek- bir takım farklılıklara yol açmaktadır. Ancak temelde hem Türk geleneklerini oluşturan hem de bölgede yoğun olarak bulunan Türkmen göreneklerinin genel anlamda Çanakkale yöresinin adet ve geleneklerini teşkil ettiği söylenebilir.

²¹ **Detaylı bilgi için bakınız:** (Tuncel, 1993: 198,199), (Konukçu, 2008: 1965).

Bu bakımdan düğün gelenekleri klasik Anadolu-Türk gelenek ayrı değildir. Evlenme genellikle askerlik çağında ve askerlik sonrası yapılır. Ya geleneksel anlamda görücü usulü ya da önceden kız ve erkeğin birbirini görüp beğenmesi ile evlilik yoluna ilk adım atılır. (Keskin, 1997: 37-39).Görücü usulünde evlilik çağında olan kızlara görücü gidilir, eğer iki tarafta olumlu ise aile büyükleri de olaya dâhil olur ve kız evine dünürü gidilir. Çeşitli tatlı ve yiyeceklerin ikram edildiği bu törene kız istenir ve cevap olumlu ise yörede “küçük nişan” adı verilen söz kesilir.²²

Çanakkale yöresinde geleneksel kadın giyim kuşamı, ilde bulunan çeşitli gruplara özgü olarak meydana gelmektedir. Geleneksel Yörük kadın giyimi; “*tepelik*”, “*tülbent*”, “*krep*” gibi genellikle kırmızı renklerin tercih edildiği “*baş giyimi*”, “*içlik*”, “*iç donu*”, “*üç etek*”, “*cepken*”, “*gergi*”, “*yağlık*”, “*kolon*” gibi beden giyimi ve “*çorap*” gibi yünden dokunan alt giyimden oluşmaktadır (Sertaç, Demirtaş, 1996: 9-16).

Geleneksel Türkmen kadın giyimi; “*tepelik*”, “*tülbent*”, “*krep*” gibi genellikle kırmızı renklerin tercih edildiği “*baş giyimi*”, “*gömlek*”, “*şalvar don*”, “*üç etek*”, “*kolon*”, “*öndeç*”, “*yağlık*” gibi bedene giyilen elbiselerden ve ayağa giyilen, genellikle Türkmen desen ve motifleriyle süslenmiş “*çorap*” tan oluşmuştur (Sertaç, Demirtaş, 1996: 32-36).

Geleneksel Pomak kadın giyimi ise; genellikle yünden veya pamuktan mamul olan ortası beyaz, kenarları kırmızı olan ve yine kenarları renkli püsküller ile donatılan “*karpın*” ile tepelikten meydana gelen “*baş giyimi*”, “*iç gömlek*”, “*şalvar*”, “*üç etek*”, “*cepken*”, “*arkalaç*”, “*önlük*”, “*kemer*” ve “*kolluk*” gibi bedene giyilen giysilerden oluşmaktadır. Ayrıca üzerinde çeşitli motifler bulunan, yünden örülen ve çorabın üstüne giyilen “*çetik*” ile canlı renkleri bandıran ve yünden dokunan çorap da bu giyimin önemli bir unsurunu teşkil etmektedir (Sertaç, Demirtaş, 1996: 32-36).

²² **Detaylı bilgi için bakınız:** (<http://www.canakkalekulturturizm.gov.tr/TR-70472/hayatin-donum-noktalari.html>, 05.05.2019), (<https://www.dugunbuketi.com/blog/turk-dugun-gelenekleri/>, 05.05.2019), (https://www.youtube.com/watch?v=_T8sT1KIBkI, 05.05.2019).

Tüm yörelerin ortak giyimi ise aksesuar kısmıdır. Genellikle boyna takılan ve çeşitli renk ve kombinasyonlarda olan boncuklu kolyeler bölgenin bütün geleneksel giysilerinde görülmektedir.

Çanakkale yöresinde özel gün veya gelin giyimi ise genellikle bindallı veya “libade”dir. Yörede “libade” yerine “salta” veya “ilbade” tabirleri de kullanılmaktadır (Erden, 1999: 119). Anadolu’nun birçok yöresinde olduğu gibi, Çanakkale yöresinde de gelin veya özel gün giysileri özenle süslenip hazırlanır. Yörenin bir diğer özelliği ise gelin başlarının özeni ve çeşididir. Yörede hemen her grup veya yerleşim birimi kendine has başlık türü kullanmaktadır (Yavaş, 2009: 24).

Fotoğraf 68- Çanakkale Yöresel Kıyafeti (Historical Costumes of Turkish Womens, 1986: 58)

Fotoğraf 69- Çanakkale Yöresel Kıyafeti (Fotoğraf, Esra KARAKKULLUKÇUOĞLU, 10.05.2019)

Fotoğraf 70- Gelin Kıyafeti (Müze Dijital Arşivi)

Gelinlik No	17
Yöresi	Marmara Bölgesi / Çanakkale Biga Pomak
Müzeye Geliş Şekli	Satın alma (2004)
Gelinlik Parçaları	Başlık (çap: 18 cm, yükseklik: 10 cm, arka atkısı en: 35 cm, boy: 72 cm), pullu yazma (en: 88 cm, boy: 88 cm), cepken (en: 55 cm, boy: 46 cm) futa (en: 52 cm, boy: 77 cm) , arkalık (en: 128 cm, boy: 74 cm), yelek (en: 51 cm, boy: 38 cm) çanta (en: 43 cm, boy: 51 cm, sap uzunluğu: 75 cm) çorap (boy: 33 cm, en: 14 cm)'dan oluşmaktadır.
Açıklama	Başlığın tepe kısmı yuvarlak gümüş formun etrafında çeşitli materyaller ile yapılmış işlemler sarkıtılmıştır ve işlemler arka kısmından sırta kadar uzanmıştır. Başlığın uç kısımlarında ise sırma gümüş teller ve tellerin uç kısımlarında renkli püsküller sarkıtılmıştır. Pembe renk kenarları renkli ipler ve pullar ile oyali yazma boyun kısmına yerleştirilmiştir. Bluz renkli pullar ve iplerle ön kısımlarına çiçek desenleri işlenmiştir. Cepken koyu zemin üzerine kol ve ön kısımlarının kenarlarına renkli şeritler yerleştirilmiştir. Diğer kısımlarına ise pullar ve boncuklar yoğun şekilde görülmektedir. Kolye ise çocuk, pul ve paralar sarkıtılarak oluşturulmuştur. Çanta, kareli kumaş üzerinde püskül ve boncuk süslemeleri görülmektedir. Çantanın kemer kısmında ise püsküller sarkıtılmıştır. Arkalıkta ise, v şeklinde işlemlerden oluşup üst kısımlarına ise pul, boncuk gibi materyaller yerleştirilmiştir. Uç kısımlarında ise çeşitli renkte püsküller ve ipler sarkıtılmıştır. Futada ise kareli kumaş kullanılmış ve uç kısmı kalın şerit halinde yoğun pul ve boncuk işlemleri uygulanmıştır. Ayak kısmında ise kırmızı renkte üzerine renkli iplerle uygulanmıştır.
Fotoğraf	Müze arşivindeki dijital çekim.
İnceleme Tarihi	19.05.2019

Fotoğraf 71- Gelin Kıyafeti (Müze Dijital Arşivi)

Gelinlik No	18
Yöresi	Marmara Bölgesi / Çanakkale
Müzeye Geliş Şekli	Satın alma (2004)
Gelinlik Parçaları	Başlık (çap: 17cm, yükseklik: 6 cm), yazma(en: 86 cm, boy: 81 cm), pullu örttü (en: 57 cm, boy:129 cm), entari (en: 99 cm, boy: 92 cm) , üç etek (en: 70 cm, boy: 103 cm) cepken (en: 48 cm, boy: 47 cm), futa (en: 59 cm, boy: 89 cm) , arkalık (en: 71 cm, boy: 96 cm), şalvar (en: 82 cm, boy: 92 cm) ayakkabıdan oluşmaktadır.
Açıklama	Başlık fesin üst kısmında iki şerit boncuk geçilmiş ve onun üzerine ise turuncu renk kenarları oyalı yazma sarılmıştır. Fesi saran kırmızı zemin üzerine pullu yazma ve onun üst kısmına ise mor zemin üzerinde çiçek desenli kenarları oyalı yazma kullanılmıştır. İç gömleği açık renk olup bel kısmından sonra sıralı çiçek deseni kullanılmıştır. Uç kısmında ise yatay şekilde desenler sıralanmıştır. Üç etek altıparmak veya alaca şeklinde isimlendirilen kumaş kullanılarak yapılmıştır. Cepken siyah zemin üzerine sarı renkte desenler uygulanmıştır. Şalvar, ise yeşil zemin üzerinde çiçek motifleri yerleştirilmiştir. Futa koyu zemin üzerine açık renkte şeritler ve şeritlerin araları zikzak şekilde olup zikzakların uç kısımlarına pullar ve iplerle renkli çiçekler yerleştirilmiştir. Futanın uç kısmında püsküller yerleştirilmiştir.
Fotoğraf	Müze arşivindeki dijital çekim.
İnceleme Tarihi	19.05.2019

45 yıldır yöre kıyafetleri konusunda araştırmalar yapan Atilla Özkan ile yapılan görüşmede; Çanakkale ve Çanakkale Piga Pomak gelin kıyafetlerinin yöreye uygun olduğu ve özellikle Piga Pomak gelin kıyafetinin orijinal ve kendisinin de ürettiği belirtilmiştir. (KK, Atilla ÖZKAN, 10.05.2019) Ulaşılan örneklerde Çanakkale gelin kıyafetinde kullanılan üç eteğin örneklerine ve bilgisine rastlanmamıştır. Yörede genellikle Çanakkale Biga Pomak Gelin kıyafetine benzer örneklere rastlanmıştır.

2.2. Dokuma Başlıklar

Müzenin gelin odasının giriş bölümünde yer alan başlıklar, toplam 15 adet erkek başlığından oluşmaktadır. Müze arşivinden alınan fotoğraflar, dokuma başlıklar adı altında bu başlıkların dokuma özellikleri, desenleri, hammaddesi ve renkleri incelenmiştir. Başlıkların ayrıntılı inceleme yapılmasına izin verilmemiş ancak başlıkların hammaddesi müzenin genel koordinatörü Kadir Yaman tarafından verilmiştir.

Müze’de ayrı bir bölüm içerisinde sergilenen başlıkların içerisinde kadın başlığına rastlanmamıştır. Kadın başlıkları gelin kıyafetlerinin içerisinde yer almaktadır. Ancak üzeri başörtülü ya da yemeni ile kapatıldığı için detaylı olarak görülmemiştir. Bu nedenle yalnızca erkek başlıkları incelenebilmiştir.

Türk erkek başlık giyimi Orta Asya’dan başlayarak günümüze kadar kalpak, kavuk, külah ve sarıklar gibi değişik formlara bürünmüştür (Sevin, 1993: 33). (Özer, 2006: 375) Ancak Esad Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi gelin odasının giriş bölümünde yer alan 15 erkek başlığı Bursa yöresine ait olup, ev içerisinde Bursalı erkeklerin kullandığı takke dedikleri başlıklardır.

Fotoğraf 72- Müze’de Sergilenen Erkek Başlığı (Fotoğraf, Kadir YAMAN, 19.06.2019)

Bursa yöresinde geleneksel erkek başlıkları keçeden yapılmaktadır. Bursa yöresinde başlıklar üçgen biçimli bir külah olan başlığa Arkiye, Vala olarak anılan keyfiye ve arkiyenin üzerine sarılan Taylasan’dan oluşmaktadır. Değişen Osmanlı toplumu ile birlikte takke olarak tabir edilen başlık da Bursa erkek başlık giyimine dâhil olmuştur (Uluumay, 2005: 1300, 1301).

2.2.1. Kilim Başlıklar

Müzenin gelin odasının giriş bölümünde yer alan 15 başlıktan yalnızca 2 tanesi kilim dokuma başlıktır.

Fotoğraf 73- Erkek Başlığı (Müze Dijital Arşivi)

İncelenen kilim dokuma başlığın alt kısmında geometrik motifler yarım raport tekniği kullanılarak kilim tekniğinde dokunmuştur. Başlığın orta kısımlarında ise çizgisel alanlar içerisinde her biri farklı renklerden oluşan kare dokuma alanları oluşturulmuştur. Başlığın tepe, uç kısmında ise beyaz boncuk ve mor renk püskül süsleme kullanılmıştır. Başlık genelinde çizgisel alanlarda lacivert renkli yün iplik kullanılırken, motiflerde ise sarı, yeşil, beyaz, turuncu, mor, pembe ve koyu yeşil renk iplikler kullanılmıştır.

Fotoğraf 74- Erkek Başlığı(Müze Dijital Arşivi)

İncelenen kilim dokuma başlık üzerindeki motif göz, muska, nazarlık gibi anlamlarda kullanılan, kötülüklerden koruduğuna inanılan motiften oluşmaktadır. Aynı motifin büyük ve küçük şekli bir arada yarım raport tekniğinde dokunmuştur. Başlığın tepe kısmına doğru aynı çizgisel alan pembe, turuncu ve yeşil renklerinin tekrarı şekline dokunmuş olup, tepe kısmında da püskül kullanılmıştır. Başlık sarı, yeşil, pembe, mor, turuncu ve beyaz renkli yün iplik ile dokunmuştur.

2.2.2. İşleme Başlıklar

Müzenin gelin odasının giriş bölümünde yer alan 15 başlıktan 13 tanesinde işleme tekniği kullanılmıştır. Aşağıda incelenen erkek başlıkları özel günlerde ve gece yatarken kullanılmıştır.

Fotoğraf 75- Erkek Başlığı(Müze Dijital Arşivi)

İncelenen başlık hesap işi tekniği ile yapılan başlığın üzerinde geometrik motifler ve pul kullanılmıştır. Üçgen ve eşkenar dörtgenlerin arasından zikzaklar geçerek başlığın etrafı işlenmiştir. Başlığın uç kısmında ise eşkenar dörtgen şeklinde motif işlenmiş ve tepe kısmında ince bir püskül kullanılmıştır. Püskülün ve motiflerin orta kısımlarına pul işlenmiştir. Başlığın zemini krem renk kumaş olup, üzerine kırmızı, lacivert ve sarı renkli yün iplikler ile işleme yapılmıştır.

Fotoğraf 76- Erkek Başlığı(Müze Dijital Arşivi)

İncelenen işleme başlıkta bitkisel çiçek motifleri hesap işi tekniği kullanılmıştır. Bitkisel motiflerin arasından zikzak şeklindeki çizgilerin kenarlarına bitkisel motiflerin bir kısmı sıralanmıştır. Başlığın üst kısmı çizgilerle ve orta kısmı delik olan benekler ve başlığın üst kısmı ise yine çizgiler ve püskül kullanılmıştır. Başlığın zemini krem renk kumaş olup kırmızı, siyah ve lacivert renkleri ile işleme yapılmıştır.

Fotoğraf 77- Erkek Başlığı(Müze Dijital Arşivi)

İncelenen işleme başlık geometrik şekillerin iç kısmında bitkisel penç motifi hesap işi tekniği kullanılmıştır. Eşkenar dörtgen şeklindeki motifler raport tekniği ile üç sıra işlenmiştir. Başlığın üst kısmına doğru dikey şekiller ve yatay çizgiler kullanılmıştır. Tepe kısmına doğru ise dikey çizgiler. Başlığın zemini krem renk kumaş olup, üzerine siyah renkte ip kullanılarak işleme yapılmıştır.

Fotoğraf 78- Erkek Başlığı(Müze Dijital Arşivi)

İncelenen başlıkta zikzak şeklinde bitkisel motifler kullanılmış ve aralarına ise dörtgen şeklinde bitkisel motifler hesap işi tekniği kullanılarak yerleştirilmiştir. Başlığın tepe kısımlarına doğru yatay çizgiler kullanılmış ve aralarına küçük motifler işlenmiştir. Uç kısmın da ise uzun püsküller ve püskül kısmında boncuk ve pullar kullanılmıştır. Başlığın zemini krem renk olup üzerine siyah kırmızı ve pembe renkler kullanılmıştır.

Fotoğraf 79- Erkek Başlığı(Müze Dijital Arşivi)

İncelenen başlığın uç kısmından renkli boncuklar sarkıtılmış olup, devamında ise zikzak çizgiler kullanılmıştır. Şeritlerin kenarına küçük zikzaklar işlenmiştir. Başlığın tepe kısmına doğru geniş aralıklar ile buğday şeklinde motifler hesap işi tekniği ile uygulanmıştır. Başlığın tepe kısmında ise yatay zikzaklar işlenmiştir. Başlığın zemini krem renk olup üzerine lacivert, kırmızı, sarı iplik ve renkli boncuklar kullanılmıştır.

Fotoğraf 80- Erkek Başlığı(Müze Dijital Arşivi)

İncelenen başlıkta alt kısmında koç boynuzu motifi yatay raport şeklinde devam etmiş ve üst kısmında ise v şeklinde şeritlerin alt alta oluşmasıyla meydana gelen motif büyüklü küçüklü yatay şekilde işlenmiştir. Üst kısma doğru düz ve zikzaklı yatay çizgiler kullanılmıştır. Başlığın uç kısmında ise yedi adet uzun püsküller kullanılmıştır. Püsküllere boncuklar kullanılmıştır. Başlığın zemini krem renk olup üzerine siyah, pembe, gri, yeşil, turuncu iplik ve renkli boncuklar kullanılmıştır.

Fotoğraf 81- Erkek Başlığı(Müze Dijital Arşivi)

İncelenen başlık elibelinde motifinin alt ve üst, iki yanlara yatay şekilde işlenmesiyle meydana tek desen yatay raport şeklinde uygulanmıştır. Motifin kenar boşlukları ise çapraz v şeklinde şeritlerle doldurulmuştur. Motifin kenar boşlularının bir kısmı ise dama şeklinde dörtgenler ile doldurulmuştur. Başlık açık zemin üzerine Lacivert, kırmızı, sarı ve yeşil renkleri kullanılmıştır.

Fotoğraf 82- Erkek Başı(Müze Dijital Arşivi)

İncelenen başlığın alt kısmı uzun yatay şeritler ve aralarına kısa dikey şeritlerle dört sıra yukarıya doğru düzenlenmiştir. Daha sonra üst kısmına zikzak şeritler geçilmiş ve aralarından yukarıya doğru ağaç ve dalları gibi dalgalı şeritler ve aralarına püskül işlenmiştir. Uç kısmında doru yataya ve aralarına zikzak şeklinde şeritler işlenmiş olup kısa püskül ile sonlandırılmıştır. Açık zemin üzerine turuncu, lacivert, kırmızı, siyah, yeşil, sarı, kahverengi kullanılmıştır.

Fotoğraf 83- Erkek Başlığı(Müze Dijital Arşivi)

İncelenen başlık krem rengi zeminin alt kısmında yatay ince çizgiler kullanılmıştır. Başlığın üst kısmı çeşitli renklerde püskül, boncuk ve pullarla süslenmiştir. Başlığın tepe kısmından uzun püsküller sarkıtılmıştır.

Fotoğraf 84- Erkek Başlığı(Müze Dijital Arşivi)

İncelenen başlık iki paralel çapraz şeritler kullanılmıştır. Şeritler küçük boyutta yuvarlakların dizilmesiyle meydana gelmiştir. Her bir çapraz şeridin arasında altı adet ve yine deliklerden meydana gelen penç motifi uygulanmıştır. Başlığın uç kısmı küçük boyutta püskül kullanılmıştır. Başlıkta motiflerin aralarında boncuk ve pullar kullanılmıştır. Sarı zemin üzerinde mavi, pembe, gri renkler kullanılmıştır.

Fotoğraf 85- Erkek Başlığı

İncelenen başlık üzerinde yuvarlak içi renkli delikler ile doldurulmuş desenler kullanılmıştır. Yuvarlak şeklindeki motif aşağıdan yukarıya doğru adet işlenmiş ve yan yana raport şeklinde uygulanmıştır. Uç kısmında ise yatay şerit uygulanmıştır ve şeridin orta kısmında ise yine yuvarlak şeklindeki motifler ve küçük boyutta püskül kullanılmıştır. Açık zemin üzerine pembe, yeşil, sarı turuncu, mor renkler uygulanmıştır.

Fotoğraf 86- Erkek Başlığı(Müze Dijital Arşivi)

İncelenen erkek başlığı gece yatarken kullanılmıştır. Başlığın alt kısmında dantel işlenmiştir. Başlıkta zikzak şeklinde şeritler ve şeritlerin iç ve dış kısımları küçük yuvarlaklar ile doldurulmuştur. Bu desenlerin üst kısmında ise yatay şeritler ve yine yatay şeklinde zikzak şeklinde şeritler uygulanmıştır. Açık zemin üzerine sarı renk kullanılmıştır.

Fotoğraf 87- Erkek Başlığı(Müze Dijital Arşivi)

İncelenen erkek başlığı gece yatarken kullanılmıştır. Başlık alt kısmında ince dantel uygulanmıştır. Başlıkta yarım spiral şeklindeki motif yan yana rapor şeklinde uygulanmıştır. Bu motifin hemen üst kısmında ise uç kısma doğru iki sıra yuvarlak desenler raport şeklinde uygulanmıştır ve uç kısmı ise yine spiral şeklinde motif uygulanmıştır. Açık zemin üzerine turuncu renk uygulanmıştır.

Müzede sergilenen başlıklar ev ve gece yatarken olmak üzere farklı 2 kullanıma sahiptir. Gece yatarken kullanılan başlıkların (takkelerin) sade ve tek renk olduğu tespit edilmiştir. Kilim başlıklarda koyu renk zemin üzerinde daha canlı renkler kullanılırken, işleme başlıklarda ise açık renk zemin üzerine kırmızı, lacivert ve koyu sarı renklerin daha çok kullanıldığı görülmüştür. Kilim ve işleme başlıklardaki ortak özellik ise kullanılan ipliğin yün olması ve geometrik motiflerin her iki çeşit başlıkta da kullanılmış olmasıdır.

Başlıklar müzede ahşap, üzeri camlı ve 60x98 cm ölçüsünde bir alanda sergilenmektedir. Bu başlıkların saklanma koşulları ve sergileme açısından uygun bir alanda olmadığını söyleyebiliriz. Çünkü başlıklar küçük bir alan içerisinde olduğu için iç içe ya da sıkışık şekilde görülmektedir. Yapılan çalışmalar süresince başlıkların tek

tek incelenmesine izin verilmediği için ayrıntılı olarak ele alınıp, fotoğrafları detaylı çekilememiştir.

3. BÖLÜM

KATALOG, TASARIM VE UYGULAMALAR

3. BÖLÜM

TASARIM VE UYGULAMALAR

3.1.Tasarım ve Uygulamalar

Erkek başlıkları üzerindeki motifler kullanılarak toplam 8 adet uygulama yapılmıştır. İncelenen 15 adet başlık içersinde, 8 tanesinden yola çıkılarak uygulama yapılmıştır. Bu uygulamalardan 4 adedi dokuma, 4 adedi ise yüzey tasarım çalışmasıdır. Dokumalardaki uygulamalar kilim, zili, sumak ve halı dokuma teknikleri ile dokunmuştur. Uygulamaların dokuma yapılmasının nedeni, başlıklardaki motiflerin farklı bir yüzeyde bıraktığı etkiyi görmek ve dokuma tekniğine uygun olmasından dolayıdır. Yüzey tasarım çalışmalarında, 4 adet 50x70 cm. boyutlarında dijital baskı yapılmıştır. Hem yüzey tasarımlarında hem de dokuma aşamaları içerisinde incelenen başlık, üzerindeki motiflerle beraber sahip olduğu orijinal renklerinin yanında farklı renk varyasyonları ile de çalışılmıştır.

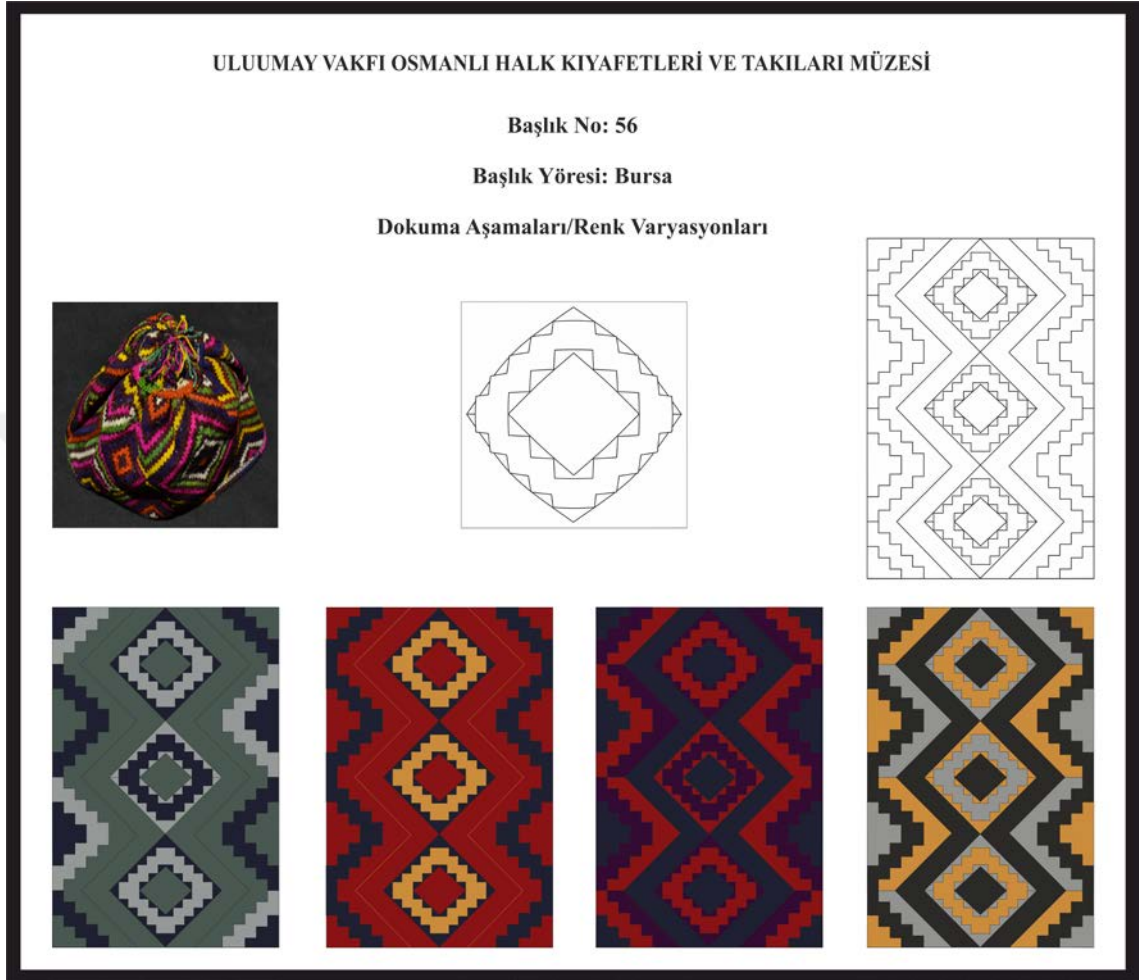

Fotoğraf 88- Dokuma Aşamaları, (Fotoğraf, Esra KARAKULLUKÇUOĞLU, 07.08.2019)

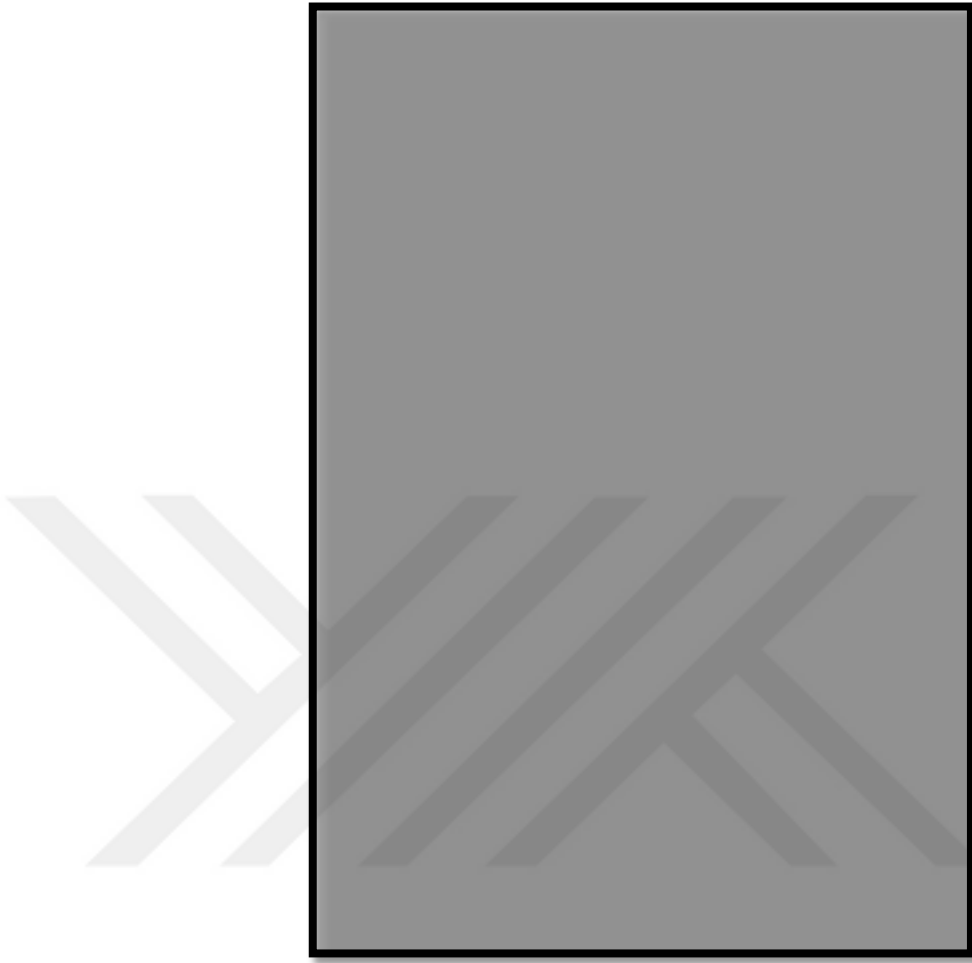

Fotoğraf 89- Dokuma (Fotoğraf, Esra KARAKULLUKÇUOĞLU, 07.08.2019)

Dokuma No	1
Kullanılan başlık no	63
Teknik	Kilim, halı
Renk	Kırmızı, sarı, lacivert.
Hammadde	Çözü Pamuk, Atkı Yün
Çözgü sayısı	80
Boyut	40x60 cm.

Fotoğraf 90- Dokuma Aşamaları, (Fotoğraf, Esra KARAKULLUKÇUOĞLU, 07.08.2019)

Fotoğraf 91- Dokuma (Fotoğraf, Esra KARAKULLUKÇUOĞLU, 07.08.2019)

Dokuma No	2
Kullanılan başlık no	56
Teknik	Kilim, zili, sumak
Renk	Lacivert, gri, turkuaz yeşil
Hammadde	Çözü Pamuk, Atkı Yün
Çözü sayısı	72
Boyut	40x57 cm.

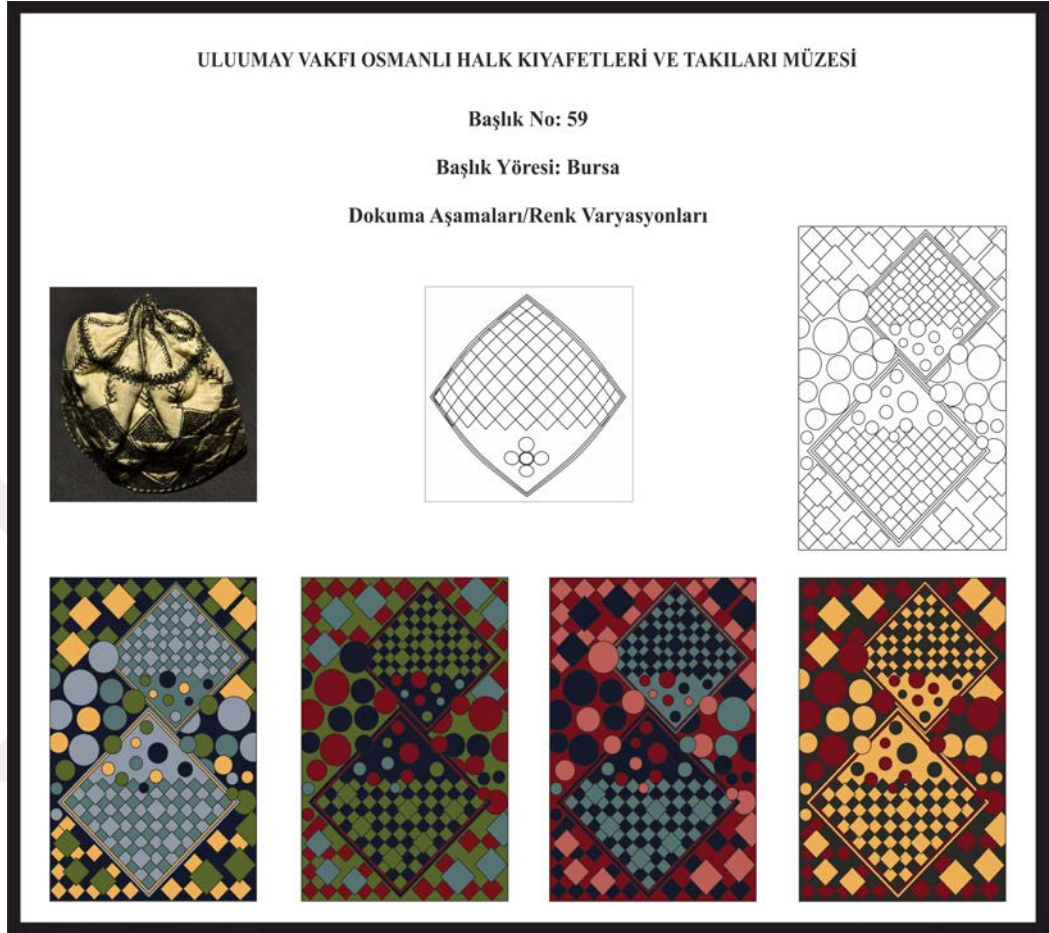

Fotoğraf 92- Dokuma Aşamaları, (Fotoğraf, Esra KARAKULLUKÇUOĞLU, 07.08.2019)

Fotoğraf 93- Dokuma (Fotoğraf, Esra KARAKULLUKÇUOĞLU, 07.08.2019)

Dokuma No	3
Kullanılan başlık no	62
Teknik	Kilim, halı
Renk	Lacivert, gri, sarı
Hammadde	Çözü Pamuk, Atkı Yün
Çözü sayısı	80
Boyut	40x50 cm.

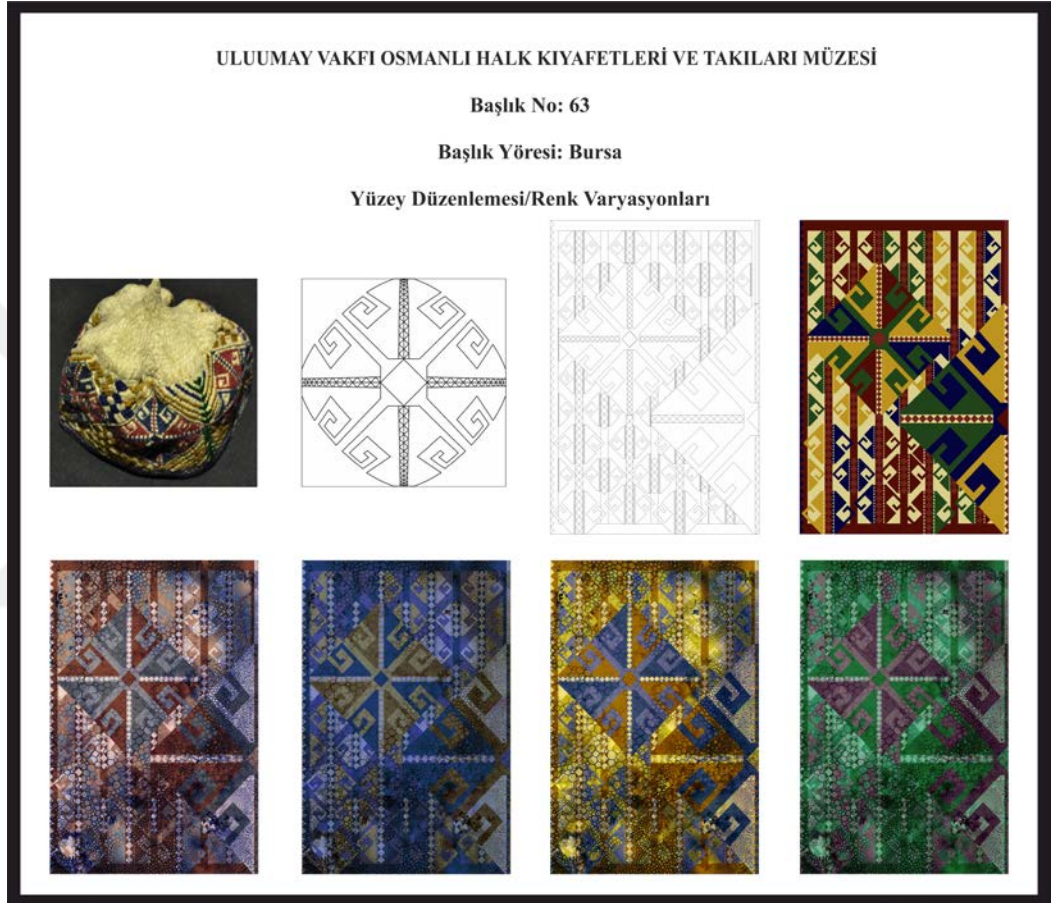

Fotoğraf 94- Dokuma Aşamaları, (Fotoğraf, Esra KARAKULLUKÇUOĞLU, 07.08.2019)

Fotoğraf 95- Dokuma (Fotoğraf, Esra KARAKULLUKÇUOĞLU, 07.08.2019)

Dokuma No	4
Kullanılan başlık no	59
Teknik	Halı
Renk	Lacivert, gri, sarı, yeşil, turkuaz yeşil
Hammadde	Çözü Pamuk, Atkı Yün
Çözü sayısı	104
Boyut	40x70 cm

Fotoğraf 96- Yüzey Düzenlemesi, (Fotoğraf, Esra KARAKULLUKÇUOĞLU,
07.08.2019)

Fotoğraf 97- Yüzey Tasarımı, (Fotoğraf, Esra KARAKULLUKÇUOĞLU, 07.08.2019)

Pano No	1
Kullanılan Başlık No	56
Teknik	Bilgisayar Programı
Boyut	50 x70 cm.

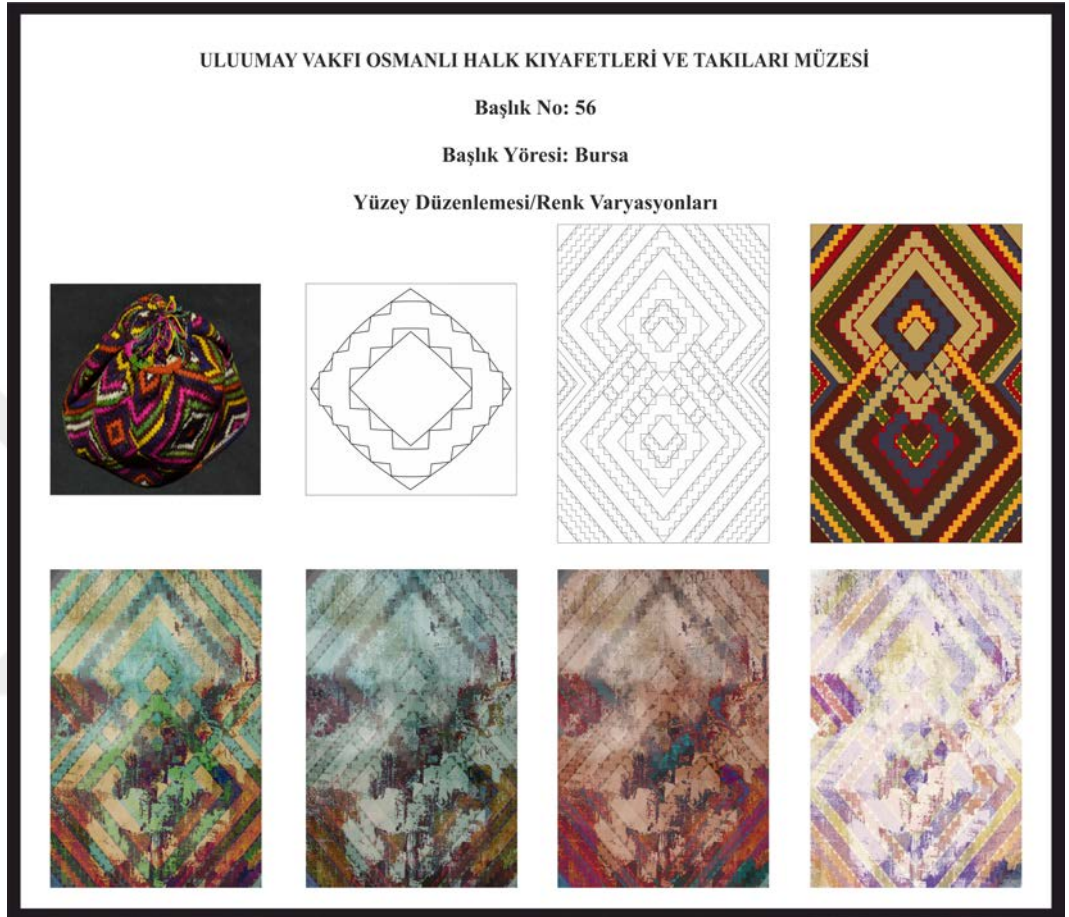

Fotoğraf 98- Yüzey Düzenlemesi, (Fotoğraf, Esra KARAKULLUKÇUOĞLU,
07.08.2019)

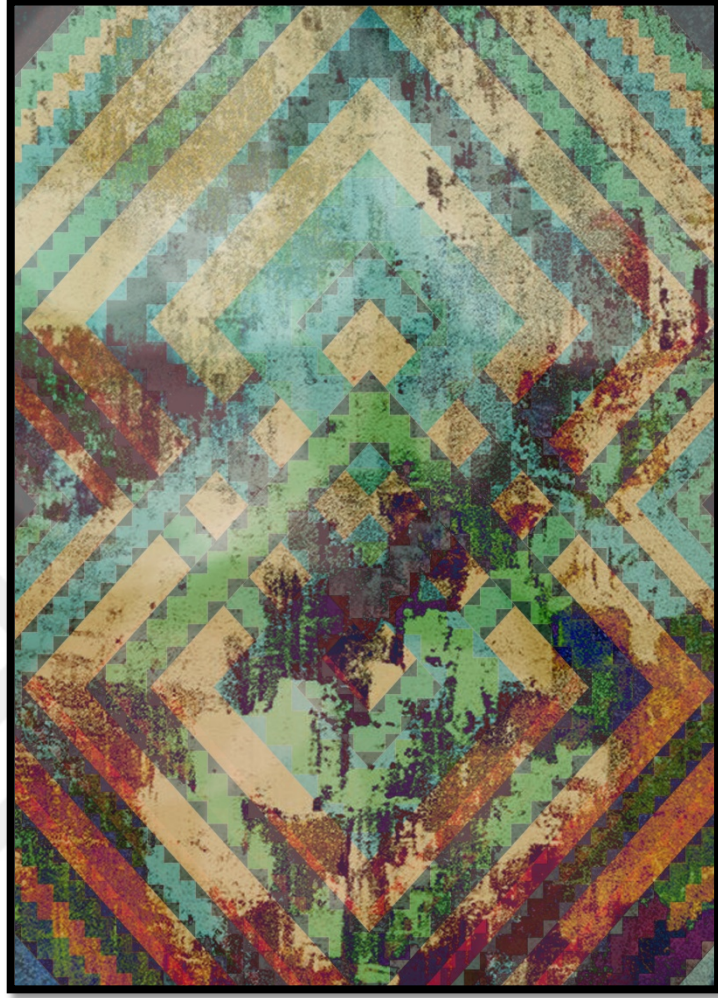

Fotoğraf 99- Yüzey Tasarımı, (Fotoğraf, Esra KARAKULLUKÇUOĞLU, 07.08.2019)

Pano No	2
Kullanılan Başlık No	55
Teknik	Bilgisayar Programı
Boyut	50x70 cm.

Fotoğraf 100- Yüzey Düzenlemesi, (Fotoğraf, Esra KARAKULLUKÇUOĞLU,
07.08.2019)

Fotoğraf 101- Yüzey Tasarımı, (Fotoğraf, Esra KARAKULLUKÇUOĞLU,
07.08.2019)

Pano No	3
Kullanılan Başlık No	56
Teknik	Bilgisayar Programı
Boyut	50x70 cm.

Fotoğraf 102- Yüzey Düzenlemesi, (Fotoğraf, Esra KARAKULLUKÇUOĞLU,
07.08.2019)

Fotoğraf 103- Yüzey Düzenlemesi, (Fotoğraf, Esra KARAKULLUKÇUOĞLU, 07.08.2019)

Pano No	4
Kullanılan Başlık No	68
Teknik	Bilgisayar Programı
Boyut	50x70 cm.

SONUÇ

“Esad Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi”nde incelenen gelinliklerin tamamı Osmanlı Devleti’nin hakim olduğu Anadolu ve Balkan coğrafyasına aittir. Bu bakımdan hemen hepsi içerisinde büyük oranda geleneksel Türk giyim kuşam özelliklerini görmek mümkündür. Türk giyim-kuşam geleneği Türk kültürü içinde kendine has özellikleri olan, hem başka coğrafyaları etkileyen, hem de diğer kültürlerden ve coğrafyalardan etkilenen, yüzyıllar içerisinde, hatta bugün bile değişime uğrayarak çağın koşullarına göre sürdürülmektedir. Bu bakımdan giyim kuşam adet ve geleneklerimiz tarihimizi ve kültürümüzün anlaşılması, yaşatılması ve aktarılmasında halk folkloru içerisinde önemli bir yere sahiptir. Bu kıyafet örneklerini günümüzde özellikle müze ve koleksiyonlarda görmekteyiz.

Müze pek çok ziyaretçinin merakla ve ilgiyle gezdiği bir yerdir. Müzede bulunan gelin odasındaki kıyafetler ve başlıklar yöresi, düğün gelenekleri ve yörelerdeki kıyafet özellikleri açısından karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bunun sonucunda gelinliklerin sadece ait olduğu bölgede değil, diğer bölgelerde de kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Bu kıyafetlerin bazı parçalarının isimleri kullanımları aynı olsa da bölgeden bölgeye farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Yörelerde incelenen gelin kıyafeti genel olarak bindallı, şalvar-cepken bu kıyafeti daha çok köylerde, şehir merkezlerinde ise bindallı görülmektedir. Bu durum düğün adetleri içinde geçerli olmuştur. Örneğin köylerde düğünlerde, düğün sahiplerinin ücretli olarak okutma adı verilen kişiler tarafından düğüne davet edilirken, şehirde zamanla davetiye dağıtılarak düğüne davet edilmektedir. Bir diğer örnek ise köylerde evlilikler görücü usulü iken şehirlerde bu durumun azalması şeklindedir.

Gelin kıyafetinin bir diğer önemli hususu ise evlenen kişilerin kendi kültürüne olan bağlılığını ifade etmektir. Ayrıca kıyafet kullanımı insanların yaş, manevi ve maddi durumuna göre değişiklik göstermektedir. Yaşlı ve dul kadınlar sade, gösterişsiz ve koyu renk kıyafet kullanırken, genç olanların süslü ve parlak giyim tercih ettikleri bilgisine verilmiştir.

Gelin kıyafetleri ve günlük kıyafetleri bakımından farklılıklar söz konusudur. Günlük kıyafetler rahat hareket kabiliyeti bakımından bol ve sade, düğün ve özel gün kıyafetlerinde ise süslü ve gösterişlidir.

Yapılan görüşme sonucunda incelenen gelinlik odasındaki kıyafetleri Anadolu giyim-kuşam adabına uygun giydirilmesi gerektiği ayrıca yöreler ile ilgili olarak tek bir yöreye ait kıyafet olmadığını, göçler veya yakın çevrelerin birbirleriyle etkileşim içerisinde olduklarından dolayı aynı çevre de benzer kıyafetler kullanıldığı bilgisine ulaşılmıştır.

Müzedeki gelin kıyafetlerinin incelemesi sonucunda 18 adet gelin kıyafeti 6 bölge ile sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre Akdeniz Bölgesinde Burdur, BatıTrakya ve Balkanlar Bölgesinde Arnavutluk, Bulgaristan, Batı Trakya, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, Erzurum, Gaziantep, Ege Bölgesinde, Kütahya, İç Anadolu Bölgesinde Konya, Eskişehir, Ankara, Marmara Bölgesinde, Balıkesir, Çanakkale, ve Bursa gelin kıyafetleri sınıflandırılmıştır. İnceleme sonucunda bölgelerdeki ve müzedeki kıyafetlere bakıldığında müzedeki kıyafetlerin günlük kullanılan ve özel günlerde kullanılan parçaların bir arada kullanıldığı, fabrikasyon ürün ve elde dokunmuş ürünlerin bir arada kullanıldığı görüşme sonucu tespit edilmiştir.

Araştırmalar sonucunda kıyafetler genel olarak incelendiğinde, gelinliklerin tamamının toplama sonucu parçaların bir araya getirilerek oluşturulduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle koleksiyonda yer alan gelinler tamamıyla bir yöreye ait gelinlik parçalarından oluşmamaktadır. Ayrıca gelinliğin önemli parçalarının (kemer, takı vb.) eksik olmasından dolayı orijinal gelinlikler olmadığı dolayısıyla gelin kıyafetlerini özel gün kıyafeti olarak da değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Gelin kıyafetini özel gün kıyafetlerinden ayıran en önemli özellik süslü başlıklarıdır. Ancak incelenen hiçbir gelinlikte diğer günlük kıyafetlerden ayıran gelin başlığına rastlanmamıştır. Görüşmelerde elde edilen bilgiler ışında bu kıyafetlerin gelin kıyafeti olduğu söylenmiştir. Gelin kıyafetleri ile ilgili yöre kıyafetleri araştırmacısı ve aynı zamanda üreticisi olan Atilla Özkan ile yapılan görüşmede müzedeki gelin kıyafetleri hakkındaki bilgilerin doğru olup olmadığı tartışılmıştır. Bu tartışma neticesinde müzede gelin

odasında sergilenen gelinliklerin bir çok yörenin gelin kıyafetlerinin bir araya getirilmesiyle meydana gelen toplama kıyafetlerden oluştuğu tespit edilmiştir.

Araştırma süresinde gelinliklerle ilgili bazı yörelerin özellikle gelin kıyafetleri ve düğün adetleri hakkında çok az yazılı kaynak bulunmuştur. Hatta bazı yörelerle ilgili görsel yayınlara da ulaşılmamıştır. Çalışma süresince kaynak bilgileri, müze çalışanı ve sahiplerinden alınan bilgiler dışında kaynak kişilerle yapılan görüşmeler sonucunda da elde edilen bilgilerde aynı konu hakkında farklı açıklamalar ortaya çıkmıştır. Çalışmanın içerisinde bu bilgiler doğrudan farklılıkları belirtilerek yer almaktadır.

Sonuç olarak yapılan bu tez çalışması ile müzede yer alan bir grup teşhirde bulunan kıyafet ve başlıklara dikkat çekilmiştir. Çalışma kapsamında sadece koleksiyonda yer alan 18 adet gelin kıyafeti ve 15 adet erkek başlığı incelenmiştir. Bu çalışma müzede bugüne kadar hiç yapılmamış olan envanter çalışmasına yönelik ilk girişim olmuştur. İncelenen ürünler hem kayıt altına alınmış, hem de eksikler tespit edilmiştir. Yeni araştırmalara katkı sağlayacağı düşüncesi ile belge niteliğinde bir çalışma olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi Katalog, tarihsiz

81 ilde kültür ve şehir Eskişehir (2014). Editör: Metin ERİŞ, İstanbul: TC Eskişehir Valiliği.

ALBEK, Suzan (1991). *Dorylaion'dan Eskişehir'e*, Eskişehir: Eğitim, Sağlık, Bilimsel Araştırma Vakfı No: 89, Anadolu Üniversitesi Basımevi.

ALTUN, Tahsin (2014). *Eskişehir İli Sivrihisar İlçesi (Merkez) Folkloru*, Eskişehir: Sivrihisar Belediyesi.

ALTUNTAŞ, Yener, vd, (1993). *Bursa İli Halk Oyunları Kıyafetleri Teknik Çizimleri*, Ankara: Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları.

ARIK, R. vd, (1972). *Bölgesel Türk Giysileri*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

ARSUNAR, Ferruh (1962). *Gaziantep Folkloru*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

ASLIHAK, vd, (2010). *Kütahya Halk Kültürü Araştırmaları*, Kütahya: T.C. Kütahya Valiliği Yayınları.

Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılına Armağan Kütahya (1981-1982). Kütahya: Kütahya Belediyesi.

AVANAS, Ahmet (1998). *Milli Mücadele Döneminde Konya*, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi.

AYHAN, Aydın (1999). *Balıkesir ve Çevresinde Yörükler, Çepniler ve Muhacırlar*, Balıkesir: Zağnos Kültür ve Eğitim Vakfı.

BALAMAN Ali Rıza (1983), *Gelenekler, Töre ve Törenler*, İzmir: Betim Yayınları.

BAYKARA, Tuncer (1998). *Türkiye Selçuklu Devrinde Konya*, Konya: Konya İl Valiliği Müdürlüğü.

BULUT, Sebahattin (1989). *Damla Damla Erzurum*, Erzurum: Kültür Yayınları.

Bursa Kültür Varlıkları Envanteri: Anıtsal Eserler (2011). Bursa: Bursa Kültür Sanat ve Turizm Tic. A.Ş., Bursa Büyükşehir Belediye Yayınları.

Bursalı Mısın Kadifeli Gelin, Düünden Bugüne Gelinlik, (2011), Koordinatör: Aziz Elbas, Ahmet Erdönmez, Bursa: Bursa Büyükşehir Belediyesi Yayınları.

CANIM, Rıdvan (2010), *Tarihin Nabzını Tutan Şehir Erzurum*, İstanbul: Türkiye Yazarlar Birliği Vakfı.

ÇORUM, Bengi (2011). *Bindallı Gelinlikler*, Editör: Dilek Yıldız Karakaş, *Bursalı Mısın Kadifeli Gelin*, Bursa: Bursa Kent Müzesi.

DEDE, Abdürrahim (1975). *Rumelinde Bırakılanlar (Batı Trakya Türkleri)*, İstanbul: Otağ Matbaası.

DOĞAN, Mehmet, KAYA (1997). *Şemsettin Can Gaziantep El ve Ev Sanatları*, Gaziantep: Gaziantep İl Turizm Müdürlüğü.

EFE, Süheyla, BARLAS, Uğuroğlu (1963). *Kütahya Düğünleri*, Kütahya: Yurttaş Kitapevi.

ERDEM, H. Kadri (1948). *Kütahya Düğünleri*, Kütahya: Kütahya İl Basımevi.

ERTEKİN, Gaye (1994). *Eskişehir Kentinde Yerleşmenin Tarihi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 773.

Eskişehir Yöresi Geleneksel Halk Dansları ve Giysileri (2015). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Halk Bilim Araştırma Merkezi.

GABRİEL, Albert (2010). *Bir Türk Başkenti Bursa*, Cilt 1, Çev: Neslihan Er, vd. , İstanbul: Osmangazi Belediyesi Yayınları.

GABRİEL, Albert (2010). *Bir Türk Başkenti Bursa*, Cilt 1, Çev: Neslihan Er, vd. , İstanbul: Osmangazi Belediyesi Yayınları.

GÜLLÜ, Ramazan Erhan (2010). *Antep Ermenileri*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

H. 1317 (1900) Konya Vilayeti Salnamesi, (1900). Konya: Konya Matbaası.

Hamit Zubeyr Koşay, *Türkiye Türk Düğünleri Üzerine Mukayeseli Malzeme*, Maarif Matbaası, Ankara 1994, s. 334.

Historical Costumes of Turkish Womens (1986). İstanbul: Ortadoğu Video İşletmeleri.

İNALCIK, Halil (2010). *Kuruluş Dönemi (1302-1481) Osmanlı Sultanları*, İstanbul: İSAM.

İNALCIK, Halil (2013). *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*, Çev. Ruşen Sezer, İstanbul: YKY.

İSEN, Mustafa (1999). *Latifi Tezkiresi*, Ankara: Akçağ Yayınları.

KAHVECİ, Mücella, vd, (2000). *Balıkesir İli Halk Oyunları Kıyafetleri Teknik Çizimleri*, Ankara: T.C Kültür Bakanlığı Yayınları.

KARABEY Turgut (2000). *Ahmed Paşa Hayatı Sanatı Eserleri*, Ankara: Akçağ Yayınları.

KILIÇ, Filiz (2010). *Âşık Çelebi Meş'a'irü's – Şu'ara 1*, İstanbul: İstanbul Araştırma Enstitüsü Yayınları.

KIRZIOĞLU, Neriman Görgünay (1994). *Doğu-Anadolu Dokumaları ve Giysileri*, Türk Halk Kültürü Araştırma ve Tanıtma Vakfı Yayınları No:7.

KOÇ, Âdem (2014). *Eskişehir'in Somut Olmayan Kültürel Mirası*, Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Yayın No: 238

KOÇU, Reşat Ekrem (1969). *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*, İstanbul: Sümerbank Yayınları.

KOFOĞLU, Sait, (2006). *Hamidoğlları Beyliği*, Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları Dizi VII- Sayı 223.

KOFOĞLU, Sait, (2006). *Hamidoğlları Beyliği*, Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları Dizi VII- Sayı 223.

KONUKÇU Enver, vd, (1989). *“Tarihte Erzurum” Şehri Mübarek Erzurum*, Ankara: Erzurum Belediyesi Kültür Yayınları No:1.

KONYALI, İsmail Hakkı (1960). *Abideleri ve Kitabeleriyle Erzurum Tarihi*, İstanbul: Ercan Matbaası.

KÖSTÜKLÜ, Nuri (1999). *Milli Mücadele’de Denizli, Isparta ve Burdur Sancakları*, Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi.

NACİ, Muallim (1986). *Osmanlı Şairleri*, Hazırlayan: Cemal Kurnaz, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 684.

ODABAŞI, Sefa (2003). *Konya İmajı*, Konya: Konya Ticaret Odası Kültür ve Eğitim Yayınları No: 28.

ÖZDEMİR, Bülent, YAĞCI Zübeyde Güneş (2007). *Osmanlı’dan Cumhuriyete Balıkesir*, İstanbul: Yeditepe Yayınevi.

ÖDEN, Zerrin (1999). *Karası Beyliği*, Ankara: TTK.

ÖZEL, Mehmet (1992). *Folklorik Türk Kıyafetleri*, Ankara: Türkiye Güzel Sanatları Geliştirme Vakfı.

ÖZER, İlbeyi (2006). *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Yaşam ve Moda*, İstanbul: Truva Yayınları.

ÖZER, Kemal (1957). *Tarihte Balıkesir*, Balıkesir: Türkdili Matbaası.

ÖZKER, Muazzez (1997). *Kütahya Geleneksel Gelin Giysileri ve El İşlemeleri*, Ankara: Turizm Geliştirme Vakfı.

ÖZSAİT, Mehmet (1976-1977). "Pisidya Bölgesinde Yeni Prehistorik İskân Yerleri I", *Anadolu Araştırmaları*, Sayı 4-5, Cilt 4-5, ss. 75-77.

ÖZSAİT, Mehmet (1980). *İlkçağ Tarihinde Pisidya*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 2710.

ÖZSAİT, Mehmet (1985). *Hellenistik ve Roma Devrinde Pisidya*, İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi.

ÖZTUNA, Yılmaz (2006). *93 ve Balkan Savaşları Avrupa Türkiye'sini Kaybımız Rumeli'nin Elden Çıkışı*, İstanbul: Ötüken Yayınları.

SALMAN, Mustafa (Tarihsiz). *Balıkesir Tarih-Coğrafyası*, Balıkesir: Türk Dili Matbaası.

SARIKOYUNCU, Ali, vd, (2002). *Milli Mücadelede İzmir*, Eskişehir: Osmangazi Araştırma Fonu Başkanlığı Yayın No: 072.

SEVİM, Erdoğan (1999). *Giyim Kuşam ile Kütahya*, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi.

SEVİN, Nurettin (1973), *On Üç Asırlık Türk Kıyafet Tarihine Bir Bakış*, İstanbul: Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Kültür Yayınları.

SEZEN, Lütfi (2013). *Erzurum Folkloru*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.

SÜRÜR, Ayten (1983). *Ege Bölgesi Gelin Kıyafetleri*, İstanbul: Akbank Bilgi Kültür Hizmeti.

TARLAN, Ali Nihat (1992). *Ahmet Paşa Divanı*, Ankara: Akçağ Yayınları.

TAŞ, Hülya (2002). *Bursa Folkloru*, Bursa: Gaye Kitabevi.

TODOROVA, Maria (2003). *İmparatorluk Mirası Balkanlar'da ve Ortadoğu'da Osmanlı Mirası*, Der. Carl Brown, Çev. Elçin Gen, İstanbul: İletişim Yayınları, ss.70-113.

TURAN, Selçuk (1999). *Selçuklular Zamanında Türkiye*, İstanbul: Boğaziçi.

Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler II (Bursa İl Merkezi) (1893). Bursa: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları.

TÜZÜN, Özcan (1986). *Historical Costumes of Turkish Women*, İstanbul: Orta Doğu Video İşletmeleri A.Ş.

UÇANKUŞ, Hasan Tahsin (2002). *Ana Tanrıça Kybele ve Kral Midas'ın Ülkesi Phrygia*, Ankara: TTK.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, Cilt 1, Ankara: TTK.

YÜCEER, Saime (2001). *Bursa'nın İşgal ve Kurtuluş Süreci*, Bursa: T. C Uludağ Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayın No: 4.

Makaleler

AKLANOĞLU, Filiz (2010), "Geleneksel Yerleşmelerde Kültür Turizmi: Beypazarı Örneği", *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Sayı 10, ss. 125-136.

AZIGÜZEL, Sedat (1997). Erzurum ve Azerbaycan'da Ortak Olan Bazı Düğün Gelenekleri", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı 7, ss. 121-126.

BAHAR, Tuba, (2013). " Beypazarı'nda Geleneksel Kadın Giyim Kuşamında İşlemeli Başörtüleri", *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*, Kasım-Aralık, Sayı 12, ss.139-152.

BAYKARA, Tuncer (2002). "Konya", *DİA*, ss. 182-187.

BAYRAM, Mikail (1999), “Anadolu Selçukluları Zamanında Konya’da Dini ve Fikri Hareket”, *Dünden Bugüne Konya’nın Fikri Birikimi ve Selçuk Üniversitesi*, Konya: Selçuk Üniversitesi Basımevi, ss.1-59.

BOR, Arzu, ÇAĞDAŞ, Miyase (2012). Konya’ya Ait Geleneksel ve Çağdaş Gelinliklerin Fotoğraflardan İncelenmesi”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 32, ss. 409-428.

BULUT, Sedef (2008). “Balkan Savaşları’ndan Lozan’a Batı Trakya Meselesi Ve Mustafa Kemal Atatürk’ün Batı Trakya Politikası”, *Gazi Türkiyat Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı 3, ss. 83-96.

DENİZ, Muzaffer (2011). “Resmî Belgelerde Afyon-Antalya Demiryolu Hattı Projesi (1924-1942)”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 3, Sayı 4, ss. 24-32.

ERDEM, Sargon (1991). “Ankara”, *DİA*, Cilt 3, ss. 201-203.

GÖKCESU Zeynep, vd, (2007). ”Beypazarı İlçesi Geleneksel Özel Gün Kıyafetleri”, *ICANAS 38 Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi*, Ankara, ss. 581-593.

GÖNÜLLÜ, Ali Rıza (2010). “Milli Mücadele Döneminde Burdur (1919-1922)”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 17, Konya, ss. 589-634.

HALAÇOĞLU, Yusuf, EREN, Halit (1992). “Batı Trakya”, *DİA*, Cilt 5, ss. 144-147.

İLGÜREL, Mücteba (1992). “Balıkesir”, *DİA*, Cilt 5, ss. 12-14.

İNALCIK, Halil (1991). ”Bursa”, *DİA*, Cilt 6, ss. 445-449.

İŞBİLEN, Ayşe (2005). “Giysi Dili ve Burdur Yöresel Giysileri”, *1. Burdur Sempozyumu*, Cilt 1, Burdur, ss.16-22.

KARA, Çiğdem (2008). “Eskişehir’de Gelin Giysisi ve Süslenme”, *2. Halk Kültürü’nde Giyim Kuşam ve Süslenme Uluslar Arası Sempozyumu Bildirileri*, Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Yayınları No: 146, ss. 242-255.

KAYIKÇI, Gülşen (2008). “Gaziantep’ in Tarihî ve Kültürel Yapısı İçinde Giysi Özellikleri”, 38. *ICANAS Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi Bildiri Kitapçığı*, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, Cilt 2, ss. 771-792.

KILIÇ, Orhan (1999). “Gaziantep’te Yapılan Bazı İdari ve İktisadi Düzenlemeler (1920-1930)”, *Cumhuriyetin 75. Yılına Armağan Gaziantep*, Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Kültür Vakfı Yayınları No:6, ss. 19-30.

KOCA, Selçuk Kürşad (2018). “Makedonya’da Yaşayan Türk-Makedon-Arnavut-Boşnak Topluluklarının Geçiş Dönemlerinde Görülen Ortak Kültür Unsurları”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı 7(2), ss. 1085-1103.

KOÇ, Âdem (2009). “Kütahya Merkezinde Giyim Kuşam Kültüründeki Değişmelerin Çözümlemesi”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 2, Sayı 9, ss. 244-261.

KOÇ, Fatma, AYHAN, Fatma (2014). “Eskişehir Geleneksel Kadın Giysileri”, *I. Uluslararası Düünden Bugüne Eskişehir Sempozyumu*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları: 1631, Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 21, ss. 179-194.

KOFOĞLU, Sait, (1997). “Hamidoğulları”, *DİA*, Cilt 15, ss. 471-476.

KORKMAZ, Kürşat M. (1999). “Elli Yıl Önce Gaziantep’te Gelin ve Damat”, *Cumhuriyetin 75. Yılına Armağan Gaziantep*, Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Kültür Vakfı Yayınları No:6, ss. 249-262.

KUT, Günay (1989). “Ahmed Paşa Bursalı”, *DİA*, Cilt 2, ss. 111-112.

KÜÇÜK, Cevdet (1991). “Erzurum”, *DİA*, Cilt 11, ss. 321-329.

MERSİNOĞULLARI, Türkan (1974). “Balıkesir Halk Dansları ve Kıyafetleri”, *Türk Folklor Araştırmaları Dergisi*, Sayı 301 ss. 7054-7057.

OĞZUOĞLU, Yusuf, EMECEN, FERİDUN (1995). “Eskişehir”, *DİA*, Cilt 11, ss. 398-401.

OYMAN, Rengin (2007). “Burdur Müzesindeki Yöresel Kadın Giysileri, Süsleme ve İşlemeleri”, *ICANAS 38*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara, ss. 989-1010.

ÖZAYDIN, Abdülkerim (1991). “Ankara”, *DİA*, Cilt 3, ss. 203-204.

ÖZÇÖREKÇİ, Nilüfer Zeynep (1997). “Gaziantep İli Evlenme Adetlerinin Kültürel Değişim Yönünden incelenmesi” *V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü, Kongresi, Gelenek, Görenek, İnançlar Seksiyon Bildirileri*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları ss. 311, ss.308-329.

ÖZDEĞER, Hüseyin (1996). “Gaziantep”, *DİA*, Cilt 13, ss. 466-469.

ÖZDEMİR, Rıfat (1991). “Ankara”, *DİA*, Cilt 3, ss. 204-209.

ÖZKAVRUK, Elvan, YILMAZ, Nuray (2007). *Dokuma Kumaş Sözlüğü*, Cilt 1, İzmir.

ÖZTÜRK Nermin (2010). “Yeni Ahid’de Konya ve Yakın Çevresi”, *Marif*, Sayı 10, ss. 159-169.

ÖZUS, E. Elhan, vd, (2014). “Konya Geleneksel Kadın Kıyafetlerinden Günümüze Yansımalar”, *International Journal of Science Culture and Sport*, Özel Sayı 1, ss. 634-649.

PIRLANTA, İsmail (2016). “Balkanlardan Bozok Bölgesi’ne Göç Eden Boşnaklar (Boğazlıyan Örneği)” , *I. Uluslararası Bozok Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Cilt 1, ss. 546-561.

SALMAN, Fikri, ATMACA Zeynep (2010). “Erzurum’da Geleneksel Kadın Giysilerinin Özellikleri”, *Sanat Dergisi*, Sayı 15, ss. 11-17.

SEYHAN, Ertuğrul (1996). ”Bursa”, *DİA*, Cilt 6, ss. 450-451.

SEZER, Cemal (2014). “1914 Isparta-Burdur Depreminde Hilâl-i Ahmer Cemiyeti’nin Yapmış Olduğu Yardımlar”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* Cilt 1, Sayı 9, ss. 17-34.

SÜEL, Mustafa (1996). “Bursa in Antiquity”, *Bursa*, İstanbul: Republic of Turkey Ministry of Culture Directorate of Publications.

TUFAN, vd, (2014), “Konya’ya Ait Geleneksel ve Çağdaş Gelinliklerin Fotoğraflardan İncelenmesi”, *International Journal of Science Culture and Sport*, Özel Sayı 1, ss. 284-301.

TUNCEL, Metin (1992). “Burdur”, *DİA*, Cilt 6, ss. 426-429.

TUNCEL, Metin (1995). “Eskişehir”, *DİA*, Cilt 11, ss. 401-402.

ULUUMAY, Esad (2005). “Bursa Erkek Kıyafetleri”, *II. Bursa Halk Kültürü Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Cilt III, Bursa: Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü Kültür Sanat Kurulu Yayınları No:8, ss. 1299-1313.

ULUUMAY, Esat (2008). “Bursa’da Evlenme Gelenekleri”, *Bursa Araştırmaları Kent Tarihi ve Kültürü Dergisi*, Sayı 21, Bursa, Akmat Akınoğlu Matbaacılık, ss.19-20.

VARLIK, Mustafa Çetin (2002). “Kütahya”, *DİA*, Cilt 26, Ankara, , ss. 580-584.

Yakıcı, Ali (1992), “Anadolu Düğün Geleneğinin Sosyal Hayata, Sanata ve Edebiyata Etkisine Dair”, *Millî Folklor*, Sayı 13, ss. 28- 31

YALÇIN, Sema, ARIK, Sibel (2017). “Bereket Kavramının Trakya Bölgesi Düğün Törenleri Geleneği ile İlişkilendirilmesi”, *Akademik Sanat; Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, ss.73-86.

YAVAŞ, Doğan (1996). “Muradiye Külliyesi”, *DİA*, Cilt 31, ss.198-199.

YETİM, Fatma (2017). ”Beypazarı Yöresi Geleneksel Kadın Giyiminde İşlemeli Çevre Hırka Örnekleri”, *İdil*, , Cilt 6, Sayı 29, ss. 401-422.

YILMAZ, Necla (2005). “Türk Giyiminde İbecik Köyü Gelin Kıyafeti” *Burdur Sempozyumu*, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Rektörlüğü Sempozyum Dizisi 1, ss. 1460-1471.

YİĞİTBAŞIOĞLU Hakan, UĞUR, Abdullah (2010). “ *Burdur Gölü Havzasında Arazi Kullanım Özelliklerinden Kaynaklanan Çevre Sorunları*”, Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi Sayı 2, ss. 129-143.

Tezler

BOR, Arzu (2011). *Konya İline Ait Gelinliklerin (1923-2010) Fotoğraflarda İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Giyim Endüstrisi ve Giyim Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı Giyim Sanatları Eğitimi Bilim Dalı.

MOUMIN, Moumin (2009). *Batı Trakya Türk Folkloru Üzerine Bir Araştırma (Doğum – Evlenme – Ölüm Adetler)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Halk Bilimi Anabilim Dalı.

ŞENEL, Asuman, (2009). *Burdur İli Geleneksel Kadın-Erkek Giysilerinin Tarihçesi, Teknik ve Sanatsal Özellikleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.

Gazete

KAPLAN Oğuz, (25 Mart 2015.) Balıkesir Yöresel Halk Oyunları Giysileri (2. Bölüm), Balıkesir: *Önce Körfez Gazetesi* ss.6-7

İnternet Adresleri

<http://www.bursakulturturizm.gov.tr/TR-70276/evlenme-gelenekleri.html>, (05.05.2019).

<https://linehaber.com.tr/bursali-koleksiyoner-ustat-esat-uluumay-kimdir/> (05.04.2019).

<https://okuryazarim.com/bursa-sehri-tarihi-ve-kurulus-sureci/> (05.05.2019).

<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/bursa/kulturenvanteri/sair-ahmed-pasa-medresesi> (05.05.2019).

<http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-154682/orf-ve-adetler.html> (19.05.2019).

https://www.academia.edu/34275304/TRT_Ar%C5%9Fivlerinde_Burdur (19.05.2019).

<http://www.hurriyet.com.tr/karamanogullarinin-700-yillik-kutuk-atma-gelenegini-yasatiliyor-37036148> (19.05.2019).

<http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/TR-154679/eski-burdur-giysileri.html> (19.05.2019).

<https://www.batitrakya.org/bati-trakya/bati-trakya-genel-bilgiler/kulturel-yasam.html> (21.05.2019).

<https://www.batitrakya.org/bati-trakya/bati-trakya-genel-bilgiler/bati-trakyada-evlilik.html> (22.05.2019).

<http://hayalimdekikutahya.com/kutahya-nin-cografi-yapisi/kutahya-nin-konumu.html> (13.05.2019).

http://kutahya.yerelnet.org.tr/il_tarihcesi.php?iladi=K%DCTAHYA (13.05.2019).

<https://konyayazilari.blogspot.com/2017/10/800x600-normal-0-21-false-false-false.html> (01.06.2019).

<https://www.islamisohbet.gen.tr/konular/konya-orf-ve-adetleri-yoresel-kiyafetleri.26253/>, (07.06.2019)

<https://islamansiklopedisi.org.tr/konya>, (07.06.2019)

<https://www.sivrihisar.com.tr/eskisehirin-kulturel-kiyafetleri.html>, (02.06.2019).

<https://www.ankara.net/blog/ankaralilarin-kiz-isteme-adetleri/>, (02.06.2019).

<https://balikesirkultur.com/gelenekler/7-balikesir-de-dugun-gelenekleri.html>, (05.05.2019).

<http://www.balikesir.com.tr/tr/kent-kulturu/gelenek-ve-gorenekler> (05.05.2019).

(<http://www.dugundernek.org/balikesir-yoresi-soz-nisan-dugun-adetleri/>, (05.05.2019).

<http://www.bursakulturturizm.gov.tr/TR-70278/giyim-kusam-gelenekleri.html>,
(05.05.2019).

<http://www.osmanlimedeniyeti.com/Bilgi/Geleneksel%20Bursa%20Kad%C4%B1n%20K%C4%B1yafetleri> (05.04.2019).

<http://www.uluumay.com/> (05.04.2019).

<http://www.uluumay.com/> (27.04.2019).

<http://www.uluumay.com/>, (27.04.2019).

Video <https://www.youtube.com/watch?v=denzOYRcfoE> (04.05.2019).

<http://www.bursakulturturizm.gov.tr/TR-70230/tarihce.html> (05.05.2019).

<https://www.youtube.com/watch?v=denzOYRcfoE> (05.05.2019).

http://www.bursa.com/wiki/esat_uluumay 05.05.2019).

<http://kutahyakultur.gov.tr/TR-69388/geleneksel-giysi.html> (15.05.2019).

<http://www.burdur.gov.tr/tarihce> 18.05.2019).

<http://www.dugundernek.org/akdeniz-bolgesi/> (19.05.2019).

<http://www.trakyaagezi.com/trakya-dugunu/> (22.05.2019).

<http://www.trakyaagezi.com/trakya-dugunu/> (28.05.2019).

<http://www.selcuklusille.com/> (01.06.2019).

<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?p=535118>. (02.06.2019).

<https://duguntrendy.com/il-il-dugun-adetleri-1051>. (02.06.2019).

Kaynak Kişiler

Atilla ÖZKAN, Geleneksel Türk Folklor Kostümleri Uzmanı, Lise mezunu, yaş 54

Kadir YAMAN, Esad Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesi Genel Koordinatörü, lise mezunu, yaş 38

Feyza ULUUMAY GÖKALP: Esad Uluumay Osmanlı Halk Kıyafetleri ve Takıları Müzesinin Sahibi Esad Uluumay'ın Kızı, Üniversite mezunu, yaş 45

TEZ SÖZLÜĞÜ

Ak Heril: Beyaz tül üzerine pul işlemlerle oluşturulan bir duvak türüdür.

Alaca: Genellikle kırmızı zemin üzerine sarı çubuklu bir pamuk kumaştır. İpekli dokuması da mevcut olup, ipekli alaca ve pamuklu alaca olarak ikiye ayrılır. Anadolu'da çok eski zamanlardan beri el tezgâhlarında dokunmaktadır. Anadolu köylerinde erkeklere mintanlık, kadınlara ise şalvarlık, entarilik, olmuştur. Şehirlerde ise halayık, hizmetkâr entari ve şalvarı ile uşak-yanaşma mintanları alacadan kesilmiştir.

Albez: Anadolu'da birçok yöresinde gelin baş giysisi olarak kullanılır. Kırmızı renkte olur ve bekâreti simgeler. Üzerindeki motiflere çeşidine göre zelvilli, ısıranlı, aylı, elmalı, çarklı, serpmeli gibi isimler alırlar.

Altı Parmak: Alaca kumaşın bir türüdür. Alaca kumaş ile arasında ki fark alaca kumaştan farklı olarak, alaca kumaş genellikle kırmızı zemin üzerine sarı çubuklu olarak dokunurken, altıparmaklar ise beyaz, mor, sarı, siyah, mavi yeşil olarak dokunur.

Amerikan Bezi: Kaput bezi olarak da bilinmektedir. Genellikle ucuz olup bezayağı örgü çeşidi uygulanarak inam edilir.

Arkalaç: Üç etek giyildikten sonra vücudun basen bölümüne giyilen yöresel dokumadan imal edilmiş bir parçadır. Şal kuşak şeklinde arkalaç, üçgen katlanarak bele bağlanır.

Arkiye-Arakiyye: Tiftikten yapılmış ince hafif bir külâhın adıdır. İsmi Arapça 'da ter anlamına gelen –Arak- kelimesinden gelmekte olup, ter toplayan, silen anlamındadır. Özellikle dervişler tarafından tercih edilmiştir.

Atlas: İpekten dokunmuş bir kumaştır. Kırmızı, mavi, yeşil, sarı gibi düz renklerde imal edilir ve üzerinde tezyinli dokuma, desen bulunmaz.

Bağırılık: Boyundan giyilen, göğsü kapatmak üzere tasarlanmış kolsuz, özel işleme ve desenleri barındıran bir önlük türüdür.

Bindallı: Eski bir kumaş adı, ipekli kadifelerin kumaşların üzeri kılabledan ve iri yapraklar ile dallar işlenmiş şekildedir. Bindallılardan genellikle mintan ya da entari kesilirdi. Hem erkek hem de kadınlar tarafından kullanılmıştır.

Bürüncük: Ham ipekten ve az miktarda keten ipliği ile dokunan eski bir kumaş türüdür. Ten üstüne giyilen iç gömleği ve az da olsa lüks iç donu bu kumaştan yapılırdı.

Canfez: Eski ipekli kumaşlardan biridir. İnce, mat ve daima düz özelliktedir. Başta sarı, mor ve yeşil olmak üzere çeşitli renklerde olsa da en yaygın ve sevileni al-kırmızı olandır. Yaz için ferace ve mintan bu kumaştan yapılırdı.

Cezi: Genelde düz renk ipekli kumaştan yapılan, cepken ve şalvardan oluşan yöresel bir giysi türüdür.

Ciya: Turna, kartal gibi kuşların tüylerinden toplanır ve doğal boya işlem görür. Bir ciyanın ortaya çıkması için 4-5 kuşun kanatlarındaki tüy miktarı gereklidir. Tüyler mavi, kırmızı, sarı, yeşil renklerde doğal boya veya hazır boyalar ile boyandıktan sonra kurutulur.

Çalma: Üzerinde çeşitli yerlerde çiçekli bezeme ve süslemeler bulunan ve sıvama olmayan bir sarkık tülbent, bez veya sarığa verilen isim.

Çarık: Köylerde eve kırsalda en yaygın olarak kullanılan ayakkabıdır. Tuz ile terbiye edilip, kurutulmuş olan deriden imal edilir, manda sırt derisi ideal olandır.

Çatkılı: Alnın üstüne sımsıkı bağlanan, türbent veya herhangi bir bez. Tanzimat'tan sonra ise kadınların baş süsü olarak kullandıkları bir saç bağına ise Alın Çatkısı denilmektedir.

Çedik: Eski devirlerde kadın ve erkeklerin giydikleri sahtiyandan yapılan kısa ve bol ayakkabı. Abdest alındığı zaman üzerine mesh edildiği için halk arasında bu adla anılmaktadır.

Çitari: İpek ile karışık pamuk ipliğinden dokunan sarı ve kırmızı renkte olan kumaş. Adını renk desenlerinin benzerliğinden dolayı Çitari Balığından almıştır.

Çuha : Yün kumaştan yapılan eşya.

Dallı Dizbağlı: Dallı kelimesi giyim kuşam sözlüğünde sade manasında kullanılmıştır. Sade dizbağı anlamına gelir.

Dallı: Dal kelimesi ağaç dalı manasının yanında, giyim kuşam dünyasında sade, yalın anlamında kullanılmaktadır. Dallı ise bir ön ek olup eklendiği kelimeye sade, yalın manası katar.

Dival İşi: Dival işinin Maraş işinin yanı sıra Sırma işi Mukavva işi, Bastırma ve Tepebaşı gibi değişik isimleri de vardır. İşleme tekniğine uygun olarak çizilmiş desen, özel kartondan oyularak hazırlanır. İki iplik sistemi ile çalışılır. Üstte çok katlı sırma veya sim, altta balmumu ile mumlanmış ipek veya sağlam pamuklu iplik kullanılır. Tek yüzlü işlemlerdendir.

Dizbağlı: Üst kısmı iki parçadan oluşmaktadır. Dizbağlı elbisenin içine giyilen giysi entari ya da kapaklı olarak adlandırılır. İçe giyilen bu entarinin üstüne ise sarka giyilmektedir.

Eğrimli: Özel gün giysisidir. Genellikle siyah, lacivert veya mor kadife üzerine kıvrımlı dallarla işlendiğinden dolayı eğrimli denmektedir. Giysiyi oluşturan parçalardan şalvarın yan ve ön ortaları boydan boya kıvrımlı dallar, diz hizası ise açılan çiçek motifleriyle kaplıdır. Bu motifler sim sırma dival tekniği ile işlenmiştir.

Elmasiye: Eskişehir yöresine ait bir gelin giysisidir.

Etekçe: Konya'nın Sille yöresine ait bir gelin giyimidir. Takı ve süsleme bakımından oldukça zengin olan bu elbise türü, "sevai" olarak bilenen bir tür ipek kumaştan imal edilmektedir. Bindallı veya mıhlama da kullanılan altın ya da gümüş kemer yerine etekçe giysisinde "zıbba" olarak tabir edilen bir kuşak türü yer alır.

Ferace: Kadınların sokakta yaşmak ile birlikte giydikleri üst giysisidir. Daha ziyade örtünmek için giyilir. Düz sade olanları olduğu gibi, süslü işlemeli olanı da vardır.

Fermene: Harçla işlenmiş ve yuvarlan kenarlı olan yelek türüdür. Çuha veya abadan dikilmektedir.

Fes: Fas şehrine ait, kırmızı silindirik şekilde yuvarlak başlık. Osmanlı ülkesinde yaygın olarak kullanılmıştır.

Futa/Fıta (Önlük): İpekli peştemaldir. Bir iş yaparken bele bağlanan giysi.

Gırap: Canlı ve değişik renklerden meydana gelen ince bir kumaştır. Uzunlukları 2-2.5 m. arasındadır. Başa orta kısmından örtülür. Gelinlerde bu sayı artar, beş ile yedi arasında değişir.

Göynek: İnce, yumuşak bezlerden yapılan ve tene giyilen bir giysidir.

Güdük (Kapitone Cepken): Bursa yöresinde günlük giyim elbisesidir. Güdüklerin içi pamuk astarlı olur. Olgarlama dikişle tüm beden parçaları kapitone olup, dikişlerin üzerine de pul ve boncukla işlemler yapılır.

Hareli: Bir tür dalgalı kumaş. Genellikle düz renkli olup, mermerin üzerindeki suya benzeyen desenlerinden dolayı dalgalı tabiri kullanılmaktadır.

Hotoz: Doğru tabir Kotaz olup, kadınların kendi saçlarından veya yemeni gibi eşyalarla yaptıkları baş süsüdür. Kadınlar tarafından en yaygın olarak kullanılan baş süsleme yöntemidir.

İçlik: Kışın esvab altına giyilen pamuklu giysi, zıbın olarak da bilinmektedir.

Kadama: Geleneksel Erzurum özel gün giysisi olan bindallının yöresel ismidir. Bitkisel motiflerle bezenmiş elbiseden meydana gelmektedir.

Kalpak: Tüylü ve postlu bir kalpaktır.

Kavuk: İçi boş, kof manasına gelen Kef kökünden türemiş, yüzyıllarca Türklerin başlarına taktıkları genellikle pamuktan yapılan ve yüksekçe olan serpuş başlıktır. Sosyal hiyerarşiyi belirtmek için, her makam ve mevki için Osmanlılarda ayrı bir başlık türü mevcuttur.

Krep: bir kumaş işleme, dokuma tekniği olup, genellikle baş giyimi için kullanılan giysilerde görülür.

Kaytan: İpek veya pamuktan yapılmış sicim.

Keyfiye/Kefiye/Ketfiye: Baş, yüzü ve omuzlara kadar bedeni örtmek için kullanılan, ipekten mamül ince püsküllü bir örtü.

Külâh: Çok türlü ve çeşitli olup, yüzyıllardır erkekler, askerler ve her türlü halk tabakası tarafından giyilmiş olan başlık türüdür.

Kürk: Tüyleri güzel ve yumuşak hayvanların giyimde kullanılmak üzere özel olarak işlenen ve imal edilen posttur ve postlara kaplanan kumaşlarla yapılmış üstlük giysidir. Sıcak tutmasının yanında zenginliğin ve ihtişamın göstergesidir.

Kofik ve Leçek: Başta Erzurum olmak üzere genellikle Doğu Anadolu'da görülen ve kadın geleneksel giyiminin bir parçası olan başlık türüdür.

Libade: Dikişli ve pamuklu kısa hırkadır.

Önecek : Genellikle günlük giyime kullanılan bir önlük türüdür.

Pabuç: Asıl kökü Papuş olsa da halk diline Papuç olarak geçmiş, yemeni, mest, kundura, filikar, terlik gibi çeşitleri olan ayakkabıdır.

Peşkir: Kalın ketenden yapılmış kadın önlüğü.

Peştamal: Bele bağlanan ve belden aşağıyı öten bir tür bezidir.

Potin: Erkeklerin giydiği kısa konçlu, Avrupai türde ayakkabıdır.

Salma: Kadın yemeni bağlamanın iki türünden birisidir. Bu tür bağlamada, saçlar örölüp taranır ve bir ya da birkaç kolan sırt üzerine salınır, değirmi şeklinde olan yemeni ortadan kaldırılarak üçgen forma getirilir, üçgenin köşesi saç örgüleri üzerine salınarak iki ucu saç altından salınan kısımdan çapraz dolanarak alın üstündeki kısma bağlanır.

Sevai: Bir tür eski ipek kumaş türüdür.

Sıkma: Yukarı kısmı bol, ağı körüklü, diz kapağından aşağısı dar ve çuhadan yapılan bir potur.

Şalvar: Hem erkeklerin hem de kadınların giydiği bol ağı geniş üst donudur.

Tepelik: Genellikle inci ve sırma ile bezenmiş olan ve kavuk ve fesin tepesine dikilen bir paftadır.

Takke: Kavuk, külah veya fes gibi herhangi bir kumaşın altına giyilen ve başın terini emerek serpuşun kirlenmesini önleyen ince bezden üretilmiş başlıktır.

Taylasan: Tarikat şeyhleri veya sofuların başlarına sardıkları sarıkların, sarık kıvrımlarından aşağı sarkıttıkları sarık ucunun adıdır.

Tefe Başı: İnce yünlü kumaşın üzerine ipek sarı,beyaz renkte bükme, kesme yassı teller ile işlenerek pullarla zenginleştirilmiş ağır kumaştır.

Top Don Uçkur (Yağlık): El tezgâhında işlenen, yağlı elleri ve dudakları silmeye yarayan bezdir. Ayrıca mendil ve çevreye de yağlık denilmektedir.

Tuman: Bol ağı, ağı körüklü ve kısa parçalı erkek iç donudur.

Üç Etek: Eski kesim bir kadın entarisidir. Üç etek adı entarinin belden aşağı kısmının üç ayrı yaprak dilim halinde yapılmasından gelir.

Vala: İpekli bir başörtüsü türüdür. Kırmızı renkli Valalar asırlardır gelin duvağı olarak kullanılmaktadır.

Yaşmak: Müslüman kadınların sokakta ferace giydikleri zaman yüzlerine tuttıkları ince beyaz, birisi yukarı birisi aşağı gelip iki parçadan oluşan bezdir.

Yemeni: Kısa kenarlı, ağırlıklı olarak kırmızı olmakla birlikte çeşitli renklerde olabilen ve halkın giydiği kaba pabuç türüdür.

Yolaklı: Araları sırma işlemeli olan uzun entari ve şalvar yapımında kullanılan kumaş türü.

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Esra KARAKULLUKÇUOĞLU

Doğum Tarihi: 1990-SAKARYA

Dil: İngilizce

Programlar

Corel DRAW X7, Macromedia FreeHAnd MXa, Adobe Photoshop CS6, Microsoft Office, Paint

Eğitim Durumu

2005- 2007 Adapazarı Kız Teknik ve Meslek Lisesi- Grafik Tasarım Bölümü / Sakarya

2008-2012 Sakarya Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümü Halı-Kilim ve Eski Kumaş Anasanat Dalı / Sakarya

Sergiler

2011 Sakarya Üniversitesi Kültür ve Kongre Merkezinde düzenlenen “Geleneksel Türk Sanatları Bölüm Öğrenci Sergisi”ne katılım, Sakarya

2011 Uşak Üniversitesi Halı Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından düzenlenen “Dünya Sanatında Türk Markası Uşak Halısı Sergisi”ne katılım, Uşak

2012 Sakarya Üniversitesi Kültür ve Kongre Merkezi’nde düzenlenen “Mezuniyet Sergisi”ne katılım, Sakarya

2012 Halı-Kilim Anasanat Dalı tarafından düzenlenen “K’ilim Sergisi”ne katılım, Yüksel Sabancı Sanat Merkezi, Beşiktaş/ İstanbul

2013 Özel Erenler Güneş Koleji’nde “Sene Sonu Sergisi”ni düzenleme, Erenler/ Sakarya

2014 Özel Erenler Güneş Koleji’nde “Güneş’in Renkleri Sergisi”ni düzenleme, Erenler/ Sakarya

2015 Özel Erenler Güneş Koleji’nde “Güneş’in Renkleri 1 Sergisi”ni düzenleme, Erenler/ Sakarya

2016 Özel Erenler Güneş Koleji’nde “Güneş’in Renkleri 2 Sergisi”ni düzenleme, Erenler/ Sakarya

2017 Özel Erenler Güneş Koleji’nde “Güneş’in Renkleri 3 Sergisi”ni düzenleme, Erenler/ Sakarya

2018 Özel Erenler Güneş Koleji’nde “Güneş’in Renkleri 2018 ve Natürmort Sergisi ”ni düzenleme, Erenler/ Sakarya

2019 Özel Erenler Güneş Koleji’nde “Güneş’in Renkleri 2019 ve 7.sınıf Dokuma Sergisi ”ni düzenleme, Erenler/ Sakarya

Mesleki Tecrübeler

2006-2007 Serinet Baskı, Serigrafi Baskı

2010- 2011 Sofitekx, Halı Tasarım

2011-2012 Mithat Paşa Şükrü Ayna Anadolu Lisesi, Öğretmenlik

2012-Halen Özel Erenler Güneş Koleji, Görsel Sanatlar ve Teknoloji Tasarım
Öğretmenlik

